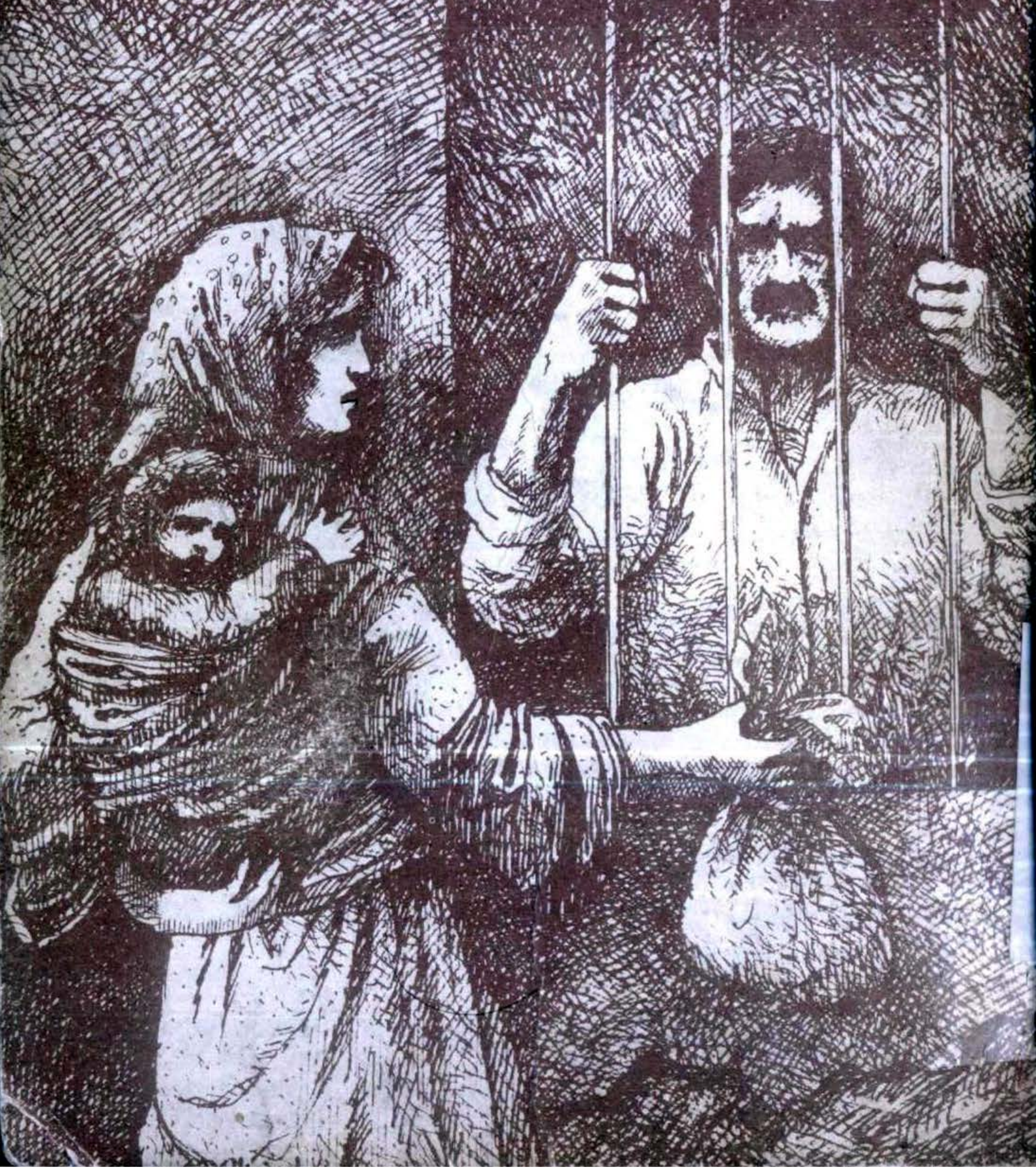
حیات فاجعه‌لریندن

(حکایه‌لر)

گنجعلی صباحی

حیات فاجعه‌لریندن

یازانی ـ گنجعلی صباحی

فروردین ۱۳۵۹

کتابین ایچینده‌کیلر :

١ــ حیات فاجعه‌لریندن ٣ ــ ٦٥

٢ــ خائن ۰۰۰ ! ٦٦ ــ ٧٧

٣ــ اووچو ٧٨ ــ ٨٦

۴ــ شرفلی اؤلوم ٨٧ ــ ٩٥

۵ــ لغت ٩٦

حیات فاجعه‌لریندن

چاپ اول

جلدین اوزرینده‌کی طرح ــ واحد خاکدان داندیر.

۱۳۲۸ ــ نجی ایل بهمن آینین اوچو اید ی · محکمه سالونـــــو
تماشاچیلارلا دولموشدو · غلیظ سیغار توستوسوسئیره‌ك بیر دومان کیمی
سالونا یایلمیشد ی · ازد هام سونسوز بیر هیجان ایچریسینده ، محکمه‌نیـن
قرارینی گوزله یرد ی · کئشیکچیلر متهمین ساغ ــ سولونو آلمیشدیلار · وکیل
ناراحت بیر حالدا قدم وورورد و · داد ستان اوْز موفقیتینه امیدوار بیرحالدا،
غرورلا سیغارینی چکیب توستوسونو هوایا بوراخیرد ی · متهم صندلینیـن
یاخینلیغیندا بیر خانم قورو دوشمه‌نین اوزرینده اوتوروب، کهنه چادرا ــ
سینی امیزد یرمکده اولدوغو بیر یاشار کورپه‌سینین باشی اوزرینه چکیب اونو
کیریتمه یه چالیشیرد ی · آلتی یاشیندا بیر اوغلان اوشاغیدا بوینونو بوروب،
گاه مقصره ــ گاهدا آناسینا باخیرد ی · خانم تئز ــ تئز متهمه باخیر،
دولغون گوزلرینی سیخدیقجا ، یاش مروارید دانه‌لری کیمی ، یاناغیندان
د یغیرلانیب کورپه‌نین اوزونه توکولورد و · بو مقصرین آرواد ی اید ی · اری‌آدام
اوْلدورموشدو · اونون و اوشاقلارینین مقد راتی محکمه‌نین قرارینه باغلـی
اید ی · محکمه هیئتی داخل اولاجاغی خبر وئریلد ی · هامی آیاغا دوردو ·
سس ــ کوی کسیلد ی · محکمه صدری عئینگینی گوزونه وورو‌ب حکمو اوخوماغا
باشلاد ی :

ــ متهم علی میرزا مهد ی اوغلو شهرت احمد ی ، اوْز گناهینی بوینونا

آلمایاراق ، گوستریر : گویا ، دی آینین اونوندا گئجه ساعت بیرده ، کئفلی حالدا کوچه‌دن کئچیرکن ، بیردن آیاغی مقتولا ایلیشیر • دایانیب اونا باخیر • غیری ارادی اولاراق ، یئره دوشموش قانلی پیچاغی الینه آلیر • بو تصادف اونو مستلیکدن آیلدیر • سس — کوی سالیب جماعتی کومه یه چاغیریر • اونون سه‌سینه کئشیکچی پلیس و بیر نئچه نفر حادثه باش وئرمیش یئره گلیب اونو دوتورلار • متهم اوزونو تبرئه ائتمه یه چالیشسادا، کئشیکچینین و باشقا شاهدلرین شهادتیندن ، ائله جه‌ده مرحوم چنگیزخانین قتله یئتیریلدیگی پیچاق اوزرینده آپاریلمیش آزمایش نتیجه سینده ، ضاربین ال نشانه‌لری مشاهده اولونموشدور • محکمه هیئتی گوستریلن دلیللری اساس دوتاراق ، علی میرزا مهدی اوغلو شهرتی احمدینی چنگیزخانی قتله یئتیردیگی اوچون مقصر تانییب ، ج • ا • م • م • — — — ماده سی اساسیندا ، اعداما محکوم ائدیر • قرار قطعیدیر • دئییب ، حکمو قورتاردیقدا متهمین اوزونه اولوم توزو قوندو • باشی گیجلدی • گوزلرینه قارانلیق چوکدو • یخیلماماق اوچون محجردن یاپیشدی • قادینی اورک یاندیریجی بیر نوا ایله آغلاماغا باشلادی • اوغلودا اونون سه‌سینه — سس وئردی • تماشاچیلار آراسیندا بیر هیجان وجوده گلدی • محکمه هیئتی پرونده نی گوتوروب اوبیری اوطاغا کئچمک ایستدیکده بیردن ، — دایانین! ••• دئیه گورولتولو بیر سس سالونو دولدوردو • هامی سه سه طرف دوندو • سه سی اوجالان ، آداملاری یارا — یارا محکمه هیئتی قراردوتان یئره دوغرو ایره‌لیلدی • بوتون گوزلر اونا زیللنمیشدی • محکمه هیئتینین قاباغیندا دایاناراق ،

—عدالتلی حاکملر ! اعدام حکمو وئردیگیز بو بدبختین هئچ بیر شئیدن خبری یوخدور • چنگیز خانی من اولدورموشم ! دئدیکده ، جماعت آراسیندا یئنه بیر قاریشیقلیق عمله گلدی • محکمه

صدرینین قاشلاری چاتیلدی. زنگی چالاراق ، تماشاچیلاری ساکت‌ائتدی. عئینگینی گوزونه تاخیب ، دقتله قدرته باخدی. دوداقلاری اسه ـ اسه دئدی:

ـ اوغلان ! هئچ بیلیرسن نه دانیشیرسان؟ دادستان دوتولموش بیر حالدا.

ـ حتما" دلیدیر ! دئیه، محکمه صدرینین سوزونون آراسینا سوز آتدی. وکیل ایسه مراقلاقدرتین سوزلرینی دینلمیر، گوزلرینده امید قیغیلجیملاری اوینایردی. قدرت قاضینین سوالینا جواب اولاراق،

ـ بلی ، جناب حاکم ! من یاخشی بیلیرم نه دانیشیرام. عقلیمده باشیمدادیر. من اؤز انتقامیمی آلمیشام. دئیه، جواب وئردیکده، وکیل اونا یاخینلاشدی.

ـ دئیرسن، سن اؤلدورموسن ؟ !

ـ بلی ، من اؤلدورموشم ! دئیب مقصری نشان وئردی. ـ اوبیچاره‌نین اعدام حکمو اوخوناندا، خانیمینین ناله سه‌سی بیر اود پارچاسی کیمی اورمیمی پارچالادی. اؤز قادینیم، اوشاقلاریم یادیما دوشدو. گوردوم منیم گوردویوم ایش اوچون باشقاسینی دار آغاجینا تابشیریرلار. داها دایانا بیلمدیم. یئنه دئیرم، چنگیز خانی من اؤلدورموشم !

ـ احسن ! . . . دئیه آغیزلاردان قوپان سسلر بیرـ بیرینه قاریشدی. محکمه هیئتینین کیچیك بیر مشاوره‌سیندن سونرا قدرتین حبس اولونماغینا حکم یازیلدی. علی غافل اؤلومدن قورتاردیغی اوچون، خانیمی همده اؤزو، بیلمیردیلر آغلاسینلار یوخسا گولسونلر.

قدرتین داستانی دیلدن ـ دیله دوشدو. او، چنگیز خانی اؤلدورمه‌یی‌نین علتینی یوخوکیمی ، هره‌بیر یئره یوزوردو. روزنامه‌لر اوچون یئنی موزوع تاپیلمیشدی . رنگ و بویالارلا قدرتین حقینده کیمی " بیر

انسان کامل " بعضیلری ، " مرموز قاتل " ، " ظلمون مکافاتی " و الا ۰ ۰ ۰
جور به جور عنوانلارلا قلمه گتیریب ، گاه تبرئه ائدیر ، بعضاده دارآغاجینا تاپشیرپردیلار ۰

یئنیدن باشلانمیش تحقیقات ، سرعتله قورتاردی ۰ بهمن آینین اون بئشینده محکمه سالونوندا ایینه سالماغا یئر یوخ ایدی ۰ قدرت متهم صندەلینده اوتورموشدو ۰ هامی مراقلا اونا باخیر ، حقینده جوربه جور قضاوتلر یورودولوردو ۰ نهایت ، محکمه رسمیت تاپدی ۰ دانیشیقلار ، سوءالللار قورتاردیقدان سونرا اؤزوندن دفاع ائتمك اوچون ، سوز قدرته وئریلدی ۰ اونون صاققالینی توك باسمیشدی ۰ رنگی آغارمیش ، گوزلری چوخورا دوشموشدو ۰ اولدوقجا آرام و خونسرد نظره گلیردی ۰

ـ من اونو تعقیب ائدیردیم ۰ نهایت دی آینین اونوندا ، آخشام اوستو اونون قمارخانایا گیردیینی گوردوم ۰ گوزلدیم ، چوخ گوزلدیم ۰ گئجه یاریدان کئچمیشدی ۰ او کئفلی بیر حالدا قمارخانادان چیخدی ۰ من اونون دالینجا دوشدوم ۰ اؤز کوچەلریندە قاباغینی کسدیم ۰ او منیم زندگانلیغیمی ، حیاتیمی الیمدن آلمیشدی ۰ اوغلومون اؤلومونه، خانیمیمین دیوانه اولماغینا باعث اولموشدو ۰ او ، بیرتك منه ظلم ائتمەمیشدی ۰ منیم کیمی یوزلرجه عائلەلرین فلاکت و اؤلومونه سبب اولموشدو ۰ آنجاق ، بو جنایتلری اوچون هئچ کس اوندان حساب ایستەمیردی ۰ بونا گورەده ، من اؤزوم اوندان انتقامیمی آلدیم ۰ من اؤزومو مقصر بیلمیرم ۰ چونکه ، قان ایچن بیر ظلمکاری اؤلدورموشم ۰ من اؤز وکیلیمدن خواهش ائدیرم چنگیز خانلامنیم داستانیمی ، داها دوغروسو ، منیم باشیما گتیردیگی فاجعەنی اولدوغو کیمی سویلەسین ۰ امیدوارام که ، واقعیت آیدینلاشدیقدا ، بوایشده هامی منه حق وئرەجك ۰ دیئب ، اؤز یئرینده اوتوردو ۰ وکیلی همان " گناهسیز محکوم " احمدینین وکیلی ایدی ۰ او ، قدرتین مردانەلیك صفتینه

گوزه، گونوللو اولا راق ، اوندان دفاع ائتمیی عهده‌سینه گوتورموشدو. او ، سوزه بئله باشلادی :

ــ محترم حاکملر ! قدرت اُوز گناهینی بوینونا آلماقلا ، گناهسیزبیر انسانی‌دار آغاجیندان قورتاردی. اونون عائله‌سینی حتمی بیر سقوتدان نجات وئردی. بونونلا او ، بیر جانی دگیل ، قلبی مهرــ محبتله دولو ان شرفلی بیر انسان اولدوغونو ثبوت ائتدی. بیز اونو بوجنایته صوق ائده‌ن علتلری آیدینلاشدیرمامیش‌اونون حقینده دوزگون قضاوت ائده بیلمه‌ریک. بونا گوره‌ده اجازه وئرسه‌نیز ، چنگیز خانلا ــ قدرتین ، داها دوغروسو بیر اربابلا ، رعیتین احوالاتینی سیزه سویله‌رم. امیدوارام که ، صحبتیم قدرتین حقنده دوزگون قضاوت اوچون دمیرلی بیرسند اولسون. محکمه صدری باشی ایله اُوز راضیلیغینی بیلدیردی. وکیل سوزه بئله باشلادی :

قوراخلیق ایلی

ــ ۱۳۲۷ــ نجی ایلین خرمن وقتی‌ایدی. ایللیك محصول توپلانیب، تاخیللار دیولوب ، سوورولموش، هر طرفده سامان تومپالاری و اونلارین یاخینلیغیندا سوپورولوب تمیزلنمیش یئرلرده آرپا ، بوغدا اوچودار یغینلاری گورونودو. یاین یوروجو آغیر ایشیندن یاخا قورتارمیش ایش ماللاری خرمه‌نین اطرافیندا یایلانیب گووشهیر ، بعضیلریده اشتهایه گلیب رنگلری سارالمیش قورو اوتلاردان اوتلایردیلار. هر طرفده آرواد ، اوشاق قایناشیردی. کندلیلر اُوز محصوللارینین دوره‌سینه توپلانمیشدیلار. معمولاً محصول وقتی کندلرده هیجان ، شادلیق ، چالماق ــ اوینا ماق گورونر. آنجاق بوردا بوغوجو بیر سکوت حکم سورمکده‌ایدی. قاشلارچاتیلمیش ، قیافه‌لر دوتغون ، گوزلردن اضطراب و امید سیزلیك لپه‌لنیردی. چونکه ، اکین یاخشی بیتمه‌میشدی. محصول بول اولاندا ارباب پاینی آپارار.

مباشیرین جیبی دولار، سیده، ملایا، کندلینین اؤزونده چاتار. آنجاق بو ایل قوراخلیق اولموشدو. چوخلاری سپدیگینی ده گوتوره بیلمیردی. آجلیق و فلاکت کندی هده‌لمیرایدی. توپلانیلمیش بو آزمحصولو دا اربابین کهنه حق ــ حسابلارینی تمیزلمک اوچون مباشیر ایکی آیاغینی بیر باشماغا یئرلشدیریب کیمیسینی دوییور، کیمیسینی توهین ائدیر، سوییوردو. کند اهلی لاپ جانا دویموشدو. خرمنه یغیلانلارین آراسیندا پیچ ــ پیچ ایله باشلانان اعتراض سسلری اوجالماقدا ایدی. قدرت گونه‌شین حرارەتیندن آلنیندا قاباران تردانه‌لرینی الیله سیله‌رك سوزه باشلادی.

ــ قوراخلیغی که اؤزون گوردون. خرمنده‌کی تاخیللاری مباشره نشان وئریب، ــ بودا بیزیم ایللیك محصولوموزدور. ارباب اؤزوده‌گلیب گوردو. داها بیزی نیه‌دارا قیسنایرسان؟ قدرتین بوسوزوندن جرئتله‌نن کندلیلر سسلرینی اوجالتماغا، اوره‌کلرینی بوشالتماغا باشلادیلار.

ــ یاغمادی، بیتمدی. بونا بنده نئیله‌سین؟

ــ بیزکه اؤلمه‌لی دگیلیك!

ــ آلتیمیزین پالازینیدا چکیب آپاردیز. داها بیزدن نه ایستمیرسیز؟

ــ یوخدور، یوخ! یوخدان نه وئره‌ك؟ دئیه، هرطرفدن اوجالان سسلردن حدتلنمیش مباشر بورنونوییئردن قالدیردی. سرت ایت کیمی، یانلارینی قاپاراق،

ــ هامیز آجیزدان اؤلون، قیریلین إمنه نه؟ من آغانین حقینی آلاجاغام! دئیب، سوزونو قورتارمامیش، قاریشیق بیر حالدا اوجالان سسلرین آراسیندا،

ــ اکنده یوخ، بیچنده یوخ، یئینده اورتاق قارداش! یوخدان نه وئره‌ك؟

— خیر آغا ! بونلار دئیر ، ارکك سنده دوغ، دیشیسنده دوغ !

— گونون — بوگونو ائویمده بیر تیکه چورمیم یوخدور .

— یوخدان آللهدا بئزاردی .

— یوخدور، یوخ ! یوخ نه‌اولدوغونو آنلایرسانمی ؟

دئیه ، هر طرفدن یاغدیریلان اعتراضلارین ایچریسینده ، همت‌کیشی اوزونو آرالیغا آتاراق ، بیر طرفدن جماعتی ساکت ائتمیه ، اوبیری طرفدن ، اوزوندن چیخمیش مباشیرین گونلونو آلماغا چالیشیردی .

— بیزیم سوزوموز یوخدور . آلله اربابین کولگه‌سینی بیزیم باشیمیزدان اسکیك ائله‌مه‌سین . ائله بیز ایندییه کیمی اونون سایه‌سینده بیر تیکه چوره‌ك یئمیشیك . دئیب ، یاستی — یاستی سوزونو دوام ائتدیردیکده ، قدرت تاب گتیره بیلمدی . سوزونو آغزیندا قویاراق ،

— نیه دئمیرسن اربابین سایه‌سینده همیشه یاز اکینچی ، قیش دیلنچی اولموشوق . همت‌کیشی قدرتین سوزلرینی ائشیتسه‌ده ، اوزونو اوندا قویمایب ، قانی سویوقلوقلا ،

— آغای مباشر ! دئدی ، — بونلار جواندیر ، دوشونمورلر . ائله سن نجه بویورسان ائله‌ده — ائله‌ریك . وئرمیب نه دئیه جمیك ؟ دئدیکده ، مباشیرین دوز قاباغیندا ، ایندەکی دمیەنمیه سوکەنیب دوران احمد دایی بوغونوق ، یوغون بیر سسله ،

— سن وئره‌رسن . توخون آجدان نه خبری؟ ... دئیه ، همت کیشینین سوزونو کسدی . سسلر کسیلمیردی .

— هئچ بیر شئی وئره بیلمه‌ریك !

— بیزه نه وئرمیسیز ، آلا بیلمیرسیز ؟

— پیشگی دارا قیسناسان ، قاییدار اوزونو جیرار . بو سوزوددئینده

احمد دایی‌ایدی· اونون سوزلری مباشری آلیشدیردی· اوزونو ساخلایا بیلمه‌یب الینده‌کی شالّلاغی هوادا اوینادا راق ،

ـ گل اوزومو جیر گوروم ، نجه جیریرسان ؟ !ادئیب، قوجانین کلّه‌سیندن اندیردی· کیشی گیجه‌لیب ، یئره یخیلدی· اونسوزدا جماعتین صبری توکنمیشدی·

ـ اده نه دورموسوز ؟ !

ـ وورون بوآنلامازی ! دئیه‌ن کیمی ، هامی حرکته گلدی· مباشری دویه ـ دویه قوووب کنددن چیخارتدیلار· خرمنه یغیلمیش تاخیللاری ائولرینه داشیدیلار· البته ، کندلیلر بیلیردیلرکه ، "قانونسوز" ایش گررورلر · بو عمل‌لری مکافاتسیز قالمیاجاق· آنجاق ، چاره‌لری یوخ ایدی· اگر خرمنه یغیلمیش بو آز محصولوالدن وئرسه‌لر ، ایندیدن آجلیق و یوخسوللوق ایله البه ـ یاخا اولمالی ایدیلر· انسان هر چتینلییه دوزه بیلسه‌ده، اوشاغینین آجلیغینا دوزه بیلمز·

قدرتین چنگیز خانلا اوز ـ اوزه گلمیی

دان یئری یئنیجه سوکولوردو· قدرت یوخودان آیلدی· گوزلرینی اوووشدوروب ، ساغ ـ سولونا باخدی· لاله‌نین یئری بوش‌ایدی· او، هامیدان تئز دوروب اینگی ساغار، اوجاغی قالار ایدی· آنجاق ،سکزیاشلی قیزی مارال ایله اوندورت آیلیق اوغلو عیوض هله یاتیردی· او دالغین باخیشلارلا اونلاری سوزدو· عیوضین اوستو آچیلمیشدی· کنارا آخمیش یورغانی آستاجا اونون اوستونه چکدی · اگیلیب یاواشجادان دوداقلارینی اونون گول رنگینه بنزه‌ین اوزونه یاپیشدیردی· دیزی اوسته اوتوراراق، اونلارا تماشا ائتمه‌یه باشلادی· سانکه ، او، بوگناهسیز فرشته‌لرین گله جگینی دوشونوردو· درین بیر آه چکره‌ك ، آرخاسی اوسته یئرینه‌اوزاندی ·

بـد ەنینده بیر سویوق گیزیلتی حس‌ائتدی٠ گوزلرینی اوطاغین تاوانینـد ا
صیراایله دوزولموش چیلاق دیره‌کلره ذیلله‌دی٠ کئچن گون خرمنده باش
وئرمیش حادثه بیر آندا گوزونون اۏنوندن کئچدی٠ او، ایلان چالمیـــش
آدام کیمی، بیردن یئریندن سیچرادی٠
ــ یوخ ! بوباره‌ده فکر ائتمیه جگم٠ هر نه اولاجاق، قوی اولسون٠
دئیب، پالتارلارینی گئیدی٠ قدرتین وار ــ دولت آدینا چی کرپیچـدن
دوزلمیش ایکی اوطاقلی کیچیك بیر حیطی‌وار ایدی٠ بو اوطاقلارین‌بیرینده
اۏزو اولور، اوبیرنده ایسه، بیر اینك و اوچ باش کئچی سینی ساخلایردی٠
او، دایانمادان اینگی ناخیرا قاتدی٠ کئچیلری‌ده دوشه اۏتوردو٠ لالـه
خانم هله دوننددن ائوده چوره‌ك پیشیرمه‌یه اون اولمادیغینی ائشیتدیـر-
میشدی٠ تزه بوغدادان کیسه‌یه دولدوروب، چیگنینه آتدی٠ اۏزونو کندین
شمالینداا اولان یاخین دگیرمانا یئتیردی٠ شاریلتی ایله آخیب گوزلرینـــی
دولدوران سویون گوجوقارشیسیندا تاب گتیره بیلمه‌یب، سرعتله فیرلانـان
ایری چرخ اۏز گوجونو آغیر دگیرمان داشینا گوستره‌رك، اونو رقصه مجبـور
ائدیردی٠ داشدا آجیغینی آستا ــ آستا بوغازینا توکولن دنلره توکوب،
گورولتو قوپاریر، تلاشلا ازیب یوموشاق اونا دونده‌ریر، ائشییه وئریب توز-
دومان قالدیریردی٠ ائله‌بیل که، دگیرماناییغیلانلارین دردینی بیلیر، تئز
یولا سالماغاجان آتیردی٠ گون اورتا چاغی قدرتین نوبتی چاتدی٠ او،
دەنینی دگیرمانین بوغازینا توکموشدو٠ چیخان اونو اۏز کیسه سینه دولد-
وروردو٠ بیردن ائشیکده سس ــ کوی قوپدو٠
ــ گلدیلر ا داغیتدیلار! ٠٠٠ ووردولار! ٠٠٠ ارباب، امنیه سوزلری
دالغالاناراق، دەیرمان داشلارینین خاریلتیسی ــ گورولتوسو ایچریسینده
ایتیردی٠ قدرت ایسه اۏز ایشینده ایدی٠گونه‌شین قارشیسینی هـــرده‌ن
دوتوب، اۏتن سئیره‌ك بولودلار کیمی، قاپیدان ایچری دوشن ایشیغیـــن

قابلغی دالباد ال دوتولوب آچیلماغی قدرتین نظرینی جلب ائتدی. او، باشینی قالدیریب باخاندا، بیر نچه نفرین آراسیندا قیزی مارالی گوردو. او هونگورتوایله آغلایردی. قاچا ــ قاچا گلدیگیندن، آلنیندان آخان تر دانه‌لری گوز یاشینا قاریشمیشدی. قدرت‌الینده‌کی کوره‌یی یئره آتیب، تئزقیزا دوغرویوگوردو.

ــ نه‌وار، نیه آغلایرسان؟! مارال آراسی کسیلمه‌ین ایشقیریقلار ایچریسینده،

ــ امنیه‌لر توکولوب ائویمیزی داغیتدیلار. آنامی ووردولار. تا ــ خیللاریمیزی یغیب آپاردیلار. دئدیکده، غافل ضربه‌دن گیجه‌لن آداملار کیمی، قدرتین‌گوزلرینه قارانلیق چوکدو. دیزی اوسته چوکره‌ك، مارالی قوجاقلایب، باشینی کوکسونه سیخدی. یاناغیندان اؤپه‌ره‌ك، دوتغون سسله،

ــ آغلاما!... دئدی. من بیلیردیم جاناواردان مرحمت اوممالاق اولماز. دئیب، آیاغا دوردو. اوزونده آجی‌بیر تبسم قیمیلداندی. اویو ــ تمکده اولدوغو ده‌نی دمیرمانچییا تابشیردی. مارالین‌الیندن دوتوب اوردان چیخدی. ایری ــ اویرو، داشلی، دارکوچه‌لردن کئچیب، کسمه یول ایله اؤزونو میدانا یئتیردی. آرواد ــ اوشاق قاریشیقلی، جماعت مسجدین قاباغینا توپلانمیشدی. ارباب کوکره‌میش آت کیمی، بورنو یئلئنمیشدی. گرده‌نینی شوشدوتاراق، هامینی هدهلمیر، تهدید ائد ــ یردی. نوکرلر ایله امنیه‌لر هله‌ده ائولره سوخولوب، آرواد ــ اوشاقلارلا البه ــ یاخا اولا ــ اولا، تاخیللاری چکیب مسجدین قاباغینا توکوردولر. اوشاقلار قورخودان آغلاشیر، ایتلر هوروشور، کندی وحشت بوروموشدو. بو حال، حرج ــ مرجلیك دوروند‌ه‌کی قولدور دسته‌لرینین‌کنده باسغینینی یادا سالیردی. اوزلرده غضب، گوزلرده نفرت شعله چکیر، هامینین‌دیشی

باغا رساغینی کسیردی. علاجلاری اولسا ، اربابی باشیند اکیلارلا ، دیدیب پـــارچالاردیلار. آنجاق ، نهائده بیلردیلر؟ ... امنیه‌لر دولت نمایند‌ه‌سی ایدی. دولتله طرف اولماق ساده بیر ایش دگیل‌ایدی. بوآرالیقدا همت کیشی دوشونو قاباغا وئریب،

ــ جانم ! من دئیرم گمیده اوتوروب، گمیچی ایله دعوا ائتمك اولماز دیئرلر، اولار . بویورون ! ... ایندی‌قدرت قوی گلیب جوابلارینی وئرسین دئیب، چوبوغونو تنبکی ایله دولدوردو. اود ووروب درین بیر نفس آلدی. ائله بو آندا آرخادان ،

ــ یالتاق إدئیه ، بیر سس ائشیدیلدی. بو قدرتین سه‌سی ایدی. هر سوز یئرینده، ایشله‌دیلسه ، دمیرلی اولار. بو سوزده ایته دمیمیش بیر کوسووه اوخشادی.

قدرت اوتوز ایکی یاشیندا ، اورتا بویلو ، انلی کوره‌ك، قارا بنیــز ، خوش اخلاق بیر آدام ایدی. همیشه اوز ــ گوزونده تبسم اوینــــاردی . اونونلا اوز ــ اوزه گلن نه قدر دوتغون و یا عصبانی اولسادا ، ایستــر ــ ایسته‌مزدو داقلاری قیمیلدار، اوزو گولردی. آنجاق ، باش وئرمیش بــــو حادثه اونو بوسبوتون عوض ائتمیشدی. قاشلاری چاتیلمیش، گوزلـــــری قورخونج بیر حال آلمیشدی. پالتارینا ، اوزونه و پوزغون تئلّلرینه چوکموش دمیرمان توزو ، اونو اوزاق سفردن تزجه یئتیشمیش بیر آداما ، داهـــا دوغروسو ، بیرده‌یرمانچییا اوخشادیردی. آغیر آددیملارلا اربابا دوغـــرو ایره‌لیله‌دی. أوزونده‌ن چیخمیش ارباب، آغزی کوپوکلمیه ــ کوپوکلمیه داش دگمیش دونوز کیمی دونقولدانیردی. او، قدرتله اوز ــ اوز گلدیکده‌بیردن دایاندی. قیزارمیش ایری، چیخیخ گوزلرینی اونا زیلله‌دی. قالین ،اتلی دوداقلاری دائره‌وی بیر شکل آلدی.

سانکه ، بو تصادف اونونچون گوزله‌نیلمز ایدی. نطقی کسیلمیشدی.

گوزلری باخسادا ، خیالی اوزاقلاردا سئیر ائتدیگی آیدین گورونوردو ۰ او، اشتباه ائتمیردی ۰ دوداقلاری ترپندی ۰ ائشیدیلمز بیر حالدا ،

ــ اودور ، اۏزودور ۰۰۰ دئدی ۰ او ، اون ایل بوندان قابـــاق قدرتله اوز ــ اوزه گلمیشدی ۰ انسان حیاتیندا چوخ حادثه‌لرله قارشیلاشا بیلر ۰ لکن ، وقت گئچدیکجه یاواش ــ یاواش یاددان چیخاردار، اونودار. آنجاق ، اربابلا ــ قدرتین آراسیندا باش وئرمیش اتفاق اونونچون اونوــ دولماز خاطره‌لردن ایدی ۰ اوگوندن دوز اون ایل کیچیردی ۰ بوقارشیلاشما اونون آجی خاطره‌سینی تمام وحشتیله گوزونون اۏنونده جانلاندیردی ۰

ایلك گوروش

۱۳۱۷ــ نجی ایلین یایی ایدی ۰ چنگیزخان اۏزعائله‌سی ایلــه کنده، یایلاغا گلمیشدی ۰ کندلیلر ینه قوناق ایدی ۰ هر گون اوچ ائو نوبــه ایله آغانین ائوینه‌لازم‌اولان :تویوق،جوجه ، یومورتا ، بال ، کره ، ات و الا۰۰۰ هر نه یه احتیاجلاری اولسایئتیره‌ر اربابی راضی سالماغا چالیشاردیــلار۰ آغا اۏزونو مشغول ائتمك اوچون ، چوخ وقتلرینی اووا چیخماقلا کئچیره‌ردی. بعضا"ده ، یئیب هارینلامیش آت کیمی ، کندین آراسیندا قدم ووراراق ، گوزللر سئیرینه چیخاردی ۰ اونون شورگوزلولویونو هامی بیلیردی ۰کندین گوزللری همیشه اۏزلرینی اوندان قورویاردیلار ۰

بیر گون آخشام چاغی او ، خلوت کوچه‌لردن ، یاشیل آغاجلارـــــن کولگه سی آلتیندان ، الینده سیغار قدم وورا ــ وورا ، اۏز-اۏزونه میزیلد ــ انیر، هردنده بیر فشقراق چالماقلا ، قوشلارین جه ــ جه هینه جـــواب وئرمك ایستمیردی ۰ غفلتا" ، جوان بیر قیز اونون قاباغینا چیخدی ۰ ارباب گوزلرینی اونا زیلله‌دی ۰ ائله بیل که ، اونو اووسونلایاجاغیدی.قیز اربابین بو اداسیندان دوتولدو ۰ باشینی آشاغا سالیب، اونون یانیندان اۏتدو ۰

او ، قیرمیزی گوللو چیتدن تزه‌بیر بلوز و تومان گئیمیشدی. قارا ، هورمه ساچلاری ایلان کیمی ، کورمیندن آشاغی ساللانیردی. یاناقلاری پاییز آلماسی کیمی ، آل قیرمیزی، قاشلاری قارا ، گوزلری آلا ، باخیشلاری جان آلان ، دوداقلاری تزه آچیلمیش قیزیل گول غنچه‌سی کیمی لطیف و گوزل ایدی. قیز اؤز گوزللیگی ایله اربابی اووسونلامیشدی.

ــ به به ! دئیه ، یئریندن جه قورویوب قالمیشدی. ککلیك یئریشیله اوندان اوزاقلاشماقدا اولان دلبرین دالینجا باخیردی. قیز دونگه‌نی دوندو. بو حالدا ائله بیل که ، " نیه دورموسان احمق ؟ !" دئیه ، اربابی دمسوکلاه‌دیلر. او ، تلقین اولونموش آدام کیمی ، اراده‌سیز بیر حالدا ، قیزین دالینجا دوشدو. قیز آرخاسینا باخمادان ، کندین شرق طرفینه دوغرو گئدیردی. گونش اؤزونو اوجا داغلارین دالینا یئتیرمیه جان‌آتیردی. گوی‌اوزونده سئیره‌ك بولودلار اوچو شور ، سرچه‌لر بو داقدان ــ بو داغا سیچرایاراق ، جیك ــ جیكلرینی اوجالدیر ، آرابیر اؤتمكده اولان آلاقارــ غالار ، قاریلداشاراق ، سانكه بیر طوفاندان خبر وئرمك ایستمیردی‌لر. قیز ایسه ، اؤز هدفینه دوغرو قاناد چالان آزاد بیر قوش کیمی اوچوردو. نهایت ، کنددن چیخدی.

ارباب ماهر بیر اووچو کیمی ، اؤزاووونو گوزدن قویموردو. کولگه کیمی اونون دالینجا سورونوردو. کندین شرق طرفینده دوشموش اوزون بیردره واراردی. قالین ، سیخ آغاجلیغی بورانی مئشمیه بنزه‌دیردی. دره‌نین تکیندن آخیب گئدن سویون شاریلتیسی داغ ــ دره‌یه سس‌سالمیشدی. قیز دره‌یه اندی. اربابین حریص گوزلری ایشیقلاندی. مقصدینه‌چاتماقدا اولان بیر آدام کیمی ، آغزی آچیلمیش ، گوزلری گولور ، اوره‌یی شدتله دویونوردو. هردن بیریان ــ یوره‌سینه باخیر ، احتیاطینیدا الدن وئرمیردی.

ــ آلله یاخشی یئتیریب. دئیه ، هردن دوداقلارینی یالایب ،

دیشلرینی ایتیدیردی٠ قیز اُوزونو دره‌نین دوشوندن چیخان سرین بولا ــ غین باشینا یئتیردی٠ سویود آغاجی اُوز یاشیل ساچاقلارینی بولاغین اوزرینه سالمیشدی.گوزلرینی دولاندیریب ، یان ــ یوره‌سینه باخدی٠صونرا، بولاغین باشیندا اوتوروب ال ــ اوزونو یودو٠ اووجونو دولدوروب ، سو ایچدی٠ بو فرصتدن استفاده ائدن ارباب، اُوزونو اونا یئتیردی٠ آلیجی قوش کیمی ، قیزین باشینین اوستونو آلدی٠ لاله‌اللرینی اتگیله قورولویورکن گوزلری دورو بولاق سویوندا بیر هیکله دوشدو٠ اول ائله بیلدی که اودور، اُوز نشانلیسیدیر٠ دقتله باخدیقدا ، قورخموش بیر حالدا یئرینـــــدن سیچرادی٠ ارباب دیشلرینی آغاردا ــ آغاردا دایاندی٠ قیزین قورخد ــ وغونو گوردوکده ،

ــ قورخما ، جیرانیم ! منم٠ دئیه ، اونا طرف‌آددیملادی٠ لالـــه اُوزونو ایتیرمیشدی٠ نه ائده جگینی بیلمیردی٠اُوزونو قورتولماز بیر تلـــه‌ده گوردوکده ، دیلی دولاشا ــ دولاشا ،

ــ ارباب ، ارباب ! نه ایسته‌یرسن ؟ !

ــ نه ایسته‌یه جگم ، سنی ایسته‌میرمم٠ بیر باخیشدا عقلیمی‌باشیمدن آلدین٠ منی دیوانه ائتدین٠ دئیه ، احتیاط و قیسا آددیملارلا قیـــزا دوغرو ایره‌لیله‌دی٠ قیرغی کیمی ، اونون اوستونو آلمیشدی٠قیز اللرینـــی قاباقدا قالخان ائده‌رك ، او یاخینلاشدیقجا ، گئری چکیلیردی٠ اربابیـن قارا فکرینی آنلامیشدی٠ بیردن سیچر ایب، قاچماق ایستدی٠ آنجـــاق ، گئج ایدی٠ ارباب بیر سیچرایشدا اونو قارمالادی٠ لاله تورا دوشمـــوش جیران کیمی چابالایر، ال ــ قول آتیر ، یالواریردی٠ شهوت احتراصیلـه قانی جوشماقدا اولان ارباب، یرتیجی بیر جاناوارا دونموشدو٠ قیزی‌سینه سینه سیخاراق ، قالین اتلی دوداقلارینی اونون بوخاغینا یاپیشدیردی٠ لاله وارگوجو ایله ،

ــ قدرت! ... دئیه، باغیردی. اونون نه هارای ــ دادینین‌نده تلاشینین ارباب اوچون تاثری یوخ ایدی. بو آندا اونون گوزلری‌تیزمیشدی. فقط، اؤز آتشینی سوندورمك، کام آلماق ایسته‌یردی. قیز ایسه، وارگوجو ایله اونون اوز ــ گؤزونو جیریر، سیلله‌له‌یب، الیندن قورتارماغا جان آتیر-دی. لاله‌نین مقاومتی اوزون سورمدی. ارباب بیر پهلوان کیمی، قیزین قوللارینی داليندا بند ائدیب قوش کیمی گوتوروب یئژ قویدو. قیزبیرده،

ــ قدرت! ... دئیه، سسلدی. یئنه‌ده اؤزوندن دفاع ائتمه‌یه چالیشیردی. آنجاق، قوه‌سی توکنمیشدی. امیدسیزلیك هیولا کیمی، اوره‌ینه چوکموشدو. گوزلری قارالیر، باشی گیجه‌لیر، ال ــ قولو سوسدا ــ لیردی. بو آندا اربابا دمین دوتارلی بیر یومروق صحنه‌نی دگیشدی.

لاله نین ایلك فریادی قدرتین قولاغینا چاتمیشدی. قاچا ــ قاچا اؤزونو اونون هاراینا یئتیرمیشدی.

بولاغین باشی لاله ایله قدرتین گوروش و راز نیاز یئری ایدی. بو گونده لاله اونا گوره گلمیشدی. قدرتین ووردوغو یومروق اربابی گیجلتمیشدی. قیزی غافلگیر ائتدیگی کیمی، اؤزوده تلمیه دوشدویونو دویدو. لاله‌چالاغان پنجه‌سیندن قورتارمیش جوجه کیمی، ایدی. تئز سیچرایب دوردو. بدنی تیترمیر، گوزلری‌نین یاشی، یاز یاغیشی کیمی توکولوردو. ارباب اؤزونو دوغرولدوب، دوردو. اؤز خطاسینی آنلاسادا، بیر رعیت قارشیسیندا اؤزونو سیندیرماق عارینا گلدی. قابارمیش بیر حالدا، دوروب قدرتین قاباغیندا دیکلدی.

ــ منی ووروروسان، احمق! دئیه، قدرته بیر سیلله ووردو. قدرتین گوزلری قیزارمیش، قان بئینینه وورموشدو. اگر بیر آزدا گئجیکسه، ناموسو لکه‌له‌نجك، چیچکلنمکده اولان آرزو و امیدلری، سولاجاق، لعنت داماغاسی همیشه‌لیك اولاراق آنینا یاپیشاجاق ایدی. اوندان صونرا او،

آدام ایچینه چیخا بیلردیمی ؟ یاشایشین ، اونون اوچون نه معناسی اولا بیلردی؟ ناموس لکه‌سینی نه‌ایله یویا بیلردی ؟ قدرت یارالانمیش قاپلان کیمی ، مغرور آددیملارلا اربابین قاباغیندا دایاندی ۰

ــ ارباب ، رعیتین آغاسی ، آتاسی ، سروریدیر ۰ احترامی‌عزیزدیر ۰ آنجاق ، باشقاسینین ناموسونا ال آتسا ، اؤلومو واجیبدیر ۰ دئیب ، اونونلا البه یاخا اولدو ۰ بیری نازایله بویوموش ، یئیب یاتیلانمیش قوی هیکل ، قاباغیندان یئمه‌ین ۰ اوبیری ، بدنی ایشده برکیمیش ، الی قابارلی ، پولاد قوللو بیرجوان ایدی ۰ دوشدولر بیر ــ بیرینین جانینا ۰ لاله ایسه ،صوــ نسوز بیر هیجان و اورەك چیرپینتیسی ایله ایکی قوچون دویوشونه تماشا ائدیر ، آللاها یالواریردی ۰ اونلارین ووروشو چوخ اوزون چکمدی ۰ ارباب یاواش ــ یاواش لهله‌مه‌یه باشلادی ۰ قدرتین ضربه‌لری‌نین قاباغیندان قاچماقدا ، اونا آغیر گلیردی ۰ وار قوه‌سینی توپلاییب ، قدرتین اوزرینه شیغیدی ۰ آنجاق ، بو دفعه قدرتدن یئدیگی ضربه اونو سوسدالتدی ۰ باشی گیجه‌لره‌ك ، یئره سریلدی ۰ قدرت خشم ایله یئردن ایری بیر داش قالدیردی ۰ ارباب گوزلرینی آچمیشدی ۰ آنجاق ، دورماغا،اؤزوندن دفاع ائتمیه قدرتی یوخ ایدی ۰ او ، داشی هوادا ، قدرتین الینده گوردوکده اؤلومونو گوزونون قاباغینا گتیردی ۰ اللرینی بیر آز یوخاری قالدیراراق ، یا- لوارماغا باشلادی ۰

ــ منی اؤلدورمه ، آماندیر ! آنلامامیشام ، غلط ائله‌میشم ۰ ایگید باسدیغینی کسمز ۰ دئیب ، امیدسیز بیر حالدا گوزلرینی یومدو ۰ او ، اؤزوندن گئتمیشدی ۰ بوآندا لاله‌نینده

ــ آماندیر ! اؤلدورمه ادئیه ، اوجالان سسیندن ، داش بیر آنلیغا قدرتین اللری آراسیندا قالدی ۰ ائله بیل قوللارینی دوتدولار ۰ دئیه‌سن ، " ایگید باسدیغینی کسمز ۰ " سوزلری ایله لاله‌نین سسی اؤزجادو

ئد رتینی گوسترمیشدی. اوزونه مسلط اولدو. بوجنایتین صونو ایلدیریم سرعتیله خاطریندن کئچدی. خشم ایله گویه قالدیردیغی داشی اربابین باشی اوستوندن اوطرفه آتدی. بونو عقل اونا حکم ائتمیشدی. اللرینی بئلینه وورا راق، بیر فاتح کیمی، لالەنین یانینا گلدی. اونو قوجوب، گوزلرینین یاشینی سیلدی. هرایکیسی سرعتله اوردان اوزاقلاشدیلار.

ارباب گوزلرینی آچدی. ترپنمك ایستدیکده، یئدیگی ضربەلردن ازیلمیش بدنی سیزیلدادی. قارانلیق چوکموشدو. قورباغالارین قورولتوسو، جیرـ چیر امالارین آراسی کسیلمیەن یوروجو ماهنیلاری آخشامین سکوتینی پوزوردو. اوغورسوزلوقلاری یوخو کیمی. خیالیندان کئچدی. قدرت داشی هوادان، اونون کللەسینه چیرپماق ایستدیگی گوزونون اونونده جانلاندی. داش کلله سینه دگسه داغیلمالی ایدی. بس نجه اولوب که، دیری قالیب؟ دئیه، بیرآز فکره گئتدی. اوزونو یغیشدیرب، یانینداکی آغاجا سوکندی. قورخا ــ قورخا الینی باشینا چکدی. باشی سلامت ایدی.

ــ گورونور که، معجزه اولوب. دئیه اوز ساغلیغینا سؤیندی. دوروب اوزونو بولاغین باشینا سالدی. ال ــ اوزونو یویورکن، گوزونون آلتیندا شیش حس ائتدی. بیرآز سو ایچیب، حالا گلدی. بیر کندلی اوغلونون ... رعیتین قاراشیسیندا بئله بیابرجاسینا سینماغی اونون روحینی ازمیش، منلیگینی. غرورینی اورتادان آپارمیشدی. سولك بیر ایت قدر کیچیلتمیشدی. دوشوندوکجه اوزونو حقیر، کیچیك حس ائدیردی. او، اوز رعیتینه یالوارمیش، آمان ایستەمیشدی. درەنین قارانلیغیندا، باشینی قالدیریب اطرافینا باخدی. اونا ائله گلیردی که، هر طرفدن اونو هایا باسیب، آغیز اگیر" ناموس اوغروسو! " دئیه، هدەلمیرلر. او، روحی بیر بحرانا دوتولموشدو. دەلی کیمی، یئریندن دوردو. ایری آددیملارلا اوردان اوزاقلاشدی. گئجه ایله شهره یوللاندی. هئچ کس بو حادثەدن

بیر شئی بیلمدی. چونکه، هر ایکی طرفین مصلحتیده بوندا ایدی. بو بیر سر اولاراق، چنگیز خانلا، قدرتین آراسیندا قالدی. بو حادثه دن صونرا، ارباب اؤزو بوکنده آز ــ آز گلهر، قدرتده اونون گوزونه گورونمز، اوندان کنار گزردی.

قدرتین دوتولماغی

بویله لیکله، ارباب ــ قدرتله اوز ــ اوزه گلدیکده، نه اوچون حیرت و وحشت اونا اوز وئردیگی، بوتون وجودینی سارستدیغینی آنلاماق چتین دگیل. قدرت مبارز خوروز کیمی، بیردن اونون قاباغیندا دیکلمه‌یی، چنگیز خانین کهنه یارالارینی تزه‌له‌میشدی. اونا ائله گلیردی که، ایندیجه قدرت هجوم ائده‌رك، اونو دیدیب ــ پارچالایاجاق دیر. دوره‌سینی آلمیش امنیه‌لری بئله اونوتموشدو. بیردن اؤزونه گلدی. امنیه‌لره دونه‌رك، غضبله،

ــ نه دورموسوز؟! دوتون بونو! دئیه، باغیردی. امنیه‌لر جلد دوتوب قدرتین قوللارینی باغلادیلار. ارباب دوشونو قاباغا وئره‌رك، اونا دوغرو ایره‌لیله‌دی.

ــ ایندی سوزونو دئ. اربابین بورفتاری جماعته عجیب گلسه‌ده، قدرت اوچون گوزله‌نیلمز دگیل ایدی. اربابین الینده اسیر اولسادا، اؤز وقارینی، غرورینی حفظ ائتمکده ایدی. جدی باخیشلارینی چنگیز خانین گوزلریندن آیرمیردی.

ــ دئیرم، "ایگید باسدیغینی کسمز!" قدرتین بو سوزو زهرلی پیچاق کیمی، اربابا دگدی.

ــ من که سنین جانینی آلمیرام، حقیمی ایسته‌یرم.

ــ سن بو آز محصولو بیزدن آلماقلا، بیر تك منیم یوخ، بوتون

کندین جانینی آلیرسان ·

ــ من اؤز حقیمدن کئچمه‌رم ·

ــ انصاف ائت ! بو دیاردان قاچاق دوشدویون گونلری یادینا سال ·

قدرتین بو سوزلری ۱۳۲۴ــ دونجو ایل ایگیرمی‌بیری آذر انقلابینا اشاره ایدی · غصبکارلارین غارت و تالانلاریندان،اربابلارین ظلموندن، ژاندارملارین شاللاغیندان جانا دویموش خلق ، عصیان ائدره‌ك ، ظلم ــ ستمه صون قویدو · چنگیز خانلار ، غارتگرلر باش گوتوروب قاچمیشدیلار · تمام بیر ایل خلق آزاد نفس‌آلدی ·اؤزو-اؤز ائوینین آغاسی اولدو·آزادلیق گولشنینین چیچکلری آچیب، اؤز عطریله اؤلکه‌نی بورودویو زمان غضبکارلار یئنیدن باسغین ائدیب، آزادلیغی بوغدولار · چنگیز خانلار یئنه گئری دوندولر · آج قورت کیمی ، خلقین جانینا دوشدولر · نمونه‌سی گوزوموزون قاباغینداد یر ·

قدرت سوزونه دوام ائده‌رك ،

ــ بوایل گوردویوز کیمی ، قوراخلیق اولدو ، بیتمدی · گلن ایل عوضینی وئره‌ریك · دئدیکی زمان ، مباشر اگیلیب اربابین قولاغینا ،

ــ قربان ! هامینی یولدان چیخاردان ائله بودور · دئیه ، پیچیلدادی ·

ــ بس بئله ! ··· دئیب، امنیه‌لره ــ آپارین بونو ! دئدی · امنیه‌لر ایکی طرفدن اونون قوللاریندان دوتوب آپارماق ایستدیکده،قدرت بوتون قوه‌سینی توپلاییب ، امنیه‌لری کنارا آتدی ·

ــ اونوتماکه ، قودورغانلیغین ، ظلمونده بیر صونو وار! دئیب ، چنگیزخانا دوغروایره‌لیله‌دی · سانکه ، بو ساده‌لیکله امنیه‌لره تسلم اولوب ، قوللارینین باغلانماغینا پشیمان اولموشدو · آنجاق ، گئج ایدی · امنیه‌لر

اونو قارمالایب زنداان عوضینه تعین اولونموش کیچیك بیر تولمیه سالدیلار .

قانونسوزلوق ــ بودور درەبگلیك دورونون حکمو . قانونا ربابلارین ارادەسی ، امنیەلرین شاللاغیدیر . ایستدیکلری کیمی ، ائولره سوخولوب ، تالا سینلار . دویوب ، سویوب ، تحقیر ائتسینلر . باشقاسینین ناموسونا ال آتسینلار . بوتون بویارامازلیقلاری اوچون ، هئچ کس اونلاردان حساب ایستەمیەجکدیر . نه وقت بونلارا صون قویولاجاقدیر ؟ ! . . .

لالـــه

دان یئری سوکولوردو . خوروزلار اؤز آوازیله یاتانلارا سحرمژده ــ سینی وئریردیلر . آرابیر جاناوار هجوملارینی سوەموش کوپکلرین هوسلەسیز، یورغون هوروشلری ائشیدیلیردی . سحر یئلی خزان وورموش یاپراقلاری بو داقلاردان قوپاراراق ، یئره سریردی . کندین کناری ایله آخیب گئدن سو ، اؤزونو چای داشلارینا ، چالا چوخورا چیرپاراق ، اؤزونه مخصوص بیرآهنگ یاراديردی . یاتمیش کند ایسه ، یاواش ــ یاواش یوخودان اویانیردی .

شهره دوغرو اوزانان اگری ــ اویرو یولدا بیر قارالتی گورونوردو . او، لالەایدی . قدرت زندانا دوشندن صونرا ، لالەنین گونو قارا اولموشدو . او، عمرونده ایلك دفعه آیریلیق اودونا دوشموشدو . بو آیریلیق اونو شمع کیمی اریدیردی . بیلمیردی دولانیشیق فکرینده اولسون یوخسا،قدرتین‌دردینی چکسین . هر اوچ هفتەده ، آیدا بیر دفعه شهره ــ زندانا ، قدرتیـــــن گوروشونه گئدیردی . ایلك دفعه او ، یولا ــ ایزه بلد اولمادیغینـــدان ، قدرتین دایيسی صفرکیشی ایله گئتمیشدی . جمعه گونلری گوروشه اجـازه وئریلدیگی اوچون ، بو دفعه عیوضیدەدالینا چالیب ، گوروش امیدیله یولا دوشدو . ساغ الینده ساللایا ــ ساللایا آپاردیغی دستمالدابیرنچەیاغلی چورەك ، یومورتا و سوزمه وار ایدی. یول اوزونو اؤز ــ اؤزونـه دانیشیر، بضاً ده ،

شام یانار یاغدا اریر، قار یاغار داغدا اریر،
من‌دوشن‌درد‌ه‌دوشسه، موم اولا یاغدا اریر،

بو کیمی یانغیلی‌بایاتیلاردان اوخویوب ،آغلیر، گوز یاشینی توکمکله اورمینین آلووونو سوندورورد و. ساعت اونا یاخین یورغون، ازگین بیر حالدا زندانین قاپیسینا چاتدی. قدرتله گوروش اوچون آدینی‌یازدیریب، بیر کناردا دیوارین دیبینه چکیلیب. الینده‌کی دستمالی یئره قویدو. عیوضی دالینداان آچدی. یولون ناراحتلیغیندان اوشاق ازیلمیشدی. اونو نوازش ائده‌رك اوخشاماغا ــ ایندیجه ده‌دن گلمجك. دئیب، اونو اؤپه ــ اؤپه یئره قویدو. اؤزوده یانیندا اوتوروب گوزلـه‌مه‌یه باشلادی. نهایت " قدرتین آدامی " دئیه، اونو سسلدیلر.

قدرت ایکی آی‌ایدی که اوشاقلاریندان آیری دوشموشدو. لاله‌ایله عیوضی گورد وکده، اوره‌یی کوورلدی. عیوضی قوجاغینا آلیب، باغرینا باسدی، دونه ــ دونه اؤپدو.

قدرتین رنگی آغارمیش، گوزلری بیر آز چوخورا دوشموش ایدی. لاله‌نین اوره‌کدن، هونگورتو ایله آغلاماغی، گوروشه گلنلریده متأثر ائتمیش ایدی. قدرت اونا توخداقلیق وئره‌رك،

ــ آغلاما، آغلاما! مگر نه اولوب؟ ایش آدام باشینا گلەر. اؤزوندن، اوشاقلاردان دانیش. آغلاما! دئیه، اونا تسلی وئریب، اوره‌ینی توخداتماغا چالیشیردی. اونلار آزدا اولسا، دردلەشه بیلدیلر. لاله صحبت آراسی،

ــ منه دئیرلر، گئت اربابین قاپیسینا. دوش آیاقلارینا، یالوار. بلکه، رحمه گلیب قدرتی بوراخدیرا. دئدیکده، قدرت بیردن آلیندی. دوتغون یاز بولودو کیمی، گورولدایاراق،

ــ یوخ، یوخ!... سن غلط ائدرسن! اونون قاپیسیناگئدرسن!

من بوتون عمرومو زنداندا قالارام· آنجاق ، سن اونون قاپیسینا گئتمه‌ینه دوزه بیلمرم· هیجانلا اضافه ائتدی· ــ آنلایرسانمی نه دئیرم ؟ ! لاله اونون داریلدیغینی گوردوکده ، اوز دئدیگینه پشیمان اولدو· باشینی آشاغا سالیب، داها دینمدی· اونون اوزو ، گوزلری، دوداقلاری بئله ، قلبینده‌کی کدردن دانیشیردی· قدرت تئز یومشالدی· یاخشی بیلیردی‌که، او هرنه ائتسه ، قدرتین خاطرینه ائتمك ایسته‌یر·

ــ داریخما ! ائوده هرنه وار سات· قویما اوشاقلار کورلوق‌چکسین· آلله کریمدیر· دئدی· وقت تمام اولموشدو· کئشیکچینین ،

ــ وقت تمام اولدو ، قورتارین ! دئیه ، سه‌سی اوجالدی· قدرت ائوده ایکن ، عیوضه چوخ محبت ائده‌ردی· اونونلا اوینار، آتیب ــ دوتار، سئوه‌ر، ساعتلرله اونو اگلندیره‌ردی· قدرت زندانا دوشندن صونرا ، بیر مدت اونون شیلتاقلیغینی ائله‌دی· یازیق لاله‌نی لاپ یوروب، دیلدن سالدی· ایندی او ، گوجله آتاسینی تاپمیشدی· اوندان آیریلماق‌ایسته‌میردی·

ــ ده‌ده ! دئیب، کیچیك قوللارینی اونون بوینونا سالیب،باشینی برك ــ برك سینه سینه دایامیشدی·

اونون ، گوجلولر ایله ــ گوجسوزلر ، مطیع‌لر ایله آمیرلر آراسینده ــ اکی اوچرومدان هله خبری یوخ ایدی· او ، نه قانون نده اوزوندن گوجلو بیر حاکم تانییردی· او ، اوز آتاسینی ایستمیردی· اونون سیجاق ، قوینوندا خومارلانماق ، مهر و محبتله دولو آتا قلبینین دویونتوسونه قولاق‌آسماق ایستمیردی· آیریلیق وقتی چاتدی· اونو زور ایله ، آخان ذولال گوز یاشلاری ایله آیردیلار· اونو چکیب آتاسینین قوجاغیندان آلیرکن ، آزاد ــ لیغی الیندن آلینمیش ، غروری تاپدالانمیش کیمی ، اوره‌کدن آغلاماغا باشلادی· نهایت، دوداقلارینی بوزوب، گوزلرینی یومدو· باشینی

آناسینین سینه سینه سیخدی. داها آتاسینیندا اوزونه باخمیردی.سانکه قوجاغیندان وئردیگی اوچون، اوندا اندا کوسموشدو.قدرت‌اوره‌یند ه‌وولغان، گوزلریند ه حسرت،اونلاردان آیریلدی.

زندان محیطینده

قدرت‌عمروند ه برنجی دفعه زندانا دوشدویوندن، ایلك گونلـــر زندان محیطی اونو چوخ سیخدی. قفسه سالینمیش وحشی حیوان کیمی، راحتلیگی، آرامی یوخ ایدی. داریخدیغیندان، چوخ وقت دیزلرینـــی قوجاقلایب اؤز ایچی، اؤز دردلری ایله اللەشردی.اونونلا بیر اوطاقـــدا اولان محبوسلارین فکرسیز، لاقید حرکتلری و دانیشیقلاری، قهقهه‌لـری اونا آجیق گله‌ردی. اؤز ــ اؤزونه،

ــ ائله بیل، بختورلری آنالاری ائله بورداجا دوغوب. دئیه‌ر،حسود باخیشلارلا اونلاری سوزه‌ردی.هئچ کسله دانیشمازائله‌بیل، هامیـــدان وحشت ائدیردی. اونا وئریلن سواللارا گونولسوز، دیل اوجو جواب وئرــ ه‌ردی. او، زندانین آشاغی طبقه‌سینده بویوك آنجاق، گون گورمزرطوبتلی بیر اوطاقدا ایدی. بورانین پنجره عوضینه ایکی مربع شکلینده دمیر بارماـ قلیغی وارایدی.جرگه ایله‌دوشمیه سالینمیش خلچه، پتو، کیلیم و سائره ... محبوسلارین یاتاق یئرلرینی، داهادوغروسو، ییه‌لنمیش‌اولدوقلاری یئری نشان وئریردی. بوردا چهارشنبه یئمیشی کیمی، هرجوره آدام وار ایدی.

گوجلولرین منـلیگی هر یئرده اؤز چیرکین صفتینی، قابا دیشلرینی نشان وئردیگی کیمی، زندان محیطینده داهادا آرتیق اؤزونو گوستره‌بیلیر. لاپ یوخاری باشدا کئچل یحیا اگلشمیشدی. او، سابقه‌لی، کهنه بیـــر اوغرو ایدی. گونلرینین چوخونو زنداندا کئچیردیگیندن بورا، اونون‌اوجون،

اۆز ائوی کیمی ایدی . دوشلریندن آسیلمیش مداللارینا افتخار ائدن بیر قهرمان کیمی ، اودا بدهنینده ، قوللاریندا دیولموش خاللاریله‌شیشیردی . اونون گوروشونه گلن چوخ اولوردو . او ، گتیریلمیش شئیلری هئچ وقت اۆزو تك یئمزایدی . گوزو گونلو توخ ، الی آچیق ، اۆزوندن ضعیفلره‌زورگوسترمه‌ین ، حقیقی بیر لوطو ایدی . او ، بواوطاغین آغ‌صاققالی ایدی . دوره‌سینی آلمیش جوانلاردا اۆز سیلکیندن ایدی . اکثرا" ، بونلارین وقتلری قمار اویناماقلا کئچیردی . اویونون گئدیشینده سویوشلر ، بحثلر ، بعضا"ده بو- غوشما - چیرپیشمالار ، داها صونرا ، کئچل یحیانین آراچیلیغی ایله ، اۆپوشمه - باریشمالارلا قورتارارد ی . هئچ کس اونلارا گوزون اوسته قاشین وار . دئیه بیلمز ایدی . اۆز یورغونلوقلارینی چیخارتماق اوچون ، هرد نده بیر نشئه وئریجی زهرلی ماد ده‌لردن استفاده ائده‌ردیلر .

ساده بیر جوان بونلارین ایچینه دوشسه ، چوخ آسانلیقلا فساد باتلاغیندا اوزمه‌یی اۆئرمنه بیلردی . یئرده قالانلارایسه ، اوطاغین آیاق طرفینده یئرلشمیشدیلر . بونلار اۆز گونلرینی اضطراب ، قورخوایچریسینده اۆز دردلرینی بیر - بیرینه سویله‌مك و یا خود سویله‌نیلن ناغیللارا قولاق آسماقلا کئچیره‌ردیلر . عمر آدینا اۆتمکده اولان بو آغیر گونلری بیر - بیر یولا سالیردیلار .

ایلك گونلر قدرتین هامیدان اولکمه‌یی ، حدیندن آرتیق دوزومسو- زلویو ، ساعتلرله دیزلرینی قوجاقلاییب ، آه‌زار ائتمه‌یی لوطولارین‌نظردقتینی اۆزونه جلب ائتدی . یاواش - یاواش اونا متلك دئییب ساتاشماغا ، شیط ظرافتلر ائدیب گولمه‌یه ، داها دوغروسو ، اۆزلرینه تفریح اوچون بیردلخه‌به دوندرمه‌یه باشلادیلار . شبهه‌سیز ، اونون قلبینه آغیرلیق ائدیب سیخان غم ، کدرلریندن خبرسیز ایدیلر . اونلارین بو-حرکتلری قدرته آغیر گلسه‌ده ، سوسوردو . بوردا اۆزونو یاد ، غریب حس ائدیردی . جواب وئرمیردی .

آنجاق ، چاتیلمیش قاشلاری ، نفرت ساچان باخیشلاریندان اورمینده‌ن کئچنلری هامی اوخویا بیلردی. قاپینین یانیندا اجا قدرته یئر وئرمیشدیلر. اونون بویوروندا امید آدلی قارا بنیز، اورتا بویلو، آغیر طبیعتلی، ساغلام بدن و آز دانیشان بیر اوغلان وار ایدی. گئیمیندن و اللرینین قابارینداان کارگر اولدوغونو آنلاماق چتین دگیل ایدی. او، بیر هفته ایدی که، زندانا دوشموشدو. آنجاق نه اوچون دوتولدوغونو هئچ کس بیلمیردی. ندنسه، قدرتین قانی اونا قایناداری. اؤزونه هامیدان یاخین، دردآنلایان اونو گوردو.

گئجه یاخینلاشاندا مریضه داریخما اوز وئریب، بدنینین آغریلاری آرتدیغی کیمی، قدرتینده آخشاملار داریخماسی آرتیردی. لاله، مارال، عیوض یادینا دوشور، آیریلیق بیر دمیر حلقه‌یه دونوب، اونو اؤز آراسیندا سیخیردی. آخشام ایدی. او، چومبه‌لتمه اوتوروب دیزلرینی قوجاقلاییب، غم دریاسیندا ال - قول آتیردی. باشقا محبوسلاردا ایکی بیر، اوچ بیر، باش - باشا وئریب صحبت ائدیردیلر. کئچل یحیانیندا دسته‌سی آراسی کسیلمه‌ین چغیر- باغیرتیلار ایچریسینده اؤز ایشلرینده ایدیلر. احمدبی غمین مردمازارلیق دویغولاری قیمیلداندی. الینده‌کی ورقلری یئره قویوب آیاغا دوردو.

- اوشاقلار، حس! ... دئیه، اللرینی دوداقلارینا یاپیشدیردی. بو حرکتیله او، اؤز یولداشلارینی سکوته دعوت ائتدی. سیچراییب، یونگول آددیملارلا ایستکانی سرین سو ایله دولدوردو. اوغرو آددیملارلا قدرتین باشی اوزرینده دایاندی. بیردن سویو اونون بوینونا جالادی. قدرت دیسگینمیش، دلی کیمی یئریندن سیچرادی. لوطولار دسته سینیـــن وحشی گولوشلری بوتون زندانا یایلدی. احمد بی غم اؤز گوردویو ایشدن لذت آلاراق، بیر الیله قارنینی دوتور، اوبیری الیله‌ده قدرتی نشان وئره‌رك

گولوردو . گولوشونون شدتیندن آغزی آیریلاراق ، گوزلریندن یاش توکولوردو . اوبیری زندانیلار ایسه ، ناراحت بیر حالدا ، گاه قدرته گاهدا دویخوسوز یارامازلارا ، داها صونرا بیر ــ بیرلرینین اوزونه باخاراق ، باشلارینی آشاغی سالدیلار . قدرت آغیر آددیملارلا احمد بی‌غمه دوغرو ایره‌لیله‌دی . آجیغیندان گوزلری قیزارمیش ، قان بئینینه وورموشدو .

ــ آدام اوخشار ائششك ! دئدیکده ، احمد باشینا بوزلو سو توکولموش مست آداملارکیمی ، آیلیب اؤزونو یغیشدیردی . آخی ، اودا قاباغیندان یئمه‌ین بوینو یوغونلاردان ایدی . اونو توهین ائتمیه شیر اورمی لازیم ایدی . گوزلرینی بره‌لتدی . دیشلرینی قیجیردیب ،

ــ نه دئدین ؟ دئیه ، قدرتین قاباغیندا دایاندی . قدرت اونا فرصت وئرمدن ، وار قوه‌سیله اونا بیر سیللهووردو . احمد بی غم فیرفیراکیمی فیرلانیب یئره دگدی . هامی آیاق اوسته قالخمیشدی . حیرت و هیجان ایچریسینده گاه قدرته ، گاهدا احمده باخیردیلار . یولداشلاری اللریندهکی قمار ورقلرینی یئره آتیب ، قدرته هجوم ائتمك ایستدیکده ، امید اونلارین قاباغینی کسدی .

ــ بیر نفره اون نفر اولماز ! دئدی . بو آندا احمد اؤز شرور قیافه‌سینه گیرمیشدی . دودقلاری قاچدی . اوز ــ گوزونده کنایه‌یه اوخشار آجی بیر تبسم اویناد ی . یولداشلارینا ،

ــ دایانین ! دوز دئیر . بیر نفره اون نفر اولماز ! دئیب ، قدرته طرف یئریدی . امیدین آرخا دورماغی قدرتی اوره‌کلندیرمیشدی . اؤزونده احمدله ووروشا یئنیلمزبیر گوج حس ائدیردی . هر ایکیسی ، کیشمیش ایله بجریلمیش دویوش خوروزلاری کیمی ، بیر ــ بیرینه هجوم ائتدیلر . احمدین ضربه‌لرینین قارشیسیندا ، قدرت جانانه مقاومت گوستریر ، جواب ضربه‌لری اوچون فرصت آختاریردی . بیردن قیزمیش پلنگ کیمی ، سوخولوب احمدی

یئردن قالدیردی. خشم ایله یئره چیرپدی. آرا قاریشدی. امید ایله بیر نچه نفر قدرت طرفده، اوطرفدنده لوطولار دسته‌سی بیر ـ بیرینه هجوم ائتمک ایستدیکده کئچل یحیانین اوجالان گورولتولو سه‌سی هامینی دایاندیردی.

ـ هئچ کسین ال آچماغا حقی یوخدور! تقصیر احمدین ایدی. قدرت کیشی کیمی اوزوندن دفاع ائتدی. دئیب، هامینی ساکت ائتدی. احمدی هوشا گتیردیلر. کئچل یحیا احمده،

ـ اوغول! تانیمادیغین آتین دالینا کئچمه. آت تپیییامان اولار. دئیب، قدرتین قولوندان دوتدو. گوله ـ گوله احمدین یانینا گتیردی. احمد اوتوردوغو یئردمجه، چپ ـ چپ شره‌ر یاغان باخیشلاریله رقیبینه باخیردی. هامی نگران بیر حالدا، احمدین وئره‌جگی جوابی گوزلمیردی. آنجاق، دئیه‌سن یحیانین شوخلوغو و قدرتین ایگیدلیگی اونون خوشونا گلمیشدی. بیردن قیریشقلاری آچیلدی. اوزونده‌کی کین و غضب تبسمه چئوریلدی.

ـ دوغرودان‌دا "سویون لال آخانی، آدامین یئره باخانی." دئیب، قدرتین الینی سیخدی.

ـ منیم کیشی آدامدان خوشوم گله‌ر. دئیب، یومشاق قهقهه‌لرله، قوجاقلاییب اونو اوپدو.کئچل یحیا آلولا نماقدا اولان اودون اوستونه سو سپیب سوندورمه‌یی، هامینین خوشونا گلدی. اوگوندن هئچ کسین قدرتله ایشی اولمازایدی. هامی اونا احترام قویار، خاطرینی ایستردی. او، امید ایله بیر دوست کیمی، صمیمی اولموشدو. اورمیینی اونا آچار، دردینی دئیر، اونون وئردیگی تسلی و امیدلر، قدرتین قلبینده توخداقلیغا سبب اولاردی.

بویله‌لیکله، قدرت بیر ایل تمام استنطاق آلتیندا یاتدی. اونا

استناد اولونان جرم ، اخلالگرلیك و خلقی اربابین علیهنه تحریك ائتمك ایدی. آنجاق ، اونو متهم ائتمه‌یه دوتارلی بیر دلیل یوخ ایدی. اوز کندلیلرینده ن هئچ کس گلیب اونون اوزونه دورمامیشدی. بو بیر ایلی او ،چنگیز خانین تابشیریغی ایله زندانداقالمیشدی.

نهایت ، بیرگون آزادلیغی اونا اعلام ائدیلدی. زندانین قارا دمیر قاپیسی اوزونه آچیلدی.

قدرت ائوینده

آخشام اولموشدو. گئجه‌نین قارانلیغی کندی قوینونا آلمیشدی. چراغ ایشیقلاری اوز ضعیف نورلارینی حیطلره و دار کوچه‌لره سالمیشدی. آرا بیر هوره‌ن کوپکلرین سه‌سی ، کندین اطرافیندا و آرالارینداا اولان گولچه و آرخ کنارلاریندا قورولداشان قورباغالارین و بیر ـ بیرینین بحثینه سسلرینی داهادا اوجالدان جیرجیرالارین آوازینا قاریشاراق ،کندین سکوتینی پوزوردو. لاله اوتوردوغو یئرده‌جه ، آیاقلارینین اوستونه کیچیك بیر بالینج قویوب ، عیوضی اونون اوزرینه اوزاتمیش ، بئشیك کیمی یرغالایردی. اونا لای لای دئیب ، یاتیرتماغا چالیشیر ، اللرینده‌کی یون ایپدن جوراب توخویوردو. مارالدا اونون یانیندا اوتوروب ، آناسینین لایلای سه‌سینه قولاق آسیردی. یوخو اونون گوز قاپاقلارینا آغیرلیق ائتسه‌ده ، یومولماقدا اولان گوزلرینی اونون اوزوندن آیرمیردی. ندنسه ، بوگون حسرت ، آیریلیق لاله‌نین اورمینه آغیرلیق ائدیردی. قدرت یادینا دوشموشدو. قلبی سیخیلدیغیندان ، بعضا" لایلانی بایاتییا چئویره‌رك ،

داغلار داغیمدی منیم ، غم اوولاغیمدی منیم ،
دیندیرمه‌ین قان آغلارام یامان چاغیمدی منیم.

دئیه ، اوخودوغو بایاتیلار کمانچا کیمی یانیقلی ایدی. اورمی‌نی

بوشالتماق اوچون ، آغلاماق ایستمیردی ۰ آنجاق ، مارالین گوزلری اونون اوزونده اولدوغوندان سینیریر ، گوزیاشلارینی ایچری اُتوروردو ۰

بیردن کوچه‌ده ایتلرین یوروش — هوروشلری ائشیدیلدی ۰ بیر آز سونرا ، حیط قاپیسی دویولدو ۰

— قاپینی آچین ! منم ۰ دئیه ، قدرتین سه‌سی ائشیدیلدی ۰لاله آیاقلارینین اوزرینده یاریم یوخولو ، میزیلدایاراق ، آناسینین سه‌سینه سس وئریب یاتماقدا اولان عیوضی نجه یئره آتیب ، قوش کیمی اُزونو قاپییایئتیر‌دیگینی اُزوده بیلمدی ۰ ایکی آیریلیق خسته‌سی ، سارماشیق کیمی، بیر‌بیرینه ساریلدی ۰ هر ایکیسینین گوزلری دولموشدو ۰ کدرله — سئویج بیر‌بیرینه قاریشمیشدی ۰ گئجه‌نین قوینوندا ، اولدوزلار پاریلداشاراق بیر — بیرینه گوز وورورولار ۰ مارال ایله عیوض اوطاقدان چیخیب قاپینین آغز — یندا اجا اونلاری گوزله‌یردیلر. مارال ،

— آتاجان ! ۰ ۰ ۰ دئیه‌رەك ، اُزونو قدرتین قوللاری آراسینا آتدی. عیوض ایسه ، اولکموش قوزو کیمی ، اُزونو ائوه سوخدو ۰ اونلار اوطاغـــــــا کئچدیلر ۰ عیوض قورخموش حالدا ، یوگوروب اُزونو آناسینین اوستونه‌آتدی. لاله اونو قوجاقلاییب ، سئوه — سئوه ،

— ندن قورخورسان ؟ دەدەدیر ! دئیه ،اونوآرام ائتمه‌یه باشلادی. عیوض بیر بارماغینی آغزینا آلاراق ، اوغرو باخیشلارلا قدرتی سوزمه‌یه ،ائله بیل کئچمیش گونلری یوخو کیمی ، یادینا سالماغا چالیشیردی ۰ دئیه‌ســن بو آدام گوزونه تانیش گلیردی ۰ بیردن دوداقلاریندا تبسم اویناادی.نازلانا — نازلانا اُزونو قدرتین قوللاری آراسینا آخیتدی ۰

بیر ایلدن بری آه — زاردان بوغولموش ائو ، بیر آندا ایشیقلاندی. شادلیق و سئوینجله دولدو ۰

ائل ــ اوبادان آیریلیق

سحر اولدو. قدرتین گلمك خبری کنده یایلدی. یاد ــ قوهوم دسته ــ دسته اونون گوروشونه گلیر، آزادلیغینی اونا تبریك ائدیردیلر. هامینین اوزونده شادلیق گورونوردو.

ــ گوزلرین آیدین آقیز!

ــ گوزلرین آیدین آلاله!

ــ دئمه‌دیم‌می، قارا گونون عمرو آز اولار. دئیه، آردی ــ آراسی کسیلمدن وئریلن گوز آیدینلیقلاری لاله‌نین تبسمله دولو دوداقلارینی، یئنی آچیلمیش قیزیل گوله دوندرمیشدی. قوش کیمی قانات آچاراق، هر طرفه اوچور، گلنلردن قدردانلیق ائدیردی. قاباقلارینا چای قویوب، فیر ــ فیر فیریلدایردی. بو گوروشلر قدرتین بوتون آجیلیقلارینی، آغریلارینی یادیندان چیخارتمیشدی. دئیر، گولور، خوش حال گورونوردو. بو گوروش بوتون گونو دوام ائتدی. آخشام اولدو. یاخین دوستلار، قوهوملار اونون دوره‌سینی آلمیشدیلار. سوز ــ سوزو گتیره‌ر ــ کئچمیشدن، گله‌جکدن، اکین ــ بیچیندن اولوب ــ ایتندن، کئچن ایلکی قوراخلیقدان، کنددن باش گوتوروب گئدنلردن، نهایت بو ایلکی‌قوراخلیقدان، قحطلیکدن صحبتلر اولدو. کند یاغیشدان چیخیب، دولویا دوتولموشدو. بو ایل وضع کئچن ایلدن‌ده آغیر ایدی. یئنه قوراخلیق اولموش تاخیل‌بیتمه‌میشدی. کئچن ایل هئچ اولماسا کندلیلرین هره‌سینین اوزونه گوره، قاپیسیندا مال ــ قاراسی، ائوینده کیلیم، گبه و باشقا درده دمین‌پولا گئدن شئیلری وارایدی. هر کس اوز اولوب ــ قالانینی ساتیب، آجلیغین قاباغینی آلا بیلیردی. اولمویانلاردا اوز اوشاغینین الیندن دوتوب، ایشیق گله‌ندوغرو گئدیردی. آنجاق، بو ایل قیطلیغین قاباغیندا تاب گتیرمك چتین ایدی. ایندیدن آجلیق اژدها کیمی آغزینی آچیب، کندی هده‌لمیردی. اربا ب

ایسه، اوْز کئفینده ایدی. نه کند، نده رعیتین فکرینی چکیردی. کئچن ایلکی کیمی، الینه گلنی یغیشدیریب اورتادان چیخمیشدی.

قدرت ایکی هفته ائوده دینجلدی. کندین وضعینی، اوْز دولانیشیغینی مطالعه ائتدی. هر اوزونه ووروشدوردو. لاله اینگی، کئچیلری، ائوینین فرشینه‌کیمی ساتیب ـ سوووموشدو.

گونلر کئچدیکجه، قدرتین نگرانلیغی آرتیردی. گله‌جگین فکری اونو گوتوروردو. چون گونلر همیشه دوتغون فکرلی اولماغی، لاله‌ده بیر نگرانلیق دوغورموشدو. او، قدرتی دالغین، اوْز ایچیله‌الله‌شن گوردوکجه، آجییر، گوزلرینی اونون اوزوندن آیرمیردی. سانکه، اونون سوزه‌گله‌جگینی، اوره‌ك سوزونو آچاجاغینی گوزلمیردی.

آخشام ایدی. اوتوروب شام یئیردیلر. لاله‌نین اورەیی داها تاب گتیرمه‌ییب سوزو آچدی.

ـ آخی، منیم اوره‌یم پاتلادی. سنه نه‌اولوب؟ فکر ـ خیالدان آیلمیرسان. بیر دردینی دئسه‌نه منده بیلیم. ائله بیل که، قدرت اوره‌ینی آچماق اوچون بئله بیر سوالی گوزلمیرمیش. باشینی قالدیریب اونون گوزلرینین ایچینه باخدی. باخیشلاریندان، فکرینده‌کی تلاطم آیدین دویولوردو. او، اوْز گله‌جگینین نقشه‌سینی چکمیشدی. آنجاق، آچیب دئمه‌یه جرئت ائتمیردی.

ـ دوز دئیرسن لاله! دئدی. ـ بو گونلر فکریم چوخ قاریشیقدیر. اوْزون گورورسن. پاییز گیریب. بوگون ـ صباح قیش قاپینی آلاجاق. بیزیم نه یئمه‌یه چوره‌ییمیز، نده گئیمه‌یه پالتاریمیز وار. منه بئله گلیرکه، بیزبوندان سونرا کند ده دولانا بیلمیه‌جیك. گورورسن که، نه اوْزوموزده وار نده‌کی اوْزگه‌لرده. هئچ اولماسا آلیب کئچینك. بیرده بوجور نامرد آداما رعیت اولماقدانسا، باش گوتوروب بوردان اوزاقلاشماق یاخشیدیر. دئدیکده،

لا لەنین وجودینی گیزلی بیر قورخو بورودو ۰

ـ دئیرسن بورداﻥ اوزاقلاشاق ؟ ! دئیب ، غم اویناغینا دونموش گوزلرینی ارینه زیللدی ۰

ـ بلی ! گرەك بورداﻥ اوزاقلاشاق ۰ دئیه ، قدرت وئردیگی جوابی سانکه ، لاله ائشیتمدی ۰ گوزلری اوطاغین بوشلوغوندا ، بیر نقطەدە دایاندی ۰ اوزونوغم ـ کدر ، چیسگین ، دوماﻥ داغی بوروین کیمی ، بورودو ۰ آیریلیق ، غربت دهشتلی بیر اوچروم کیمی ، گوزونون اؤنوندە جانلاندی ۰ ائله بیلکی ، اونو ایندیجه کامینا آلاجاغیدی ۰ قدرتین گوزلری هلەدە لالەنین گوزلریندەایدی ۰ او ، اؤز دوتدوغو تصمیمین لالمیه نجه تاثر باغیشلادیغینی اوخوماق ایستەیردی ۰ او ، یاخشی آنلایردی که ، لالەنی اؤز آتا ـ آناسینداﻥ آیرماق ، ائل ـ اوباسینداﻥ اوزاقلاشدیرماق ، سود امرکوپەنی اؤز آناسینداﻥ آیرماق قدر چتین و دوزولمزدیر ۰ آنجاق ، نه ائدە بیلردی ؟ بوحیاتین جبری ایدی ۰ بیردە ، بوتك قدرتله ، لالەنین باشیندا دگیل ایدی ۰ فئودال شاللاغی اؤلکەمیزدە حرکته گلن گوندن ، کندلینین اوزوگولممیب ۰ حاکملرین حکمو ، گوجلولرین تجاوزی ، اربابلارین ظلموندن جانا دویموش ، بعضاً دە ، بیر پارچا چورەك اوچون اؤز ائل ـ اوباسینداﻥ ، وطنیندن باش گوتوروب دیار به دیار دوشن ، آتا ـ آنا ، سئوگیلم ! دئیه ، غربت ائللردە حسرتله جاﻥ وئرەنلر آزمی اولموش ؟ ! گوزو یولدا ، اوغول حسرتیله آغلاماقداﻥ کور اولاﻥ آتا ـ آنالار ، وصال امیدیله ، ایللر بویو اوتوروب انتظارلا باش آغارداﻥ قیز و گلینلرین فاجعەلی خاطرەلری هلەدە اونو دولمامیشدیر ۰

الـــوداع

غرب طرفدن اسن حزین یئل آغاجلاردا کی سارالمیش یارپاقلاری ،

اوزلره توکولموش قاراتئللری اوخشایردی. قارا بولودلار حرکته گلرەك، گوـ
نەشین قارشیسینی دوتماغا جان آتیردی. چوللر، داغلار، دره‌لر، باغلاـ
ردان بئله، داریخدیریجی پاییز قوخوسو گلیردی. قدرت اوزعائلەسیلـــه
سفر بوخچاسینی دویونلەمیشدی. حیط ازدهاملا دولو ایدی. گوزلــرده
یاش، اوزلرده کدر، اورەکلرده آتش آلولانیردی. آنا، تلقین اولونمـوش
کیمی، مات ــ مات قیزینا باخیر، آغلاماق ایستمیر، لکن هیجانینین شدـ
تیندن، گوزیاشی قورروموش، آغلایابیلمیردی. او، آغلاماسادا، کیرپیــك
چالمادان، گاه قیزینا گاهدا نوەلرینه باخیب، "جان، بالالاریم! ..."
دئیب، الینی سینەسینه چالیر، کدرله دولو باخیشلاریندان، نه قدرروحی
عذاب چکدیگینی آیدین آنلاماق اولوردو. آیریلیق دردی آنانی بوغوردو.
اختیارینی الیندن آلمیشدی. صون دفعه اولاراق، لالەنی باغرینا باسدی:
ــ منیم لالم! ... دئیب، قورروموش دوداقلارینی قیزینین اوزونه
یاپیشدیردی. آرتیق طاقتی اولمادیغیندان، اورداجا لالەدن آیریلدی.
یولا سالماق اوچون توپلانمیش ائل ــ اوبا، قوهوم، قارداش کندیـــــن
کنارینا کیمی گلدیلر. آیریلیق دقیقەسی ایدی.

ــ آللاها تابشیردیم!

ــ اوغورلار اولسون!

ــ یاخشی یول!

ــ ساغلیقلا!

ــ الوداع! دئیه، آیریلدیلار.

مسافرلریمیزین یولو تبریزه ایدی. یول اوزونو قدرتین ائله جــەده
لالەنین خیالیندا، اونلاری گوزلمین یئنی حیات بیر بهارا اوخشایـــب،
ایلیق یازگونەشی کیمی، جانلارینی قیزدیریردی. امید و آرزولارینـــی
اوخشایردی. بعضا" ده، انتهاسیز، قیشلی ــ بورانلی چوله، بیابانـــا

دونوب ، اونلاری تیترەدیردی . مارال ایسە ، تزە قاناد آچمیش قوشجوغاز کیمی ، داغ ، دەرلرە ، باشلارینین اوزریندەن اوچوشان آزاد قوشلاراتماشا ائدیر ، یورولمادان آددیملایردی . هارا گئتسەدە آتا ــ آناسی یانیندا ایدی . غمی یوخ ایدی .

. . . گون باتماغا آز قالیردی . قدرت اؤز عائلەسی ایلە ازگین ، یورغون بیر حالدا ، گلیب شهرە چاتدیلار . لالەنین قارداشی حسین اؤزاولاقلاری ایلە اونلارین ، اساثیەلرینی گتیرمیشدی .

قیطلیق بیرجە قدرت گیلین کندینە دوشمەمیشدی . بو بلا بوتون آذربایجان کندلرینی دوتموشدو . هرطرفدن دستە ــ دستە کندلی عائلەلری شهرلرە پناە گتیریردی . بونا گورەدە ، قدرتین عائلەسی نین سینیق قوشون کیمی ، شهردە گورونمەسی ، هئچ کسین نظر دقتینی اؤزونە جلب ائتمدی . اوشاقلار یورغون اولدوقلاریندان او ، چوخ گزمەیی یئرسیز گوروب ، قاری کورپوسونون یاخینلیغیندا اولان بیر خرابەلیکدە یئربەیر اولدو . اؤز فکریندە بئلە ووروشدوردو : " هوالار هلە چوخ سویوماییب . اؤزومە ایش تاپانا کیمی بوردا جا گئچینەریک . ایش تاپیب ، مشغول اولاندان صونرا ، بیر یئر تاپیب کوچرم . " آیری جور فکر ائدەدە بیلمزایدی . اؤز جیبینە باخیب ، دانیشیردی .

قدرت کندین بندە چیلیک حیاتیندان یاخا قورتاردیغی اوچون ، اؤزونو یونگول حس ائدیردی . سانکە ، داشیدیغی آغیر یوکون آلتیندان یئنیجە قورتاریب ، راحت نفس آلیردی . گلەجکدە لالەیە خوش گونلر وعدەسی وئرە ــ وئرە باش یئرە آتیب ، یاتدیلار . او گونون سحری حسین خداحافظلەشیب . اؤز اولاقلاریلە کندە قایتدی .

تلـــــه

ئولکه‌نین بحرانلی بیر وقتی ایدی ۰خان ــ خانلیق دبدبه‌لری کندلری خرابه زارلیغا دوندردیگی کیمی ، استعمار سیاستلری نتیجه‌سینـــده ده شهرلر چیخیلماز وضع ایله اوز ــ اوزه گلمیشدی ۰ ایشسیزلیك یوخسوللـوق بیر آسمان بلاسی کیمی ، اؤلکه‌نی بوروموشدو ۰

قدرت هرگون سحر تئزدن دوروب ایش دالینجا گئدیردی ۰ ایـش عوضینه ، هردونگه‌ده ، اؤزوکیمی ،کندلردن آخیب گلمیش و کارخانـــالاردان ائشیه توکولموش‌یوزلرجه‌الی‌قوینوند اقالمیش‌ایشسیزلرله اوز ــ اوزه گلیردی ۰ هردنده بیر گونه مزد،کیچیك ایشلرگیرینه دوشور ،آز ــ چوخ آلیردی ۰ بیـر گون فردوسی خیابانینین باشیندا ، اوچ یول آیریمیندا دایانمیشدی ۰گون یاواش ــ یاواش ، گون اورتا یئرینه یاخینلاشیردی ۰ ایشدن خبر اولماد ــ یغیندان ، مأیوس گورونوردو ۰سانکه ، اوشاقلارینین یانینا الی بـــــوش قایتماغا اوتانیردی ۰ گوزو یول چکن آدام کیمی ، بیر نقطه یه باخیـــــب ، دورورد و ۰بوآندا اؤز قارشیسیندا بیر قارالتی دایاندیغینی حس ائتدی ۰ بو قارالتی اونون اوزونه باخیب گولومسه یردی ۰قدرتین فکری داغینیـــــق اولدوغوندان ،قاباغیندا اکینی بیراؤترگی سانیر ،اوزونه‌ده باخمیردی ۰

ــ قدرت !دئیه‌اوجالان سس اونو سیلکه‌له‌دی ۰ داداش !بس نیـه دونموسان ؟ نه خبردیر؟ دئدیکده ، قدرتین گوزلرینده سئـــوینـــــج قیغیلجیملاری رقصه گلدی ۰

ــ امید ! ۰۰۰ دئیه اونونلا قوجاقلاشیب ــ اؤپوشدولر ۰ امیـــد آلتی آی بوندان قاباق زنداندان بوراخیلمیش ایدی ۰ قدرته راســــت گلدیگیندن چوخ شاد گورونوردو ۰ او ، قدرتی یاخین بیر قهوه خانایـــــا چکدی ۰ بیر کونجده اوتوروب یاواش ــ یاواش صحبت ائتمگه باشلادیـلار ۰ قهوه چی کیچیك ایستکانلاردا ایکی دانه رنگلی چای گتیریب اونلاریــــن

قاباغینا قویدو.

زنداندا قدرت ، امیددن محبت و صداقت گوردویوندن ، اورەك سوزلرینی اونا آچمیش ، بوتون باشینا گلنلری اونا سویلەمیشدی. ایندیده، زنداندان صونرا کندە قایتدیغینی ، قحتلیکدن و اوشاقلاری گوتوروب تبریزه گلدیگیندن اونا دانیشدی. او، بیر نفر تاپیب دردینی سویلدیگینه گوره ، اوزونده بیر یونگوللوك حس ائتدی. قدرتین حالی امیدی چوخ متاثر ائتدی. او، ایشسیز ، دورت باش عائلەنی دولاندیرماغین نه قدر چتین اولدوغونو یاخشی بیلیردی. قدرته امیدوارلیق وئریب ، الینی جیبینه سالدی. بیر آز پول چیخادیب اونون اووجونا باسدی.قدرت پولو آلماق ایستەمیردی. امید اصرارلا پولو اونا وئردی.

ــ من بونو سنه بورج وئریرم. ایشه گیرندن صونرا ، قازانیب وئرەرسن ، دئدی. هوا سریندە اولسا ، ایچرینین هواسی یای بورکوسو کیمی ، قدرته آغیر و بوغوجو گلدی. اوتاندیغیندان ، آلنیندا تر دانەلری گورونمەیه باشلادی. چایلارینی ایچیب، قهوه خانادان چیخدیلار.امید، قدرتی گتیریب اوز ایشلەدیگی یئری نشان وئردی. او، بیر دمیرچی کارگاهیندا ، جوشکارلیق ایشینده ایشلمیردی.

ــ هردن بیر بورا ، منیم یانیما باش‌وور. من سنه ایش تاپماغا چالیشاجاغام. دئدی. امیدین رفتار و وعدەسی قدرته بویوك دایاق‌اولدو. اورەگینی ایشیقلاندیردی. امیددن آیریلاراق ، اوز اوشاقلارینین یانینا گلدی. آنجاق ، هاردا یئر به یئر اولدوغونو دوستوندان گیزلتمیشدی. خرابەده یاشادیغینی دئمك عارینا گلمیشدی. امید وئردیگی پولو سول الینده ، جیبینین ایچینده برك ــ برك سیخیب، ساخلایردی. آچیب باخماغادا اورمیی گلمیردی.

تئز قایتدیغیندان ، لالەده بیر نگرانلیق دویولوردو. آنجاق ،

ارینین قیریشیقلارینی آچیق گوردویوندن بیر سوز دئمدی. قدرت پولـــو چیخادیب سایدی. اللی تومن ایدی. او، لالـه‌یه ،

ــ دنیا خالی دگیل ، یاخشی آداملاردا وار. دئدی. صونـرا ، امیدله زندانـدا نجه تانیش اولدوغونو و بو گونکی گوروشونو ، ایش‌تاپاجاـ غینا سوز وئردی‌گینی ، بیر ــ بیر لالـه‌یه سویلدی.

ایکی گون صونرا ، قدرت گزه ــ گزه امیدین یانینا گلدی. او ، ایشه مشغـول ایدی. قایریلمیش دمیرقاپینین پارچالارینی اوکسژن ایله بیر ــ بیرینه یاپیشدیریردی. گوزلرینی برق ایشغی اینجیتمه‌سین دئیه ، اوزونـه دمیر ماسقا وورموشدو. الینده‌کی ایشه اوقدر مشغـول ایدی‌که ، قدرتیـن بیاقدان بری ، اونون باشی اوزرینده دایانیب ، گوردویو ایشه تماشـــا ائتدیگینه متوجه دگیل ایدی. نهایت ، الینده‌کی ایشی قورتاردی. آیاق اوسته دوروب ، ماسقانی اوزوندن گوتوردوکده ، قدرتی گوردو.

ــ او... سلام ، قدرت ! نه یاخشی که گلدین. دئیه ، اونونـلا ال وئردی. دمیردن دوزلدیلمیش بیر صندلی گتیریب ، اونو اوتورتـدو. اُوزوده یانینی دزگاهین کنارینا قویوب ، اوتوردو. کارگاهدا امیددن‌باشقا بیر نچه نفرده ایشلمیردی. خاریلتی ــ گورولتودان آغیز دئیه‌نی قـولاق ائشیتمیردی. امید ، ــ بیر تجارتخانادا سنه ایش تاپمیشام. ایش سنـه لایق اولماسادا ، هله‌لیکده... دئدیکده ، قدرت سئوینجیندن آز قالدی قاناد آچسین.

ــ نه دانیشیرسان ؟ پیس ــ یاخشی ندیر ؟ منه ایش اولســون. چوره‌ك چیخسین. دئیه ، امیدین سوزونو کسدی. امید تاپدیغی ایـش ، بیر تجارتخانادا حماللیق ایدی. او ، یوکلرین آچیلیب ــ باغلانماغیناکومك ائده‌جك ، مشتریلر آلدیغی شئیلری ایستدیکلری یئره آپاریب مزد آلاجا ــ غیدی. بویلطیکله ، امید قدرتی اُوزو ایله آپاریب شرکتین مدیرینه‌تانیتدیردی.

همین‌گوندن قدرت تجارت‌خاناداا ایشله‌مه‌یه باشلادی. قولدان گوجلو، نزاکتلی و اوزو یولا اولدوغوندان، چوخ تئز، هامینین محبتینی قازانا بیلدی. فکری بیر آز راحتلندی. اونو اینجیدن بورجو ایدی. بورجلولوغا عادت ائتمه‌دیگیندن، اوزونه آغیر بیر یوک بیلیردی. چیگنیندن آتماغا چالیشیردی. ایشی دوتدوغوندان، آز بیر مدتده، امیدین پولونو دوزلدیب وئردی.

پاییزین صون آیی ایدی. هاوالار گئتدیکجه سویوقلاشماقدا ایدی. ایندی، قدرتین قارشیسیندا دوران ائو مسئله‌سی ایدی. او، بو باره‌ده امیدله دانیشمیشدی. صباح با هم ائو مسئله‌سینیده حل ائده‌جک‌ایدیلر.

چهارشنبه گونوایدی. هوا دوتولموش، یئل شدتله اِسیردن. آخشام طرفی مغازه ساتیجیلاریندان بیری قدرتی سسلدی. تزه جعبه‌ده، ساتیلمیش بویوک بیر رادیونو اونا نشان وئریب، ــ بوخانملا گئده‌جکسن. دئدی. خانم دئدیگی اوندورت یاشیندا، قارا بنیز، بیرکندلی قیزی ایدی. گئیم و رفتاریندان کلفت اولدوغو گورونوردو. قدرت جعبه‌نی دالینا آلیب، یولا دوشدو. بازار شلوق ایدی. بیر ــ بیرینه توخونا ــ توخونا او طرف، بو طرفه حرکتده اولان لاردان اوزونو قورویا ــ قورویا، قیزین دالینجا، داش مغازه‌لره طرف یوللاندی. نهایت، قیز بیر یئرده‌دایانیب، قاپینی دویدو. چوخ چکمدی‌که، دروازه آچیلدی. نوکر قاچیب، خانیما خبر وئردی. قیز قاباقدا، قدرتده اونون دالینجا گئنیش بیر حیطه گیردیلر. حیطده‌کی آغاجلارین، جرگه ایله دوزولموش قیزیل‌گل‌کوللارینین، خزان وورموش اولسادا، بهاردا، یایدا حیطه وئردیگی صفا و گوزللیگی نظرده جانلاندیرماق چتین دگیل ایدی. حیطین ایکی طرفینده‌ده، صف چکیب دوزولموش شام آغاجلاری اُوز اطلاس‌دونلاریله جلوه‌لنمکده‌ایدیلر. ظریف کاشیلارلا دوزه‌لمیش حوووزون اورتاسیندا فواره‌لر،

کنارینداصنعتکارلیقلا دوزه‌لمیش مجسمه‌لر جانلانماقدا ایدی. خانم ایوانا، آلدیغی رادیوغرامین استقبالینا چیخمیشدی. اولدوقجا شاد گورونوردو. گوزلرینین ایچینه کیمی گولوردو. یاشی قیرخدان کئچمیش اولسادا، هله اؤز گوزللیگینی ایتیرمه‌میشدی. حاللی ـ دوللو بیر خانم ایدی. او، رادیوغرامی یوخاری اوطاغا چیخارتماقلارینی تابشیریب، نازلانا ـ نازلانا ارینین دالینجا، اونو تماشایا چاغیرماق اوچون یان اوطاغا کئچدی. قدرت یوکونو احتیاطلا قالدیریب، ایکینجی طبقه‌ده، گئنیش بیر سالوندا یئره قویدو. صونرا چکیلیب قاپینین آغزینده دایاناراق، دوشه‌مه‌یه سالینمیش قیمتلی فرشلره، میزلرین اوزرینده ائله ـ جه‌ده، شقابلارا دوزولموش عنتیق شئیلره، دیوارلاردان آسیلمیش نفیس تابلولارا تماشا ائتمگه باشلادی. او، عمرونده بئله طمطراقلی ائو گورمه‌میشدی. باشی تماشایا ائله قیزیشمیشدی که، آغا ایله خانیمین صنعی گولوشلرله،

ـ سن آلدیغین شئی کی پیس اولماز.

ـ باخ، صونرا تعریفله. دئیه، ایچری گیردیکلرینی بئله حس ائتمه‌میشدی. چنگیزخان آمرانه سسله،

ـ اوغلان! نه دورموسان؟ بونون آغزینی آچسانا! دئدیکده، قدرت دیکسینمیش بیر حالدا، سسه طرف دوندو. بو سس اونا تانیش ایدی. بو سه‌سی او، یوخودادا ائشیتسه قورخویا دوشر، تیتررده‌ی. چنگیز خانی قارشیسیندا گوردو. بو تصادف اونون اوچون گوزله‌نیلمزایدی. حیرت ایچریسینده دونوب قالدی. بو اعتناسیزلیغی گورن ارباب اوناطرف دوندو. گوزلری قدرته ساتاشاندا، آچیلماقدا اولان آغزی آیریق قالدی. تعجبله،

ـ سن هله‌ده ساغسان؟!

ـ بلی آغا !

ـ سن بوردا نه ائدیرسن ؟

ـ جعبه‌نی گتیرمیشم . ارباب استهزالی بیر تبسمله ، قالین واتلی دوداقلارینی قاچیرتدی .

ـ هم ... حماللیق ائدیرسن ؟

ـ ایش عار دگیل . بنده چیلیکدن یاخشیدیر .

ـ بنده چیلیکدن یاخشیدیر ؟ کندی داغیتدین که ، بنده‌چیلیکدن قورتاراسان ائله‌می ؟

ـ کند داغیدان اولسایدیم . منیمده جاه جلالیم اولاردی .

ـ گورونور که ، هله ده بورنون یاخشی اوولمایب .

ـ زندگانلیغیمی الیمدن آلدین . زندان کونجلریندە یاتیرتدین . چولله سالیب حمالدا ائتدین . بوندان آرتیق نه ائتمك ایستمیردین ؟ قدرتین وئردیگی دیك جوابلار چنگیزخانا گولله کیمی دگیردی . خانیمینین یانیندا اونونلا بئله گوبود ، دانغا ـ دانغا دانیشماغی ، اونو تحقیر ائتمك دئمك ایدی . اودا ، کیم ؟ بیر رعیت . حرصیندن دوداقلارینی گمیریردی . اگر گوجو چاتدیغینا اینانسا ، سیلله ، یومروق و تپیك آلتیندا ازه‌ر ، جانینی آلاردی . اما ، جرئت ائتمیردی . دئیرلر : "گوز نه‌دن قورخار ، گورد ویوبند ن" خانم ، نوکر و کلفت بونلارین طعنه‌لی ، آتماجا سوزلریندە‌ن بیر شئی آنلامادیقلاریندان ، مات ـ مات باخیر ، حمالین جرئت و بوزلوغونا تعجب ائدیردیلر .

ـ گئده بیلرسن .

ـ مزدومو گوزله‌میرم .

ـ گئت حیطده گوزله ، گتیره‌رلر . دئدیکده ، قدرت داها دایانمادی . قاپیدان چیخیب ، پیلله‌لردن آشاغی دوشدو .

چنگیزخانین بئینینده قارا بیر فکر جولا نا گلدی. تئز بارماغیندا اکی اوزویونو چیخاردیب، نوکره وئردی. نه‌ایسه اونا آنلاتدی. قدرت بو تصادفدن ناراحت، کوسگون بیر حال آلمیشدی. ایتی آدیملار ایله، دالینا باخمادان حیطدن چیخدی. نوکر دالینجا یوگوروب،

ـ حمال، آی حمال! دئیه اونو سسلدی. قدرت آیاق ساخلادی. نوکر یئتیشیب الینده‌کی بیر تومنی اونا اوزاتدی.

ـ بس نیه قاچیرسان؟ پولووو آل. دئیب، سورتونه ـ سورتونه اونونلا کوچه باشینا کیمی گئتدی. بیردن، ـ آژدان، آژدان! ... دئیه، باغیریب، قدرتی برک ـ برک قوجاقلادی. اونون بوحرکتیندن قدرت آجیقلاندی. سیلکه‌لنیب، نوکری اۆزوندن کنارا آتدی. بونلارین سه‌سینه پلیس اۆزونو یئتیردی.

ـ نه وار، نه اولوب؟ نه خبردیر؟ دئیه، سوروشدوقدا، نوکر قدرتی نشان وئره‌رك،

ـ اوغرودور، اوغرو! دوتون بونو! دئدی. پلیس مسئله‌نی آیدینلاشدیرماق اوچون، قدرتی گئری قایتاردی. بو بهتان قدرتی گیجلتمیشدی. حیطه گیرنده چنگیز خان اونلارین قاباغینا چیخدی.

ـ گؤده، اوتانماز، سن حمالسان، یوخسا اوغرو؟ اوزویو هارا آپاریرسان؟

ـ ارباب! بونه سوزدور، نه قره‌دیر منه یاخیرسان؟ مگرمن اوغرویام؟

ـ ایندی معلوم اولار. دئیب، پولیسه دوندو. بونون جیبلرینی آختارین. پلیس احتراملا،

ـ چشم، قربان! دئیب، قدرتی آختارماغا باشلادی. قدرت رنگ وئریب، رنگ آلیردی. اۆزوندن آرخاین اولدوغو اوچون، مقاومت گوسترمیردی. پلیس اونون یان جیبیندن بیر آلماس اوزوك چیخاتدی.

اگری ــ اگری اونون اوزونه باخدی ٠

ــ اوغرو دگیلسن ، بس بو ندیر ؟ ارباب یالان دانیشار ؟ قدرت جیبیندن چیخاریلمیش اوزویو گورنده ، گوزلری بویودو ٠

ــ آللاه شاهیددیر ، منیم روحوموندا بوندان خبری یوخدور ! اونو قصدا" منیم جیبیمه سالیبلار ٠

ــ جیب کسنلر هامیسی ائله سنین کیمی دئیرلز ٠ دئیه ، جواب وئردیکده ، قدرت اوزوندن دفاع ائتمگی یئرسیز گوردو ٠ پلیس اوزویو اونون جیبیندن چیخارتمیشدی ٠ بوساده لیکله تلمیه دوشدویوندن ، اوزونون ــ اوزوندن آجیغی گلدی ٠ بیر آندا خرابه‌لیك ، لاله و اوشاقلار گوزونون اونوندن کئچدی ٠ یازیقلیق توزو اوزونه چوکدو ٠ سسینده بیر یالواریش ،

ــ ارباب ! اولان اولوب ، کئچن ــ کئچیب ٠ هر نه اولوب منه‌اولوب من که سنه بیر یمانلیق ائتمه‌میشم ٠ منی زندانا گوندرسن ، اوشاقلاریم شهرده باشسیز قالار ٠ آجلیقدان ، سویوقدان قیریلارلار ٠ انصاف ائت ، آماندیر ! دئیه ، یالوارماغا باشلادی ٠ ارباب اعتناسیز بیر حالدا ،

ــ ایکی ایت کوچویو اسکیک اولماغینان ، دنیا داغیلماز ٠ دئدی ٠ بو جواب ائله بیل ایلدیریم ایدی ، قدرتین باشیندان شاخدی ٠ اورمیی اودلاندی ٠

ــ پس فترت ، وجدانسیز ! دئیب اونا دوغرو ایره‌لیلمك ایستدیکده، پلیس ایله نوکر اونو دوتوب ، چکه ــ چکه کلانتریبه آپاردیلار ٠

لاله‌نین دردی

گئجه اوز قارا چادرینی قورموشدو ٠ یئنیجه توختامیش کولك ، گوگ اوزونو دوتموش قالین بولودیغینلارینی داغیتمیش ایدی ٠اوز دسته‌سیندن آیری دوشموش دورنالار کیمی ، اوچوشان سئیره‌ك بولودلار ساووشدوقجا ،

آرالا ریندان اولدوزلار پاریلداشیردی. خرابه لیکده اوجالان بایقوش سسی،آرا بیر اولاماقدا اولان بیر آوارا ایتین سسینه قاریشاراق لپه‌له‌نه ــ لپه‌له‌نه شهرین قارانلیغیندا بوغولوردو. خرابه‌لیگین قوینوندا، بوستان چارداخلارینا بنزه‌ر، قورولموش کومادا یانان لامپا ایشیغی، گوزلرینی قارانلیغین درینلیکلریندن آیرمایان لاله‌نین دوتغون اوزونو ایشیقلاندــ یرمیشدی. مارال، اونون گوزلریندە‌ده الغالانان اضطراب و نگرانلیغی سئیر ائدیر، عیوضدە،

ــ من آجام! دئیه ــ دئیه یوخویا گئتمیشدی. دیوارین‌دیبینده قورولموش اوجاغین اوستونده کیچیك بیر قازان‌چا گورونوردو. بو، لاله‌نین شام اوچون پیدن دوزلتدیگی سوغانچا شورباسی ایدی. قازانچانین آلتی کئچمیش، اۆزوده قایناردان دوشموشدو. اونلار قدرتی گوزله‌یردــ یلرکی، قدرت چوره‌ك گتیرسین، بیرلیکده شاملارینی یئسینلر. آنجاق ندنسه، قدرتدن خبر یوخ ایدی. وقت کئچدیکجه، لاله‌نین نگرانلیغی آرتیردی. بیر سس ائشیدن کیمی، یئریندەن سیچرایب باخیر، ضعیف بیر فریادلا ــ یوخ، گلمدی! دئیه، مأیوس بیر حالدا اوتوروب، اونون همیشه گلدیگی یولا طرف باخیردی. اونون نگران اولماغا حقیده وارایدی. چونکه‌قدرت همیشه‌ایشدن‌چیخان‌کیمی‌ایشیق‌گوزلوائوەقایداردی‌چوخ چکمدی که،مارالیدااوتوردوغو یئرده جه یوخو آپاردی. بوینو آغیرلیق ائدەرك، چیگنینه دوشدو. وقت کئچدیکجه مبهم بیر قورخو لاله‌نین وجودینی بورویور، اورمینده بیر وحشت دوغروردو. دوروب یاتاق یئرلرینی دوزلتدی. اوشاــ قلاری اۆز یئرلرینه اوزاتدی. اوستلرینی باسیریب، گونولسوز بیر حالدا اۆز یئرینه اوزاندی. یورغان، دوشگی بیر تیکانلیغا دونموش، سانکه، آتلی قاریشقالار بدنینه دارانیب اونو سانجیردی. میغ میغالار اۆز ویزیلتیلاریله اونو قوخویا سالیب، یوخوسونو الیندن آلیردیلار. فکرلشدیکجه هیجانینین

شدٌتی آرتیردی. هردنده، بوگون ائو آختارماغا گئده جك ایدیلر. بلكه‌ده ائله اونا گوره یوبانیب. دئیه، اوزونه توخداقلیق وئریردی. آنجاق، گئجه یاریدان كئچدی. قدرت گلمدی. لاله‌نین قولاغی سسده، گوزلری انتظاردا قالدی. خیالیندان كئچن قارا فكرلر صف چكیب وارلیغینی چیگنمیردی. اوره‌ك چیرپینتیسی صون درجه‌یه چاتمیشدی. دقیقه‌لر ـ ایله دونموشدو. گئجه‌نین عمرو اونا سونسوز گورونوردو.

خوروزلارین ایلك بانی سحر مژده‌چیسی كیمی، اونون اوره‌گینی بیرآز ایشیقلاندیردی. یونلری ائشییه چیخمیش یورغانینی باشینا چكیب، گوزلرینی برك ـ برك یومدو. سانكه، بونونلا اوزونو، اونا هجوم ائتمكده اولان خیال سئلیندن قورتارماق، یوخویا گئدیب هر شئیی اونوتماق ایستمیردی.

لاله، طوفانا دوتولموش بیر گمیچی كیمی، اوزون پاییز گئجه‌سینی اضطراب، هیجان ایچریسینده، بلكه‌ده قیزدیرماسی صون درجه‌یه قالخمیش بیر مریض حالیندا كئچیرتدی. نهایت، دان یئری سوكولدو. او، هله‌ده آییق ایدی. گوزلری یومولو، خیال دریاسیندا اوزوردو. بیردن اوشاقلار آج یاتدیغی یادینا دوشدو. شوربا قازانچاسی هله‌ده اوجاغین اوستونده ایدی. دوروب اوجاغی یاندیردی. سفره‌نی آچیب، دونندن قالمیش قورو چوره‌ك قیرینتیلارینی دوغرایب كاسایا توكدو. گون چیخمیش، شوربا قازانچاسی تزه‌جه قایناراد دوشموشدو كه، مارال یوخودان آیلدی. گوزلرینی اوووشدوروب، بیر شئی ایتیرمیش كیمی یان ـ یوره‌سینه باخدی. آتاسینین یئرینی بوش گوردوكده، ناراحت بیر حالدا آناسینا دوندو.

ـ آناجان! آغام گلمدی؟ دئیه، سوال وئردی. لاله ائشیتسه‌ده، دوتولدوغوندان، قیزینین سوالینا جواب وئره بیلمدی. عیوضین حوصله‌سیز،

ـ ماما! ... دئیه، آغلاماغا اوخشارسسی اوجالدی. لاله،

ـ جان ! دئیرمك ـ اُوزونو اونا یئتیردی. کوریه‌سینی قوجاغینا آلاراق، نوازشله ال اوزونو یودو. مارال هر شئیی آنلایردی. آج اولسادا اوزونه گتیرمیر، آناسینین دردینه شریك اولماغا چالیشیردی. آنجاق، عیوض "آجام !" دئیه، آیاغینی یئره دویوب، یئمك ایستمیردی. لاله،

ـ قربان اولارام ! بو ساعت. دئیب، قازانچانی اوجاغین‌اوستوندن گوتوردو. شوربانین سویونو، دوغرامیش اولدوغو چورەك قیرینتیلارینین اوستونه توکرەك، کاسانی اوشاقلارین قاباغینا قویدو. اُوزو ایسه،یانلاریندا دیزلرینی قوجاقلاییب، اوتوردو. اونلارین اشتها ایله یئمکلرینه تماشا ائتمیه باشلادی. مارال آناسینین‌یئمدیگینه متوجه اولدو،قاشیغی یئره قویوب، معنالی بیر باخیشلا آناسینین اوزونه باخماغا باشلادی. لاله تعجبله،

ـ نیه یئمیرسن، ماراليم ؟ ! دئیه، سوروشدوقدا، قیز کوسگون بیر حال آلاراق،

ـ بس، سن نیه یئمیرسن ؟ آج دگیلسن ؟ ! سن یئمسن، منده یئمیه جگم. دئدی. قیزینین قایغیسی آنا اورمینی یومشالتدی. یاز بولودو کیمی دولموش گوزلرینین یاشینی گیزلتمك اوچون، قاشیق بهانه‌سی ایله آیاغا دوردو.

ـ سیز یئین، منده گلیرم. دئیب، اُوزونو کنارا چکدی. چرقتینین اوجو ایله گوزلرینی قورولاییب، اوشاقلارینین یانینا دوندو.آشین‌دورولوغو، دەنین یوخلوندان ایسه، شوربانین دورولوغودا چورمین یوخلوغوندان ایدی. صبحانه‌نی یئیب، قابلاری یودوقدان صونرا، لاله چادراسینی باشینا اُورتدو.

ـ من قایداناکیمی قارداشین گوزله. بورداجا اوینایین. دئییب، چرقتینین اوجونو آچدی. بیر بئش قرانلیق گوتوروب مارالا وئردی.

ــ آجساز، چورەك آلا رسان · دئدیکده ، مارال هیجانلا ،
ــ سن هارا گئدیرسن ؟ !
ــ آتانین دالینجا · آخی ، گورەك هاردا قالدی · دئیب ، ساغ الیله قیزینین پوزغون تئللرینی سیغاللادی · اوزوندن اؤپوب، یولا دوشدو·
لاله ، قدرتین ایشلدیگی یئری تانییردی· او ، تجارتخانەنین قاباغینا چاتاندا ، دکانلار آچیلمیشدی· هر کس اؤز ایشینه مشغول ایدی· او ، سیخیلا ــ سیخیلا بیرــ ایکی نفردن قدرتی سوروشدو· آنجاق ، دوزگون جواب وئرەن اولمادی· نهایت، بیر ساتیجییا مراجعت ائتدی·
ــ آغا ! من قدرتین عیالیییام· دئدیکده ، ساتیجی دقتله اونو گوزدن کئچیرتدی·
ــ نه بویوروروسوز ، خانم ؟ !
ــ آخی ، قدرت دونن ائودن چیخدیغیدیر· گئجەده ائوه قایتمایب· دئدیم گوروم باشینا نه بلا گلیب· ساتیجی آغیز ــ بورنونو اگدی·
ــ نه اولاجاق ؟ دونن شئی آپاردیغی ائودن اوغورلوق ائدیب · دوتوب سالیبلار زندانا · دئدیکده ، ائله بیل لالەنین باشیندان بیر قازان قاینار سو جالادیلار· شاشقین بیر حالدا ،
ــ اوغورلوق ائدیب ؟ ! ائله بیل که ، بو سوالی اؤزو ــ اؤزونه وئریردی· بیردن چیلغین بیر حال آلدی· ــ یوخ ، یالاندیر ! · · ·
قدرت اوغرو دگیل ، یالاندیر ! دئیه ، ائله برکدن چیغیردی که ، سەسی بوتون تجارتخانایا دوشدو· هامی ، حتا یولدان اؤتنلر بئله ، دایانیب حیرت ایچریسینده اونا باخماغا باشلادیلار· لاله وحشی مارال کیمی ، دورت بیر طرفینه بویلاندی· تانیش بیر قیافه تاپمادی که ، اورمینی اونا آچسین· دردن آز قالیردی که ، اورەیی پارتلاسین· امیدسیز بیرحالدا، هونگورتو ایله ، آغلایا ــ آغلایا اوردان چیخدی·

لا له‌نین تورا د وشمه‌ی

معلوم اولوغوکیمی،۱۳۲۷ـ نجی و۱۳۲۸ـ نجی ایللرده‌باش وئرمیش قوراخلیق نتیجه‌سینده آذربایجان کندلری قحطلیگه دچار اولموشدو. آجلیق، رحمسیز بیر جلاد کیمی، اؤز کرنتیسینی حرکته گتیریب، قاباغینا گله‌نی اوت کیمی بیچیردی. بویله بیر شرایطده دایانیب باخماق، آدا اما اؤزو ــ اؤز کفنینی بیچمك کیمی ایدی. اجل کرنتیسینین آغزیندان قورتارماق اوچون، باش گوتوروب قاچماق ــ اوزاقلاشماق لازیم ایدی. بونا گوره‌ده، ان اوزاق کندلردن بئله، شهرلره دوغرو بیر آخین باشلادی. متاسفانه،شهرلرده‌ده وضعیت یاخشی دگیل ایدی. اقتصادی بحران، ایشسیزلیك، گئجه قارانلیغی کیمی شهرلره چوکموشدو. بونا گوره، چاغریلمامیش قوناقلاردان پذیرالیق چتین ایدی. اؤز زحمتلری ایله دنیانی بزمیب، دویوزدوران، الی قابارلی، وقارلی انسانلار، کوچه‌لره داغیلمیش، یئرسیز ــ یورتسوز، آج و چپلاق، ــ" آغالار، آجام! " دئیه، بیر تیکه چوره‌ك اوچون، ال آچماغا مجبور اولموشدولار.

پاییزین عمر و صونا چاتدیقجا، وقتسیز اؤلوم داهادا آرتیردی. هر گون سحر آچیلاندا، کوچه‌لرده پناهسیز انسان جسدلری گورونوردو. بو دوزلمز فاجعه دیلدن ــ دیله دوشدو. حکمدارلارینــ داقولاغیناچاتدی: " دیلنچی الیندن ترپنمك اولمور " حیثیتیمیز لکه‌لنیر." هر طرفدن اوجالان اعتراض سسلریندن وحشته دوشدولر. بویوك شهرلرده " ایستی خانا"لار دوزلدیلمه‌سی امری وئریلدی. مامور اولونموش پلیس دسته‌لری خیابانلارا دوشوب، کندلی عائله‌لرینی، آرواد، اوشاق، قوجا ــ جوان، هامیسینی بیر اسیر کیمی قاباقلارینا قاتیب، " ایستی خانا "لارا هایلایردیلار. بو " ایستی خانا"لاردان بیریده تبریزده ایدی. پلیس دسته‌سی قاباغینا گله‌نی قویون سوروسو کیمی، "ایستی خانا " یا سورووردو.

• داغلار دالداسینداان اوینایب قالخان بوز بولودلار گونه‌شیـــن قارشیسینی دوتموشدو • گویده قاریلداشاراق، دسته ایله اوچوشان قارغالار، قارلی ــ بورانلی بیر گله جکدن خبر وئریردیلر • لکن ، بو طوفان ، طالعی سونموش لاله‌نین قلبینده قوپان فیرتینانین دهشتی قدر گوجلو دگیـل ایدی • او ، تجارتخانادان یارالانمیش بیر آهو کیمی ، چیخدی • اوزونو اوشاقلارینین یانینا یئتیرمگه جان آتیردی • بیردن پلیس دسته‌سینه‌راست گلدی • او ، هر شئیدن خبر سیز ، قارا گونونه آغلایرکن ، زندانــدان قاچمیش بیر جانی کیمی ، اوزونو پلیس محاصره‌سینده گوردو • بیرــ بیرینین دالینجا ، باشینداان انن قضا یومروغو اونو گیجلتمیشدی • ایته‌لییــه ــ ایته‌لییه ، اونودا آپاردیقلاری کندلی عائله‌لرینه قاتدیلار • لاله بیـــردن خطری دویدو • چیلغین بیر حالدا .

ــ من گئتمیرم ! ••• منی هارا آپاریرسیز ؟ ! دئیب ، آددملاری، یارا ــ یارا دسته‌دن قاچماق ایستدی • آنجاق ، ال ــ قول آتماقـــلا دوشدویو توردان قورتولماغی ممکن دگیل ایدی • مامورلارا یالوارماغـــا اونلاری اوز دردیندن حالی ائتمگه چالیشدی • درد آنلایان ، دیـــل بیلن کیم ایدی؟ ••• اونلار فقط ، اوز ماموریتلرینی یئرینه یئتیرمـــك ، کندلیلری "ایستی خانا" یا آپارماقدان باشقا آیری بیر شئی دوشونموردولر. مأمورلارین سویوق قانلیلیغی و دویغوسوزلوغوندان لاله لاپ داریخـدی •
ــ آماندیر ، رحم ائدین ! بالالاریم قالدی ! ••• دئیه ، قوپاردیغـــی فریاد بئله‌،دادینا چاتمادی •

یالغیز مـارال

لاله قدرتین دالینجا گئتدیکدن صونرا ، مارال عیوضین‌باشینـــی اوینا ماقلاقاریشدیرماغا چالیشیردی • آنجاق ، وقت کئچدیکجه کوریه‌نیـــن

شیلتاقلیغی آرتیر، مارال اوچون، داریخدیریجی اولوردو. اوشاغیـــن دوزومسوزلویو، اوبیری طرفدنده، لالەنین گئجیکممیی مارالین اؤزونده ده بیر نگرانلیق و قورخو دوغورموشدو. عیوضی دالینا آلیب، یانلارینی باسا۔ باسا، آناسی گئدن طرفه چیخیر، گوزلرینی یولا تیکمکدن یورولـــوب ــ اوساناراق، اؤزوده عیوضه قوشولور، زار ــ زار آغلایردی.

سحردن بری قارشیسینا بولود قاتلاریندان پرده چکیلمیش گونش، داغلارین دالینا چکیلدیکجه، آجی یئل مارالین پوزغون تئللرینی اویناد‍ــ اراق، آل یاناقلارینی داهادا بوزاردیردی. هوا یاواش‍ــ یاواش‌قارالیر، آرابیر ایتلرین بوغونوق سسلری ائشیدیلیردی. مارال امیدسیز بیر حالدا، خرابمیه دوندو. آغلاماقدان اوزگون دوشموش عیوضی یوخو آپاردی. تکلیك، خرابەلیك، گئجەنین قارانلیغی و آتا ــ آنا نگرانلیغی، ال ــ اله وئریب، قودوز ایت کیمی، اونا دیش آغاردیردی. قورخو و هیجانینی آرتیریردی. هر شئیدن اؤزونو قوروماق، مدهش خیاللاردان یاخا قورتارماق اوچـــون، یئرینه گیریب یورغانینی باشینا چکدی.

سحرین سویوغو اونو تئز اویاتدی. گوزلرینی آچان کیمی، آناسینین یئرینی یوخلادی. دوداقلاری بوزولدو. گوز یاشی یاناقلارینی ایسلاتدی.

ــ من نەائدیم، آی آللاه! دئیه، اؤز تانریسی ایله دردــ دیل ائتمیه باشلادی. بو حالدا، عیوضین زاریلتیسی قولاغینا دگدی. تئـــز دوروب اونا یاخینلاشدی. ندنسه، عیوضین یاناقلاری قیزارمیشدی. گوزلرینی آچیب،

ــ آنا! ... دئیب، یئنه یومدو. مارال اونون یئنیدن یاتد ــ یغینی گوروب. چورەك فکرینه دوشدو. دونن آناسی وئردیکی بئش‌قرانین ایکی قرانینا چورەك آلمیشدی. اوچ قرانی هله جیبینده ایدی.

تئز دوروب اوزونو چورکچییه یئتیردی. چورك آلیب، سرعتلـــــه ،

قاچا ـ قاچا اُوزونو قارداشینیا یئتیردی· عیوض هله‌ده یاتیردی· اونون زاریلتیسی مارالین نگرانلیغینی آرتیردی· اونو سیلکه‌لمیب· اویاتماق ایستدی· عیوض آیق ایدی· آنجاق، قیزدیرما اونو گوز آچماغا قویموردو· برك مریضله‌میشدی· قیز لاپ اُوزونو ایتیردی· نه ائده جگینی بیلمیردی· گاه دوروب یوللارا باخیر، گاهدا کوریه‌نین باشی اوسته اوتوروب، زارـ زار آغلایردی· غربت، کیمسه سیزلیك اُوز چیرکین صفتینی اولدوغو کیمی، نشان وئریردی· بوتون گونو بویله‌لیکله کئچدی· ظواللی قیز پروانه کیمی، عیوضین باشینا دولانیردی· آخشام اولدو· او، عیوضین یانیندا اجا یوخویاگئتدی·

سحر اولموش، گونش اُوز سولغون شعاعلارینی هر یئره یایمیشدی· مارال یوخودان آیلیرکن، سونوك بیر امیدله، یئنه آناسینین یئرینه‌باخدی· صونرا، مأیوس بیر حالدا عیوضه طرف دوندو· گوزلری اوشاغین هیوا کیمی سارالیمش رنگینه دوشدوکده، جانیندا بیر گیزیلتی حس ائتدی· قورخاـ قورخا اونا یاخینلاشدی·

ـ عیوض، داداش جان! دور! دئیه، اونو سیلکه‌لمیب اویاتماق ایستدی· هیهات! ··· اوغنچه سولموش ایدی· اوندا حیاتدان بیر اثر قالمامیشدی·

ـ عیوض! عیوض! دور، عیوض! دئیره‌ك، او قوروموش بدنی قوجاقلایب اُپمیه، خزان وورموش اوزونو گناهسیز گوز یاشلاری ایله‌ایسلاـ تماغا باشلادی·

اُوزونو یالغیز گورن مارال، داها تاب گتیرمیب، آغلایاـ آغلایا آناسی گئتدیگی یولو دوتوب، گئتدی· اوردان اوزاقلاشدی·

ایستی خانا

گلستان باغینین شمالیندا، قورتارماق اوزره اولان دورت مرتبه‌لی

بویوك بنا ، آغزینا کیمی ، کند لی عائله‌لری ایله د ولد ورولموشد و · بـــورا " ایستی خانا " اید ی · د میر د روازه‌نین قاباغیندا ایکی نفر سلاحلـــی کئشیکچی د ایانمیش اید ی · گئنیش حیطین منظره‌سی ، اسیرد سته‌لرینیـن د وشرگه‌سینی گوز اؤنونده جانلاند یریرد ی · کیشیلر اللری قوینوند ا ، باش ـ باشا وئریب ، د رد له‌شیرد یلر · "گوره جك گونلریمیز وارایمیش · " د ئیـــه ، طالعین اونلار اوچون آچد یغی اویونو ، د اها نه‌لر توخویاجاغینی د وشونور، اؤز قارا گونلرینه آجییرد یلار · آرواد لا ر ، گلینلر یود وقلاری کهنه اوشـــاق اسگیلرینی سریر ، اوشاقلار قید سیز بیر حالدا اوینایرد یلار · اوطاقلاریـن وضعینه گلد یکد ه ، د وزولمز اید ی · هر اوطاغا د ورت ـ بئش عائلـــــه یئرلشد یریلمیشد ی · ایی ـ قوخد ان باش گیجه‌لیرد ی · بیت ،قاریشقاکیمی قایناشیرد ی ·هر طرفد ه مریضلرین زاریلتیسی ائشید یلیرد ی · گونـــــد ه بورد ان نئچه ـ نئچه انسان جسد لری چیخاریلد یغیند ان ، خلق آرا ـ سیند ا بورا، " ساللاه خانا " آد ی وئریلمیشد ی · آنجاق ، "ایستی خانا " ، " ساللاهخانا " د ان د اها آرتیق ، بیر زند انا اوخشایرد ی · چونکه ، بورا د وشنلر اؤز آزاد لیقلارینی تماما " الد ن وئرمیش اولورد ولا ر · بیر محبـــوس کیمی ، هئچ کسین ائشییه چیخماغا حقی یوخ اید ی ·

بیزیم بختی د ونموش لا له‌نید ه گتیریب بو " ایستی خانا "یا سالد یلار · او ، اووچو تورونا د وشموش مارال کیمی ، اؤزونو هر طرفه آتیر ،

ـ بالالا ریم قالد ی ! · · · د ئیه ، فریاد قوپاریر ، اسارتد ن قور ـ تارماغا جان آتیرد ی · هر د فعه ، قاپیچیلارین تحقر ، بعضا "د ه ،کوتکلرینه معروض قالیرد ی · بالا سینی ایتیرمیش آهو کیمی ، حیطد ه جولان وورورد و · اونون یاد ینا نه یئمك ، ند ه یاتماق د وشورد و · بورد ا اولا ن قاریلار ،گلینلر اونون د وره‌سینی آلا راراق ، مین د یل ایله اونا تسلی وئریب ، اووونـدورما ق ایستمیرکن ، مات ـ مات اونلارین اوزونه باخیر ، د رد آنلایا ن گوروب ، بیـر

آز توختایردی . اما بیردن ، یئنه خرابه‌لیك ، باشسیز قالمیش اوشاقلارینی خاطرلایردی . ائله بیل که ، بالالارینین آغلاماق سسی قولاغینا گلیر ، یئریندن سیچرایب ، یئنه فریاد قوپارماغا باشلایردی . او ، بوتون گونو آغلادیغی کیمی ، گئجه نین لال قوینوندادا ناله‌سی ، مریضلرین‌زاریلتسینی بوغوردو .

لاله ایکی گون — ایکی گئجه بو منوال ایله کئچیندی . مامورلار اونون سوزلرینه قولاق آسیب ، دردینه قالماق عوضینه ، " دەلی " آدی وئردیلر . دوتولدوغونون اوچونجو گونو ایدی . سحر ساعت دوققوزا یاخین ایدی . یوخوسوزلوق ، آه و ناله‌دن اوزولموش ، ازگین بیر حالدا ، ایکنجی طبقه‌ده ، بنانین گون چیخان طرفینده ، پنجره‌نین قاباغیندا اوتوروب ، معلول — معلول ، ملی میدانا دوغرو باخیردی . نچه گوندن بری ال دگمه‌میش ، پوزغون تئللری اوزونه داغیلمیش ایدی . بنزی سولموش ، ایری آلا گوزلری ، اوزونو کول اُورتموش کوُز کیمی ، سونوك گورونوردو . آنجاق ، روحی یئنه‌ده بالالارینین باشی اوزرینده قاناد چالیردی . بیردن گوزلری بویومگه ، یاواش — یاواش یئریندن قالخماغا باشلادی . دوتغون چهره‌سینده سئویج اوینادی .

— اودور ، اودور! منیم قیزیمدیر! مارالدیر ! . . . گلیر . باخ ، بو طرفه گلیر . یانیما گلیر . دئیب ، دقتله اونا باخماغا باشلادی . بیرآندا شادلیق جیزگیلری اوزوندن چکیلدی .

— گورنجه‌ده پوزغوندور . آه ! . . . آغلایر . یوخ ، او ، دوندو او طرفه ، دئیب ، گوجو گلدیکجه ،

— مارال ! . . . دئیه ، باغریب ، یئره سریلدی .

بویله‌لیکله ، خدمتچیلر اونون دەلی اولدوغونو ثابت ائتدیلر .

آنجاق ، لاله یانیلمایردی . اوگوردویو اُوز قیزی ایدی . مارال قارداشینین

اۇلوموندن وحشته دوشوب، آناسینین دالینجا . گلیب بورا چیخمیشدی
او. آناسبنبن " مارال ! " " دئیه جبغیراندا ، سەسینی ائشیدیب
دایاندی. آنجاق ، بو سس هاردان گلدیگینی و نیه کسیلدیگینی بیلمد -
یگیندن ، پهلوی حیاتینا دئرف یوللاندی.

امیدین تلاشی

قدرتله امید نهار وقتینه گوروش تعین ائتمیشدیلر. بیرلیکده، قدرته
اوطاق آختارماغا گئده جك ایدیلر. گون اورتا آزانی اوجالاندا ، امید
تجارتخانانین قاباغیندا ایدی. تجارتخانا مدیری حاج خانلا اوز ــ اوزه
گلدی. حاج خان اوجا بویلو ، شیك گئیملی ، خوش قیافه و خوش اخلاق
بیر آدام ایدی. امیدی گورن کیمی ، احتراملا اونون الینی سیخدی .
احوالینی سوروشدوقدان صونرا ، دوستجاسینا گیلئی ائتمیه باشلادی.

ــ من هئچ گمان ائتمیردیم که ، سن معروفچولوق ائتدیگین آدام
بئله چیخا . دئدیکده ، امید تعجبله اونون اوزونه باخدی.

ــ مگر نه اولوب ؟ دئیه ، حقیقتی آنلاماق ایستدی.

ــ دئیرلرکه ، دونن چنگیزخانین ائوینه شئی آپاریب ایمیش. امید
اونون سوزونو کسدی.

ــ دئدین چنگیز خانین ؟ ... دئیه ، تعجبله سوال وئردیکده ،
حاج خان ،

ــ بلی ، بلی ! چنگیز خانین . ائودن چیخاندادا بیر آلماس
اوزوك چالمیش ایمیش . گرفتار اولوب. دئیب سوزونو قورتاردیقدا ، امید
تمام اعتمادلا ،

ــ جناب حاج خان ! اینانمایین ! قدرت تمیز بیر آدامدیر. ممکن
دگیل اونون الی اوغورلوغا آچیلا .

ـ دئیرلر پلیس اۆزو اوزویو اونون جیبیندن چیخادیب. بونا نجه اینانمایم ؟ دئدیکده،

ـ چنگیز خانلا قدرتین دشمنچیلیگی وار. من یقین بیلیرم‌که،قصداً بونا قره یاخیبلار. دئیه،وئردیگی جوابدان، حاج خان فکره گئتدی.

ـ یعنی دئیرسن ایشده حیله وار ؟

ـ شبهه‌سیز !

ـ کاشکی ائله اولایدی. یاخشی اوغلاندیر. اونون لکه‌لنمه‌یی بیزه‌ده توخونور. دئیب، امیددن آیریلدی. امید کئفلی آدام‌لار کیمی، اۆزونو کنارا چکیب، بیر آز فکره گئتدی. اورمیی دوتولموش، قاشلاری چاتیلمیش، متفکر بیر قیافه آلمیشدی. اۆز ـ اۆزونه،

ـ بیچاره قدرت ! یئنه‌ده اونون تورونا دوشدون ؟ ... دئیب، سوسدو. گوزلری خیابانین بوشلوغوندا چیرپینیرکن، قطعی بیر سسله،

ـ یوخ ! من اونا کمك ائتمه‌لییم ! دئیب، یولا دوشدو.

اونون یادینا اۆزعمو اوغلوسو پرویز دوشموشدو. او، شهربانیده جنایت شعبه‌سینین رئیسی ایدی. نهار وقتی اولدوغوندان، شهربانی دهلیزینده و دفترخانادا گئت ـ گل آز ایدی. امید قاپینی دویوب، ایچری گیردی.

ـ سلام، پرویز خان ! دئدیکده، پرویز باشینی ایشدن قالدیردی.

ـ علیکه سلام ! به به، نه‌عجب ؟ دئیه آیاغا قالخیب، گولر اوزله اونو قارشیلادی. امید اوتوروب، قدرتین باشینا گله‌نی اونا سویله‌دی. و اضافه ائده‌رك،

ـ من سنین یانینا گلمه‌میشم که، منیم خاطریمه بیر اوغورلوغون اوستونه پرده چکه‌سن. منیم سندن خواهشم بودور که، حقیقتی روشن ائده‌سن. بهتانا دوتولموش بیر بدبخته نجات وئره‌سن. دئدی. پرویز

دوروب یان اوطاغا کئچدی، بیر آز کئچمه‌میش، قدرتین پرونده‌سی‌الینده گئری دوندو. میزینین دالیندا اوتوروب، پرونده‌نی گوزدن کئچیرتدی. سونرا زنگی چالیب، کئشیکچیبه قدرتی گتیرمه‌یی تاپشیردی. پرویزین رفتاری امیدین اورمینی ایشیقلاندیرمیش ایدی. چوخ چکمدی که، قدرتی گتیردیلر. بو بیر گونون تصادفی اونو، اوقدر سیندیرمیشدی که، مریضخانادان چیخمیش بیر آدا اما اوخشایردی. او، امیدی گورنده اوزوایشیقلاندی. اوُز باشینین قضا سینامی، یوقسا دوستونون وفاسینامی، اختیارسیز گوزلری دولدو. پرویز،

ــ اوتور. دئیه، اونا یئر گوستردی.

قدرت چنگیزخانلا نجه اوزبه ــ اوز گلدیگینی، آرالاریندا اردبدل اولان سوزلری، صونرا نوکرین کوچه‌ده اونا چاتیب، پول وئرمگینی اونونلا کوچه باشینا قدر گئتدیگینی، ائله جه‌ده، پلیس اوزویو جیبیندن چیخاتدیغینی بیربه ــ بیر سویله‌دی. رئس اونو دقتله دینلمیردی.

ــ سن وورمادین، من یخیلمادیم. بس اوزوك هاردان جیبیوه دوشدو؟ دئیه، سوال وئردیکده، قدرت باشینی آشاغی تیکدی. سانکه، بوسورغویا جوابی یوخ ایدی. رئس،

ــ نوکر سنینله کوچه باشینا کیمی گئدنده، سنه چوخمو یاخینلاشیردی؟

ــ لاپ یاناشی گئدیردی. هی منه سورتونوردو. دئیه، قدرت جواب وئردی. رئس اوتوردو غویئردن دوردو. اللرینی دومبوزو اوزرینده چارپازلاییب، اوطاقدا ایکی باش، اوطرف ــ بوطرفه قدم وورودو. دایانیب، بارماقلارینین آراسیندا اودو سونموش سیغارینا آتش وورودو. بیر نفس چکدیکدن صونرا،

ــ بس بئله... دئیب، قدرته طرف دوندو. امیدوارام که، اوُز

دوغرولوغونو ثبوت ائده بیلەسن ۰

ــ سنه قربان اولوم ! تولکو ــ تولکولویونو ثبوت ائدینجه ، دریسینی بوغازیندان چیخاردیرلار ۰ منیم اوشاقلاریم باشسیز قالیب ۰ آماندیر ! دئدی ۰ ــ رئیس !

ــ من اؤز سیعمی ائده جگم ۰ دئیب ، زنگی چالدی ۰ کشیکچی داخل اولوب ، قدرتی آپاردی ۰ رئیس ،

ــ سن یقین بیلیرسن که ، بو آدام دوز آدامدیر ، اوغورلوق ائتمز؟ دئیه ، امیده سوال وئردیکده ،

ــ من اونو پاك بیر انسان تانیمیشام ۰ او آجیندان اؤلسەدە ، الی اوغورلوغا آچیلماز ۰ دئیه ، جواب وئردی ۰ پرویز فکره گئتدی ۰ او ، چنگیز خانین نفوذ ینی بیلیردی ۰ اونونلا طرف اولماق ائلەدە ساده بیر ایش دگیل ایدی ۰ هر یئرده سوزو قیلینجدان کسگین ایدی ۰ اونون بیر قورو سفارشی ایله چوخ حقلر باطل اولوب ۰ جنایتکارلار ، گناهسیزقلمموئرپلیب ۰ او ، هر مسئلەنی آسانلیقلا اؤز خیرینه حل ائدەبیلر ۰ عین زماندا ، اؤز عمو اوغلوسونادا خدمت ائتمك ایستەیردی ۰ آخی او ، هئچ وقت اونون یانینا خواهشه گلمەمیشدی ۰ امید اونو فکرده گوردوکده ،

ــ پرویز خان ! اونوتماکه ، بو بهتانین اوستونو آچماقلا ، بیر عائلەنی حتمی بیر سقوطدان قورتارمیش اولورسان ۰ دئدیکده ، پرویز هوسلەسیزلیکله ،

ــ بیلیرم ، بیلیرم داداش ! دئیه ، امیده جواب وئردی ۰ سانکه ، وجدان صداسی ، اونون قورخو و محافظه کارلیغینا غلبه چالمیشدی ۰

ــ سن آرخاین اول ۰ گئت ۰ صباح ایشی آیدینلاشدیرارام ۰

ــ بس ، قدرتی منه ضامنه وئر ۰

ــ [illegible] دوارام که ، صباح زمانتسیز سنه تابشیرا بیلم ۰ دئیب ،

گولراوزله امیدین الینی سیخدی.

همین گونون آخشامی پرویز تحقیقاتا باشلادی. اول اوزویو قدرتین جیبیندن چیخاردان پلیسی دانیشدیردی. ائرته‌سی گونو، چنگیزخانین نوکرینی دانیشدیردی. او، قدرتین سویله‌دیکلریندن و ایشین گئدیشیندن آنلامیشدی که، چنگیزخان اوزویو نوکرین الیله قدرتین جیبینه سالدیریب. آنجاق، نوکر بوینونا آلمیردی. پرویز صنعی بیر صحنه دوزلدیب، اوُز ایشچیلریندن بیرینی، نوکرله اوز ـ اوزه قویدو. بویله‌لیکله، نوکر دروازادان چیخیب قدرتی سسلدیگینی، اونونلا یاناشی کوچه‌باشینا گئدیرکن، اوزویو اونون جیبینه سالدیغینی گوردویونو دئدیکده، نوکر وحشته دوشدو. پرویز اونو آغیر شکنجه و زنددان جزالاریله هده‌له‌دی. صونرا، قیلیغینا گئریب،

ـ دوزونو دئسن، آزادسان. یوخسا، زندانلاردا چورودره‌رم. دئدیکده، نوکر آغلار بیر حال آلدی.

ـ واللاه، منیم تقصیریم یوخدور. آغا بویوردو، منده ائلدیم. دئیره‌ك، یالوارماغا باشلادی. نوکر گناهینی بوینونا آلاندا، آخشام اولموشدو. اداره‌لر باغلانمیشدی. امید دهلیزده صبر سیزلیکله، قدم ووروردو. او، نوکرین اعتراف خبرینی ائشیتدیکده، سئوینجیندن قوش‌کیمی قانات آچدی. بیر آز پنیر و چوره‌ك آلیب، قاپیچی ایله قدرته گوندردی. صبح آزاد اولوناجاغینی اونا یئتیردی. اوردان بیر باش حاج خانین یانینا قاچدی.

ـ من دئمدیم‌می، قدرت تمیز آدامدیر. دئیه، جریانی اونا سویله‌دی. البته، حاج خانا خبر وئرمگی، قدرتین ایشی الینده‌ن چیخماماغی خاطرینه ایدی.

سولموش چیچك

سحر تئزد ن امید رئسین قاپیسینین آغزینی کسمیشد ی· ساعــت دوققوزا آز قالیرد ی· پرویز امید ی چاغیریب ، قد رتین آزاد لیق قرارینـــی اونا وئرد ی·

ــ موفق اولون ! دئیه ، اونو یولا سالد ی· بویله‌لیکله ، قـــد رت تله‌د ن قورتولد و· او ، امید ی قوجاقلاییب اوٌپد و·

ــ بیلمیرم سند ن نجه راضیلیق ائد یم· سن منیم بوینوما قارداشلیق حقی قوید ون· اوٌله‌نه کیمی بو یاخشیلیغینی اونوتمازام· دئیه ، امیــد ن راضیلیق ائتمگه باشلاد ی·

ــ بو منیم وظیفم اید ی· آنجاق ، آیق اول که ، بیرد ه بئله تلییــه د وشمویه‌سن· دئیب ، گولد و· اونلار بیرلیکد ه خیابانا قد ر گلد یلر·قد رت اوٌزونو اوشاقلارینا یئتیرمگه تله‌سیرد ی· ال وئریب ، آیریلماق ایستد یکد ه ، امید اونون الینی بوراخماد ی·

ــ د ایان ، د وستوم ! دئد ی· ــ هوالار سویویوب ،بوند ان‌صونرا آچیق هوادا یاشاماق اولماز· ائویمیز کیچیکد ه اولسا، هله‌لیکده‌کئچینه‌ریك؛ یاخشیسی بود ورکه ، باهم گئد یب اوشاقلاری یغیشد یریب بیزه آپـــاراق· دئد یکد ه ، قد رت بیر آز د وروخد و·

ــ سن منی حد یند ن آرتیق اوتاند یریرسان· آخی · · · امیـــد اونون سوزونو کسد ی·

ــ هئچ د انیشمیاجاقسان· گئد ه‌ك ! دئیب ، اونون قولونـــد ان د وتوب ، یولا د وشد ولر· اونلار قاری کورپوسونون اوستوند ن کئچیب ، کوچ سالد یقلاری خرابمیه یاخینلاشاند ا ، " لااله الا الله " لااله الا الله"سسلری اوجالد ی· چیگینلریند ه تابوت ، کیچیك بیر ازد اهام ایله اوز ــ اوزه گلد ـ یلر· قد رت هویوخموش بیر حالد ا ، د ایانیب د قتله اونلارا باخـــــد ی·

قورخاق آد دیملارله ایره‌لیله‌یرك ،

ـ بو ندیر ؟ ! اؤلن کیمدیر ؟ ! دئیه ، شاشقین بیر حالدا، سوال وئردیکده ، ازدحام دایاندی . تابوتی یئره قویدولار . قدرت وورغون بیر حالدا ، شاشقین بیر وضع آلدیغیندان ، هرشئی آنلاشیلیردی . اونون اورمی شدتله دویونور ، وجودینی مدهش بیر قورخو بوروموشدو . او ، اللری تیتریه ـ تیتریه ، جنازه‌نین اوزورینه چکیلمیش آغ اؤرتویو کنارا وورد وقدا ، ایلان چالمیش آدام کیمی سارسیلدی .

ـ آه ! ... ائدیب ، گوزلرینی یومدو . ـ آمان ، ای بویوك تانری! دئیب ، آیاق اوسته دوردو . یغینجاغا مراجعتله ، ـ بس بونون آناسی هانی ؟ ! دئیه ، وئردیگی سوالا جواب آلمادیغیندان ، هیجانلا اؤزونو خرابمیه آتدی . " لعله کوچوب ، یوردو قالمیشدی . " یئره سالینمیش‌یورغان ، دوشکدن و یوزغونلوقدان باشقا هئچ بیر کس یوخ ایدی . باسقین اولونموش بیر یوردا دونموشدو . یئنه گئری دوندو . ـ آماندیر ، منه رحم ائدین ! دئین گوروم بونلارین باشینا نه گلیب ؟ بس بونون آناسی ـ باجیسی هانی ؟ دئیه ، سوال وئردیکده ، بیر آغ‌صاقال کیشی قاباغا گلیب ،

ـ اوغلوم ! اؤزووه توخداقلیق وئر . بیز بوکوریه‌نین جسدیندن باشقا هئچ کسی گورمه‌میشیك . اوشاقلار گلیب خبر وئردیلر . یوخسا ، هئچ بونداندا خبریمیز اولمویاجاغییدی . قدرت اودلو بیر آه چکره‌ك ، دیزی اوسته تابوتون قاباغیندا یئره چوکدو . سانکه ، دوره‌سینه یغیلمیش بو آداملار ، بویوك بنالار حتا ، اوزاقلاردا گویه باش قالدیرمیش داغلاربئله، اونون اوستونه‌گلیر ، باشینا توکوله جگیدی .

ـ منم عیوضیم ! سولموش چیچگیم ! دئیب ، دوداقلارینی اونون سارالمیش اوزونه یاپیشدیردی . یغینجاق گئتدیکجه آرتیردی . امید

قدرتین باشینا گلەنی قیسا بیر صورتده اورداکیلارا سویلدی٠ بیر جوان اوغلان ایرەلی گلیب، اوچ گون بوندان قاباق " ایستی خانا "یا" آپاریلا ــ نلارین ایچینده بیر گلین " بالالاریم قالدی" دئیه، فریاد ائتدیگینی و نشانلارینی سویلدی٠ صونرا، اون ایکی ــ اون اوچ یاشلاریندا بیر اوغلان اوشاغیدا، بوگون سحر تئزدن بیر قیزین آغلایا ــ آغلایا بوردان گئتدیگینی گوردوم٠ اونون او حالدا، بوردان اوزاخلاشدیغینی گورنده، من ماراقلانیب بورا گلدیم٠ بو اوشاغین اؤلوسونو گورنده، قاچیب جماعته خبر وئردیم٠ " دئدی٠

قدرتین باشینین قضاسی و بدبختلیگی هامینی متاثر ائتدی٠ جنازەنی گوتوردولر٠ بویلەلیکله، او آچیلمامیش غنچەنی آنا تورپاق اؤز قوینونا آلدی٠

انتقـــــام

قبرستانلیقدان دونن کیمی، امید بوتون ناحیەلره تلفون ائتدی٠ مارال بئشینجی کلانتریده اولدوغونو اؤگرندی٠ قدرتله بیرلیکده ناحیەیه گلدیلر٠ مارال بیر طرفده اوتورموشدو٠ رنگی قاچمیش، آغلاماقدان گوزلری شیشمیش، گونلرــ هفتەلر یورغونو کیمی، سوست دوشموشدو٠قدرتی گوردوکده، جانا گلدی٠

ــ آتا جان! دئیب، آغلایا ــ آغلایا اؤزونو اونون قوجاغیناآتدی٠ قدرت اونو باغرینا باسیب، ساکت ائتمگه چالیشیردی٠ بوغازی قورورموشدو٠ غم و کدرین چوخلوغوندان، نطقی کسیلمیشدی٠ اودورکه، اونون‌سولموش یاناقلارینی دونه ــ دونه اؤپمکله، توخداتماغا چالیشیردی٠

گون باتماغا آز قالیردی٠ امید ایله قدرت مارالیدا گوتوروب، " ایستی خانا "یا گلدیلر٠ لالەنین سوراغینی دوتدوقدا، بوگون دەلی

خانایا گوند ریلدیگینی خبر وئردیلر. قدرت روزگارین دالباد ال اونا ایچیرتدیگی آجی شرابلاردان گیجلمیشدی. امید قدرتله مارالی ائولرینه گتیردی. امیدین ائوی "دیك باشی" دئیلن محلده اوچ اوطاقلی کیچیك بیر حیط ایدی. قوناقلاری آناسینا تابشیریب، اۇزو قدرت کوچ سالمیش اولدوغو خرابمیه قایتدی. اولوب ـ قالانلارینی بیر د رشکمیه دولدوروب، ائوه گتیردی. شئیلری، قدرت اوچون بوشالتدیغی اوطاغا یغدی.

تیمارستاندا گوروش، جمعه گونلری ایدی. امید ایله قدرت چوخ گزدیکدن صونرا، لاله‌نی خزان وورموش بیر بویوك چنار آغاجینین دیبینده تاپدیلار. او، اوقدر دگیشمیش ایدی که، تانیماق چتین اولموشدو. رنگی سولموش، آریخلامیش، تئللری پریشان بیر حالدا داغیلمیشدی. او، اۇز ـ اۇزونه دانیشیر، گوزلری حیطین درینلیکلرینده چیرپینیردی. قدرت اونا یاخینلاشدی.

ـ لاله! ... دئدیکده، او دیسگیندی. قدرته طرف دوندو. مات ـ مات اونون اوزونه باخاراق، دوداقلاریندان آجی بیر تبسم قاچیرتدی. صونرا، یئنه قاباقجا باخدیغی طرفه دوندو. الیله نشان وئره‌رك، ـ باخ! منیم بالالاریمدیر. منیم ماراليم، منیم عیوضیم! دئیب، آیاغا دوردو. چیلغین قهقهه‌لرله الینی اوزاتدیغی طرفه اوزاقلاشدی.

ـ لاله! دایان! منم، قدرتم! دئیه، اونو دایاندیرماق ایستدی. آنجاق، لاله اۇز عالمینده ایدی. هئچ کسی تانیمیردی. قدرتین دیزلری سوسدالدی. لالمیه طرف آچیلمیش قوللاری یانینا دوشدو. لاله‌نی ایزلمین باخیشلاری یئره سانجیلدی. چهره‌سینده گوزلرینده امید سیزلیك بولود و حرکته گلدی. بو صحنه‌نی تماشا ائتمکده اولان امید، هیکل کیمی دوردوغو یئرده جه. قورویوب قالمیشدی. ائله بیل قدرتین بوتون اضطراب و هیجانینی او کئچیریردی. اۇز ـ اۇزونه: ـ دوغرودان دا دوزولمزدیر.

لعنت، بو فاجعه‌لری دوغوران دورانا ! لعنت ! ظلمه ــ ستمه٠ دئیب، قدرته دوغرو ایره‌لیلدی٠

ــ عزیز دوستوم ! متاثرم٠ آنجاق نه ائتمك اولار؟ دئدیکده قدرت باشینی قالدیردی٠

ــ آرتیق، هئچ ! ٠٠٠ ائویم داغیلدی٠ اوغلوم اؤلدو٠ بخت اولدوزوم سوندو٠ داها نه ائده بیلرمم ؟ بوندان صونرا منه اؤلوملا زیمدیر. دئدیکده، امید ،

ــ من سیزین دردینیزه شریکم٠ آنجاق، اونوتما که، بو بدبختلیك بیر تك سنین و منیم باشیمدا دگیل. بواجتماعی بیردرد دیر." ایستی خانا "یا، او بویوك محوطه‌یه دولدورولموش عائله‌لری گورمدینمی؟ اونلارین هر بیرینین بیزیم کیمی فاجعه‌لی بیر سرگذشتی یوخدورمو ؟ ! بیر اووچ رذیل بوگئن دنیانی هامینین باشینا دار ائتمه‌ییبمی؟ ! سن یاشامالیسان ! ساده بیر حیاتی سنه چوخ گورن اؤزونون و عائله‌وین فلاکتینه باعث اولموش آزغین، قاری دشمندن انتقام آلمالیسان٠ امید دانیشدقجا، قدرت حالدان ــ حالا دوشور، اوزونده چیرپینان مأیوسلوق، غضبه چئوریلیردی٠ سولموش یاناقلاریندا قان اویناماغا باشلایردی٠ او، لاله اوزاقلاشدیغی طرفه دونرمك، ــ لاله! آند ایچیرمم او، پاك و مقدس عشقمزه ! غدار دشمندن انتقامیمی آلاجاغام ! دئدی٠

ــ باخ، بئله ! ٠٠٠ حیات اؤزوانسانلاری قیرماجلاییب، آیلدیر٠ ایره‌لی. مبارزمیه ! ٠٠٠ دئیه، حکم یازیر٠ ــ آنجاق، اونوتماکی آلاجاغین انتقام، بوتون ازیلنلرین انتقامی اولمالیدیر٠ استبدادا، ظلم ــ ستمه قارشی اولمالیدیر٠ دئدی٠

وکیل سوزونو بویئره یئتیردیکده، خطابه میزینین اوزرینده اولان سودان بیر لیوان دولدوروب ایچدی٠ صونرا، اؤزونو دوغرولداراق، سو-

زونه بئله دوام ائتدی :

ـ قدرت چنگیز خانین الیله دالبادال دگن ضربه‌لردن ســـار ـ سیلمیشدی . امیدین نه دئمك ایستدیگینی تحویل آلا بیلمیردی . بو آندا اونون بئینینده ، اورمینده آلولانان اۆز انتقامی ایدی . محترم حاکملــر ! بودور چنگیز خانلا قدرتین سرگذشتی . داها دوغروسو ، بیر رعیتلــه ، اربابین فاجعه‌سی .

محترم حاکملر ، چنگیز خانین اۆلوموندا قدرته حق وئرمه‌سه‌لــرده ، اونو گناهسیز تانییا جاقلارینا امیدوارام . چونکه ، بوکیمی جنایتلریــــن یارانماسیندا ، چنگیز خانلار اجتماعی مقصردیر . دئیب ، سوزونوقورتاردی . سالوندا هل هله ، پوزغونلوق عمله گلدی .

ـ قدرت تبرئه اولونمالیدیر ! . . .

ـ تقصیر اۆلنده‌دیر ! و سائره ، . . . سوزلری سالونو دولــدوردو . قدرتین سرگذشتی بیر تك تماشاچیلاری دگیل ، محکمه هئیتینی ده متاثـر ائتدی . محکمه صدری آیاق اوسته دوراراق ،

ـ ساکت ! دئیه ، زنگی باسیب هامینی سکوته دعوت ائتدی . صونرا تنفس اعلام ائده‌رك مشاوره اوطاغینا کئچدیلر . بویله‌لیکله ، قدرتیـــن محاکمه‌سی قورتاردی . اونو اوچ ایل زندانا محکوم ائتدیلر .

۱۳۲۹ شمسی

تبریز

هر طرفی آینابند ، مرمر دوشه ملی ، مجلل و بویوك سالوندا ، هر شئیدن اول ، ماهر رساملارین فرچاسیندان چیخمیش رومانتیق صحنه‌لر ، شهوت دویغولارینی قیدیخلایب اویادان عریان قادین تابلولاری نظرلری اوْزونه جلب ائدیردی ۰ پنچره‌لری،رنگ به رنگ- الوان گوللر ، فواره‌لر ، مجسمه‌لرایله بزنمیش ، گلزارلیغا آچیلمیش بو ، بویوك سالونون یوخاری باشیندا ، قیزیل — گوموش ، داش — قاشلارلا بزه‌نمیش قابلاردا ، اوزری جور به جورایچگی و میوه‌لرله اوْرتولموش ده‌گرمی میزین دوره سینده ، ایکی نفر قیزغین صحبته مشغول ایدیلر ۰ بونلاردان بیری ، اورتا بویلو ، اوتوز اوچ — اوتوزدورت یاشلاریندا ، داخلی خولیالارینین تأثریندن ناراحتلیغینی گیزلده بیلمه‌ین ، مغرور گورونوشلو بیر آدام ایدی ۰

ایکنجیسی ایسه ، ساچلاری آغارمیش ، اوزو قیرخیخ ، داز باش،یاناخلارینین آلتی و بوخاغیندان ، جوانلیغین کوکلویوندن بحث ائدن قات باغلامیش بوش قیریشیقلار ساللانان ، گوزلریند ه عئینك ، قاری بیر سیاستمدار ایدی ۰ اولنجی دانیشاراق ،

— اوْلکه‌میزده گوندن — گونه شدتلنن بو تلاطمی فقط ، سیزهاتیردا بیلرسیز ۰ سیزین تدبیر و لیاقتیزه من اینانیرام ۰ هندرسون و میدلتون جنابلارینین دا اطمینانلاری سیزه‌دیر ۰ دئدی ۰ قوجا سیاستمدارنزاکتله،

ــ شاهنشاه حضرتلری‌نین بنده‌یه قارشی اولان مرحمتلریندن سون دره جه‌ده ممنونم · گمان ائدیرم که ، بنده خاندانی سلطنته اولان صداقت و فداکارلیغیمی عملده نشان وئرمیشم · بنده ، یئنه‌ده شاهنشاه حضرتلرینین استدیگی کیمی ، ایران محورینی بارماغیملادور ائتدیره بیله جگیمه اینانا بیلرسیز ·

ــ جناب اشرفین مهارت و لیاقتی بیزه معلومدور · آنجاق ، خلقین افکاریندا اویانان نفرت و عصیانکارلیق بیزی بیر آز ناراحت ائدیر· دئدیکده ، قوجا سیاستمدارین گوزلرینین دوره‌سینده صف باغلامیش قیریشیقلار یغیلدی · دوداقلاریندا خفیف بیر تبسم اوینادی · سانکه ، بونونلا او ، جوان شاهین ساده‌لیگینه گولمك ایسته یردی ·

ــ خلقی اؤز آرزو و ایستکلرینین دالینجا آزاد بوراخسان ،گره‌ك سیز شاهلیقدان بیزده آغالیغیمیزدان ال چکه‌ك · بویوك امپریالارا آرخالانان بیر دولت الی یالین ،مدافعه سیز بیر یغین قویون سوروسوندن قورخاجاق؟

· · · آذربایجان نهضتینی خاطرلاین · اودلو اسلحه‌لر ، دار آغاجلاری ، هر ایشی دوزلدر · اونلاری سوسدورماق ، پهلوی دیکتاتورلوغونو دیریلتمك منیم عهده‌مه !

ــ آفرین ، جناب اشرف ! خلقین بو هیجان و احساساتینی فقط ، اؤز قانیله بوغماق اولار ! دئیب ، دوردو · سول الینده امضالانمیش‌فرمان ، ساغ الیله اونون الینی سیخدی ·

ــ جناب اشرفین موفقیتلری بیزیم آرزوموزدور · دئیب ، فرمانی اونا اوزاتدی · قوجا سیاستمدار ایکی اللی فرمانی آلاراق ، گوزونون اوستونه قویدو · یاغلی قویروق گیرینه دوشموش آج تولکو کیمی ، سئوینجك شاهین حضوریندن مرخص اولدو · اونو یولا سالاندان صونرا ، شاه ، گلزارلیغا طرف آچیلان پنجره‌نین قاباغیندا دایانیب ، کپریك چالمادان گوزلرینی ،

سوذ رەلرینی هواد ااویناد ان فوارەلره تیکمیشدی. سانکه ،فوارەلرد ن قالخان سود املالا رینین چیسگین یاغمورتك ،گول_ چیچکلرین اوزرینه سپلند یگینی سئیرائد یر، لذت آلیردی. آنجاق ، یوخ ! بود قیقەلرد ەاونون نظرینی نەآلیاشیل گوللر_ چیچکلر، ند ه انسانی تماشایاچاغیران مجسمەلر، ند ه بیر_ بیرینی یاریشاچاغیران فوارەلر، هئچ بیری اُوزونه جلب ائد ه بیلمزایدی. اونون خیالی قبرستانلیق سکوتینه چئوریلمیش بیر عالمد ەایدی. اونون قلبیند ه آرتیق نه وطن و ند ه خلق محبتی وارایدی. او، خارجی اربابلارینا وئرد یگی وعد ەلره صادق قالماق ،ایرانی قانلی بیرمحاربه مید انینا چئویرمك اوچون. آسیر_ کسیر. آزادلیق ! دئیه، جوشان خلقین سینەسیند ن ،ککلیك تك قاققیلد ایان آفتامات گوللەلرینین آچد یغی قان فوارەلریند ن حظ آلیرد ی.

×××

شاه باشیندا گوز قاماشد یران ، آلماس ویاقوتلا بزەنمیش تاج ، چیگنیند ه لباد ه ، د وشوند ه ، گئجەنین قارانلیغیند اسایسیزاولد وزلارکیمی ، پاریلد ایان نشانلار ، بویوك و مجلل سالونون قاپیسیند ان ایچری گیریرکن، وزیر وکیللر ، اللری د وشلریند ه سجد ه یه گئتمیش، اورد و سرکرد ەلری اللری گیجگاهلاریندا ، هیکل تك ، د ونوب قالمیشد یلار.

او ، سیز گورد ویونوز " د موقراتیق " بیر ئولکەنین شاهی د گیل ایدی. او ، تام اختیار الد ه ائتمیش بیر حاکم مطلق ایدی. او ، طمطراقلی بویوك سالونون یوخاری باشیندا قویولموش "جمشید تختینه " د وغرو حرکت ائد یرکن ، " باخ ، بئله ! ایندی کیم منیم حکمومد ن بویون قاچیرا بیلر ؟. کیم منه اعتناسیزلیغا جرئت ائد ەبیلر ؟ " دئیه ، اُوز _ اُوزونه شیشیرد ی. ایری ، مغرور آد یملارلا ایرەلیله یرد ی. او ، اُوز آرزو ائتدیگی مستبد بیر شاه اولموشدو. اونون ارادەسینه قارشی هئچ کس چیخا بیلمز ایدی. اونون هر سوزو بیر قانون ایدی. اُوزو آسیب _ کسیر ، ایستد یگینین بوینونو

وورد وورور. دار آغاجینا تابشیریر، رژیمه و دیکتاتورلوغا قارشی چیخانلاری یوزلر ــ مینلرله مسلسله باغلادیردی.

تختین یانینا چاتیرکن، هجوما کئچن بیر جنوار چئویکلیگی ایلــه، بیردن گئری دوندو. قاشلارینی چاتدی. گوزلرینی قییدی. آغزینـــی ــ بورنونو تورشودوب، بد هیئبت بیر گورنوش آلدی.

ــ مقصرلر گلسین! دئیه، امر وئردی. چوخ چکمدی که، قوللاریندا زنجیر، آیاقلاریندا قاندال سسلەنن اوچ نفر محبوس حضوره گتیریلــدی. بونلاردان بیری جوان، گوزلری چراغ کیمی برق ساچان، هیکللی بیـــــر ایشچی ایدی. ایکیسیده، اگنی، باشی توکولموش، گون ایستیسینـــدن یانمیش اوزلرینده، گوزلرینده انتقام آرزولاری قایناپان کندلیلر ایدی. وزیر تعظم ائدەرك،

ــ قبله عالم! دئیه، ایشچینی نشان وئریب، ــ بو سلطنتـــــه و استعمار ــ استثمار علیهنه، کندلیلری گوستریب،

ــ بونلاردا فئودال دبدبەلرینه قارشی، خلقی عصیانا چاغیرانلا- ردیر. هر اوچو عصیانچیدیر. دئدیکده، شاه کنایەلی بیر قهقهه چکەرك،

ــ هاهاها! ... عصیانکارلیق، سلطنته قارشی؟! دئیب، کینله اونلارین اوزونه باخدیقدا، هر اوچو بیردن،

ــ بلی، سلطنته، ظلم سارایلارینا، فساد یوواسینا، قولدورلیغـــا قارشی! ... دئیه، اونون سوزونو کسدیلر. شاه عصیانچیلاریــــــــن جسارتیندن حد تلندی. غضبیندن گوزلری قان چاناغینا دوندو. قان بئینینه وورد و. قلنجی چکرەك، هر اوچونون بوینونو وورد و. صونرا، تکبرله قانلـی قلنجی یئره سوکمیب، اونلارین بویون دامارلاریندان فواره تك آخان قیزیل قانا تماشا ائتمگه باشلادی. فقط باخدیقجا اوزونده لپەلەنن غرور سونـــور، گوزلرینده وحشت قیغیلجیملاری پاریلداماغا، قورخو بوتون وجودنـــــــی

سارسیلتماغا باشلادی. چونکه، بو جسدلردن آخان قانلار قاینایب — آرتیر، یاواش — یاواش بیرلەشیب بیر گوله، بو گول‌ایسه، گئتدیکجه بیر قان دنیزینه چئوریلیر، اونو کامینا آلیردی. شاه سونسوز بیر هیجانلا، بو قان دنیزینده قول — قاناد چالاراق، اۆزونو ساحله یاخینلاشدیرماغا جان آتیردی. اما، موج ووران قان لپەلری اونو داها دا دنیزین درینلیکلرینه آتیردی. او، لاپ الدن دوشموشدو. بیردن قدرتلی بیر ال ظاهر اولدو. اونو قان دنیزیندن آلیب، کاخ خرابەلری اوزرینده یئره قویدو.

آرتیق، شهرت و شهوت احتراصیله جوشوب — داشان سارای، ندەاللرده اوینایب، چلغین قهقهه و فرح دوغوران قیزیل قدحلردن نشان یوخ ایدی.

او، اۆزونو دوغرولتدو. گوزونون قاباغیندا دوزولموش‌دار آغاجلارینی گوردو. پرپر چالان گوزلرینی اووکارلایب، دقتلەدار آغاجلارینا باخدیقدا، وزیرلر، وکیللر، اوردو باشچیلارینی آسیلمیش گوردو. او، هامیسینی تانیردی. لاپ باشدا بیر دار آغاجی بوش ایدی.

— ای! ... ایرەلی گل! دئیه، ائشیدیلن سسدن بوتون وجودی تیترەدی. سس گلن طرفه دوندو. قاباقدابیرمیزقویولموش، قاباغیندا "عدالت محکمەسی" یازیلمیش، دالیندا محکمه هیئتی اگلشمیش ایدی. شاه وحشت ایچریسینده،

— مندن نه ایسته یرسیز؟! دئیه باغیردیقدا، آرخاسیندان: " انتقام، انتقام، انتقام!" دئیه، بیر گورولتو قوپدو. او، گئری دوندوکده، اللرده چکیج، بالتا، بئل، کرنتی، اوراق، یوز مینلرله خلقین غضبله آلوولانان گوزلریندن شاشیردی. قورخو ایله دولو، گولوش جیزگیلری اوزونده اویناماغا باشلادی.

— من ، من که ، وطنه — ملته خدمت ائتمیشم . دئیه ، دیلی توپوق وورماغا باشلادی . کنایه آندیران ، شدتلی، آجی گولوشلرله ، " خدمت، خدمت، خدمت ! ... " سسلری عکس صدا کیمی هوادا دالغالاندی . بو آندا بیردن هوا قارالدی . ایندی شاه وئریلن بیر سینما قارشیسینـدا ایدی .

اوجسوز — بوجاقسیز بیر مئشه گورونوردو . بو مئشه یاخینلاشدیقجا، مئشهٔ دگیل ، نفت بوروخلاری اولدوغو آیدینلاشیردی . بوردا قارا مازوتـا بولانمیش ایشچیلر قاریشقا کیمی قایناشیردی . آنجاق ، بو ساده بیـر قایناشما دگیلدی . بو قایناشمادا بیر عصیان سسی دویولوردو. هرطرفدن: " انگلسلرین الی توریاغیمیزدان کسیلمه‌لیدیر ! " " بیز آزادلیق ایستەییریك!" دئیه سسلر گئتدیکجه دالغالانیب، قورخونج بیر گورولتویا چئوریلیردی . بو حالدا ، مدهش بیر قهقهه قوپدو . مسلح دسته‌لر گورونمگه ، آوتوماتلار سسلنمگه ، قارا قیزیلین اوزری ایشچیلرین آل قانیله بویانماغا باشـلادی . یئره سریلمیش جسدلر باش قالدیراراق ، " بو شاهیمیزین بیزه خدمتیدیر!" دئدیکلری زمان ، شاه داریلدی . بو منظره‌لری گورممك اوچون ، گوزلرینی برك — برك یومدو . آنجاق ، یئنی بیر صحنه اونون قاباغیندا جانلانمیشدی: بوردا ، آزاد — شن بیر حیات قایناییردی . آزادلیق ماهنیلاری نئی‌کیمی ، هر طرفه سس سالمیش ، خاننده‌لر بلبل تك جه — جه وورور ،گنجلیگیـن اوزو گولوردو . بوردا نه مظلوم وار ایدی، نده ظلمدن نشان . اوزاقلاردا ایکی هیولا شاهین ساغ سولونو آلیب ، حسدله بو آزاد حیاته تماشـا ائدیردیلر . اونلارالله‌ریندان اولان بومبو شاها وئریب ، خلقین ایچریسینـه آتماغا تحریك ائتدیلر . شاه بومبو آتدی . بو زمان دهشتلی بیر گورولتـو قوپدو . دنیا ظلماته دوندو . آنجاق ، بو اوزون سورمدی . یئنه هـوا آچیلدی . او ، شن حیات یئرینده دار آغاجلاری ، قانلی جسدلر ، قالاق

ــ قالاق انسان کله‌لری گورونمگه باشلادی. بو کله‌لرین اوزریندە همین هیولالار شیط گولوشلرله شاهین الینی سیخیر خدمتی اوچون، اونوتبریك ائدیردیلر. شاه اُوز عمللرینین گوزگوسوندن داریلدی. آنجاق ایندیده یئنی منظره‌لر کئچیردی:

دسته ــ دسته الی قوینوندا قالمیش ایشسیزلر، سولغون چهره‌لی، ال آچان قادین، کیشی، اوشاقلار، خرابه زارلیغا دونموش کندلر گورونوردو. بونلار گوزونون اُونوندن کئچدیکجه، "جوان شاهیمیزین ملت دردی چکمکدن ساچلاری آغاریب."

"بو خوش حیات شاهیمزین خدمتلرینین نتیجه سیدیر." دئیب اُتوردولر. بو کنایه‌لر ایگنه کیمی، اونون اوره‌گینه سانجیلیردی. وجدان عذابی اونو سیخیردی. بو نوار قورتاردیقدان صونرا، او، اُوزتمثالینین رسمی لباسدا دوردوغونو، دسته ــ دسته، آزادلیق و صلح ماهنیلاری اوخویا ــ اوخویا حرکتده اولان گنجلری آفتوماتا باغلادیب، افتخارلا تماشا ائتدیگینی گورورد و. بئله‌لیکله سینما تمام اولدو.

محکمه صدی آیاق اوسته دوراراق،

ــ سنین شاهلیغین بیزه اُلوم، آجلیق و فلاکتی ارمغان گتیردی. سن اُلمه‌لیسن! دئدیکده، اونوچکه ــ چکه باشدا بوش قالمیش‌دار آغاجینین دیبینه سورودولر. کندیری بوینونا سالاندا، شاه یوخودان آیلدی. او، قان تر ایچینده، قلبی قوش اورمیی کیمی چیرپینیردی.

یئریندن سیچرایب، شاشقین آددیملارلا اوطاقدا قدم وورماغا باشلادی. گورد و کلرینین یوخو اولدوغونا سئوینده ی. آنجاق، یوخودا ائشیتدیگی "انتقام!" سوزلری ایندیده قولاقلاریندا سسله‌نیر، دار آغاجلاری گوزونون اُونوندن چکیلمیردی. قدم وورد وقجا ناراحتلیغی آرتیر، آغیر ــ آغیر نفس آلیر، سانکه، اوطاغین هواسی اونا آزلیق ائدیردی. بو

حالدان اُوزونو قورتارماق اوچون ، قاباغی گئنیش باغ و گلزارلیغا آچیلان بالقونا چیخدی. قوشلار بو داقدان ــ بو داغا آتیلاراق ، اُوزجه جه‌لری ایله سارای محیطینی شنلندیرمکده ، شهرین قوینوندا آرا بیر آچیلان توفنگ سسلری ، هردن بیر اوجالان گورولتولو شعارلار ایچریسینده بوغولماقدا ایدی. شاه دقتله قولاق آسدیقدا ، "خائن ! اُولوم ! " " رد اولسون خونخوار قوام ! " سوزلری دالغالانا ــ دالغالانا هر طرفه یایلدیغینی ائشیتدی. بو حال اونون اضطرابینی داها دا آرتیردی. تئز یاتاق اوطاغینا قاییدیب، پالتارلارینی گئیدی. شاشقین آددیملارلا قبول اوطاغینا گلدی. دربار وزیری ع. و باشقا دربار آداملاری توپلاشمیشدی. شاه گیریرکن ، هامی آیاق اوسته ایدی. اونلارین اوزونده چیرپینان هیجانی گوردوکده ، وزیره مراجعتله.

نه خبر دیر ؟ دئیه سوال وئردیکده . او ،

ــ شهرین وضعیتی عادی دگیل قربان ! اوچ گوندن بری قوام دولتی علیهنه دوام ائدن اعتراضلار بو گون شدتلنیب بیرعصیان شکلی آلیب. هر طرفدن خلق سئل کیمی آخیب، عصیانچی دسته‌لره قاریشیر. دئدیکده ، شاهین قاشلاری چاتیلدی. کئچن گون اُوز نگرانلیغینی قوجا سیاستمدارا سویلمیرکن او ، آرخاینلیقلا ، "شاهنشاه حضرتلرینین خاطر مبارکلری آسوده اولسون . هر تصادفه قارشی تدبیر گورولموشدور. " دئیه وئردیگی وعده لرینی خاطرلادی. اونون بو سوزلری شاهی آرخاین ائتمیه بیلمزدی. خلقین اعتراض و ایستکلرینه قارشی ، دولتین بوتون مسلح قوه‌لری سفر برلیگه آلینمیش ایدی. "بس بیزیم جناب اشرف نه فکردهدیر؟" دئیب تلفونو الینه آلدی.

ــ آلو ! بلی ، اُوزودور. بلی ؟وضعیت خوش دگیل؟ نه اوچون؟ جبهه واحد ؟ ! بوتون دموقراتیک جمعیتلر ؟ حزب توده‌نین رهبرلیگی

آلتیندا ؟ آها ! نه ؟ خیر ! ممکن دگیل ! سن استعفا وئره بیلمزسن ! آتشه دوتمالی ! قیرمالی ، داغیتمالیدیر ! ۰۰۰ بلی ، بلی ! دئیب ، الینده کی دستەیی یئره آتدی۰ اللرینی دالیندا چارپازلایاراق ، شاخ آددیملارلا او طرف بو طرفه قدم وورماغا باشلادی۰ یادینا بیر شئی دوشموش کیمی ، بیردن وزیری یانینا چاغیریب، بیر کناردا اونونلا خیسینلاشدیلار۰ وزیر هارا ایسه ، تلەسیك یولا دوشدو ۰

بو دقیقەلرده شاه اؤزونو محاربەده حس ائدیر ، بیر فرمانده کیمی، اوردو باشچیلارینا ، ائله جەده ، علیرضا یا مأموریت وئریب ، تلەسیك شهره گوندردی۰ بیر تك شاه اضطرابدا دگیل ، بوتون سارایی همهمه و هیجان بوروموشدو۰ شاهزاده خانملار ، شاهزادەلرین و بوتون دربار آداملارینین اوزونده اوچقونلوق ، حرکتلرینده شاشقینلیق وارایدی۰ اونلاری ال ــ آیاغا سالیب قورخودان ، آوتومات گوللەلری قارشیسندا سینه گره ن جوشغون خلقین " خائن شاها اؤلوم ! " " فساد یوواسی داغیلمالیدیر ! " دئیه ، شهرده لپەلەنن عصیان سسی ؛ دربارین دیوارلارینا ، حتا دروازەسینه بئله ، سلطنت و قوجا سیاستمدارین علیهنه یازیلمیش شعارلارایدی۰

آرتیق اعلیحضرتین وطن و ملت خواهلیق پردەسی پارچالانمیشدی۰ ایندی ، اونون آدی محبوب دگیل ، خائن ! ۰۰۰ دئیه ، دیللرده نفرتله یاد ائدیلیردی۰ بو آندا سارای طوفانا دوتولموش بیر یلکانا بنزه یردی۰ سانکه تلاطم لپەلری اؤزونو شدتله اونون دیوارلارینا چیرپاراق ، بو فساد یوواسینی پارچالاییب ، داغیتماق ایستمیردی۰

شاه آناسینین و شاهزاده خانملارین آلولانان اضطرابینی یاتیرتماق اوچون ، اؤز وقارینی پوزماماغا ، حادثەنین سادەلیکله ساووشاجاغینا ایناندیرماغا چالیشیردی۰ آنجاق ، سیمسیز تلفون خبرلری دشمن قوەسیله حسابلاشماییب ، غفلتا " محاصره یه دوشموش بیر فرمانده کیمی ، اونو ، مات

قویموشدو٠ او گلن خبرلره باخدیقجا گوزلری بویبور ، آز قالیردی عقلینی شاشیرسین٠ " خلق آخینینین قارشیسی آلینماز بر سئله دونوب٠" " هر یئرده آتش امری وئریلدی ٠ " " توپخانا میدانیندا ٠٠٠ نمره‌لی تانک عصیانچی دسته‌لر طرفیندن اشغال اولوندو٠ " " شاه آباددا علیرضا محاصریه آلینمیشدیر٠ " شدتلی آتش و نظامی دسته‌لرین هجومی نتیجه‌سینده علیرضا محاصره‌دن چیخاریلدی٠ " " بعضی نظامی دسته‌لر خلقین اوزرینه آتش آچماقدان بویون قاچیریرلار٠ "

بو خبرلر شاهین نظریندن کئچدیکجه ، باشینین توکلری بیز ـ بیز اولوردو٠ غیرارادی اولاراق ، گوردویو یوخونو بیرده خاطرلادی٠قورخودان اونون رنگی کاغذ تک آغارمیشدی٠ گوزلری خسته آدم کیمی چوخوراد وشموشدو٠ تلفونو الینه آلاراق ،

ـ آلو ! آلو ! بلی ، بلی ! منیم طیارم حرکته آماده اولسون !بلی، بلی !دئیب، تلفونو یئره قویدو٠ اونون بوتا بشیریغی دربار اهلی‌اوچون خطر اشاره‌سی ایدی٠ چمدانلاری یغیشدیرماغا باشلادیلار٠

شهرین هر طرفیندن " خائن شاها اُولوم ! سسلری گئتدیکجه اوجالیر ، " رد اولسون قوام ! " سوزلری داهادا یاخیندان ائشیدیلمگه باشلایردی٠ بو حالدا وزیر جنگ رنگی قاچمیش ، هیجان واضطراب ایچریسینده اُوزونو ایچری سالدی٠

ـ شاهنشاه حضرتلری ، نه دورموسوز ؟ ! خلقین کین و غضبی دربارا قارشیدیر !

ـ دربارا؟ !

ـ بلی ، دربارا ! شخصا" شاهنشاه حضرتلرینه قارشیدیر؛ ایندیه قدر اللرده گزن عکسینیز ، خلقین آیاقلاری آلتیندا تاپدالانماقدادیر٠ مجسمه‌لرینیزی داغیدیرلار ٠

ـ مجسمه لریمی ؟ !

ـ بلی ، قربان !

ـ بس مسلح قوه‌لر نه ائدیر ؟

ـ مسلح قوه‌لر آخینین قارشیسندا تاب گتیره بیلمیرلر٠ آوتومات لار بیچدیکجه ، اونلار قیزمیش نرکیمی ، سربازلاری چیغنایب ، کئچیرلر٠ دئدیکده ، شاه هوولوندن یئنه تلفونو الینه آلدی٠

آلو ـ آلو ! بلی ! طیاره حاضردیر ؟ چوخ گوزل ! دئیب ، تلفونو یئره قویدو٠ بو حالدا دربار وزیری ایچری گیردی٠ اونون گلیشی شاها ، بئینینده چاپان آت دیر ناقلارینین ضربه‌سیندن یاخا قورتارماغا بیرآزفرصت وئردی٠ یئنه هر ایکیسی بیر آز خیسینلاشدیلار٠ اونلارین مأیوس باخیشلاری و چهره‌لریندده قیمیلدانان امیدسیزلیك ، اربابلارینین منفی نظریندن حکایت ائدیردی٠

ساعت اوچه آز قالیردی٠ قوجا سیاستمدارین گلدیگینی خبروئردیلر او ، هولناك ایچری گیریرکن ، یخیلماماق اوچون قاپییا سوکندی٠ رنگی سارالمیش ، چوخورا دوشموش گوزلری ، جانی چیخماخدا اولان آدامکیمی، آخماقدا ایدی٠ جلد اونون قولتوغونا گیریب ، یوموشاق صندلینین اوزرینه یخدیلار٠ کیمی اوزونه سوسه پیر ، کیمی بورنونا نشاتیردوتور ، کمیده یاخاسینی آچیردی٠ او ، یاواش ـ یاواش اوزونه گلدی٠ تئز بیر ایستکان شربت ایچیر تدیلر٠ اوره‌یی بیر آز توخداد یقدا ، تیتره‌یه ـ تیتره‌یه اللرینی جیبینه اوزاتدی٠ وئردیگی کاغذه شاه گوز دولاندیریب تله‌سیك ، ـ یوخ !بو وضعیتده استعفا وئره بیلمزسن٠ دئدیکده ، او ، دوداقلاری اسه ـ اسه٠

ـ اعلاحضرتا ! منیم استعفامی قبول ائدین ! کابینه‌مین سقوطینی تئز خلقه یئتیرین ! والا ، بوعصیان اگر ، بیر آزدا دوام ائدرسه ، نه‌اینکه تخت تاج ، حتی حیاتیمیز بئله خطرده دیر. دئیب ، یئنیدن ـ بوعصیاندن گیل

انقلابدیر ! دئیه میریلداندی. بو دقیقه‌لرده، هر طرفدن " خائن‌شاها اؤلوم ! " " محو اولسون قوام ! " شعارلاری گئتدیکجه شدتلنن تلاطم لپه‌لری کیمی، سارایین دیوالارینی آشاراق، اؤزونو ایچری وورور، شهرت و شهوت حریصلرینی تیتره‌دیردی. سالوندا بیر آنلیغا، مدهش بیر سکوت حاکم اولدو. هره اؤز فکرینده: " نه ائتمه‌لی ؟ " " من نجه‌اولاجاغام ؟ ! " دئیه، دوشونوردو. آنجاق، آرتیق دوشونمگه وقت یوخ ایدی. قوجا سیاستمدارین پیشنهادی صون علاج ایدی. بو ایسه، شاها چوخ آغیر گلیردی. او، اؤز توپوردوگونو یالامالی، جانلی بته ستایش ائدنلر یانیندا اولان حیثیتینی الدن وئرملی ایدی. بو اونون اوچون آغیر بیر ضربه ایدی. آنجاق، نه‌ائده بیلردی ؟ قاباقدا خلقین غضبی، انتقام، بلکه‌ده اؤلوم دورور، بوتون، بوتوکولن قانلارا او ـ اؤزوسبب دیر. بونو خاطرلایاراق، قوجاسیاستمدارین استعفاسینی قبول ائتدی.

بیر آز صونرا، تهران رادیوسو قوام دولتینین سقوطینی، هوا دالغالاری ایله، بوتون دنیایا یئتیردی. بو سس ایران خلقینین دیکتاتورلوغا قارشی، غلبه سسی ایدی.

۱۳۳۱/ ۵/ ۲۴ شمسی

(دوستوم حسین جاویدین خاطره‌لریندن)

او ، سوزونه بئله باشلادی :

بو نه افسانه‌دیر ، نه ده ناغیل ، منیم اؤز باشیما گلن بیرحکایه‌دیر.
اووچیلیغا سونسوز بیر علاقم وارایدی. هله ۱۴ ــ ۱۵ یاشلاریندان،الیمده
توفنك ، قاراداغین‌داغلاریندا ــ باغلاریندا ، قالین مئشه‌لرینده اوودالینجا
قاچاردیم. هر گون قیرقاوول ، توراج ، یا ککلیك اوولاییب ائویمیز ه
قاییداردیم ، هئچ یادیمدان چیخماز. باغیمیزدا بیر خارتوت آغاجی
وارایدی. بوتوتو من چوخ سئوردیم. اؤز آدیما چیخمیشدیم. هئچ‌کسده
اونا ال وورماغا جرئت اولمازدی. هر گون اونا باش ووراردیم. صبرسیزلیکله
توتون یئتیشمه‌سینی گوزله‌یردیم. توت قیزاریب خارلانان وقتی ایدی. بیر
گون سحر باغا گیرنده ، بیر دسته سیغیرچینین توت آغاجینین بوداقلاریندا
جه جه وورا ــ وورا ، توتدان یئدیکلرینی گوردوم. ائله بیل باشیما بیرقایا
سالدیلار. اؤزومو ساخلایا بیلمدیم. حرصمدن ائوه قایتدیم. قیرما اوو
توفنگینی گوتوروب باغا قایتدیم. توفنك آچیلاندا ، سیغیرچینلار آغاجین
دیبینه ائله توکولدوکه ، سانکه ، دگمیش اریك آغاجینی سیلکه‌لدین.
اونلارین هامیسینین باشینی اوزدوم اوتوزا قدر اولاردی. ائوه گتیردیم.
ننم بونلاری منیم الیمده گورونجه ، اؤزوندن چیخدی.

ــ ایت بالاسی ! دئدی. ــ مگر بونلاری سن یاراتمیسان که‌سنده

قیریرسان ؟ واللاه ، بو حیوانلارین آهی بیر گون سنی دوتاجاق ، دئیه ، منیم اوستومه قیشقیردی ۰

نه‌نم اوجا بوی ، قد ــ قامتلی گوزل بیر قادین ایدی ۰ یاشی آلتیمیشا چاتسادا ، اوزونده ــ گؤزلریندە هله ده جوانلیق طراوتی واراایدی: او ، آت بئلینه میننده ، آتین باغرینی یارار دی ۰ آجیغی دوتاندا ، ایلدیریم کیمی شاخاردی ۰ عادی حاللاریندا ایسه ، بیر پارچا مهر ــ محبت ایدی. او ، قارا چورلو طایفاسینین آغ بیرچه‌یی ایدی ۰ هامی اونا بیر آنا کیمی ، احترام قویار ، خان قیزی ! دییه ، چاغیراردی ۰ هئچ کسده ، سوزونون قاباغیندا سوز قایتارماغا جرئت اولمازدی ۰ من اونون حرصینی سویوتماق اوچون ، قوجاقلاییب او اوزوندن ــ بو اوزوندن اؤپدوم ۰ عذر ایسته‌دیم ۰

بونون اوستوندن اوچ ــ دورت گون گئچمیشدی ۰ سحریئمگینی‌یئیب، چای ایچندن صونرا ، توفنگی گوتوروب اوومقصدیله ائودن جیخدیم. اوزمان آت مینیب صفالی یئرلری گزمکدن ، توفنك گوتوروب آوا چیخماقدان باشقا ، آیری بیراگلنجه (تفریح) یوخ ایدی ۰ چای قیراغیله بلبللرین جه جه‌هینه، آخان سولارین اوره‌یه یاتان شیریلتسینا قولاق آسا ــ آسا ، هردن بیر اؤزومده اونلارین سسینه ــ سس وئریب ، آغاجلارین آراسی ایله گئدیردیم. بیردن قاباقداکی آلما آغاجینین لاپ آلچاق بوداغینا قونموش، گوزل بیر قوش گوردوم ۰ توفنگی آشیریب نشان آلماق ایستدیم ۰ اونون گوزللیگی منی واله ائتدی ۰ الیمی ساخلادیم ۰ گوگرچین بویدا ، باشیندا کاکیلی، توکلری الوان رنگلرده ، قویروغو طاووس قویروغو کیمی ، گوزل ، آنجاق گودك ایدی. اونا گولله آتماغاالیم گلمدی ۰ آستا آددیملارلا اونا یاخینلاشدیم ۰او ، اصلا" یئریندن ترپنمیردی ۰ دیری دوتماق ایستدیم ۰ او گرنمیش ال قوشو کیمی ایدی ۰ هئچ قورخموردو ۰ آغاجین دیبینه چاتدیم ۰ عمرومده بئله گوزل قوشا راست گلمه میشدیم ۰ سئوینجیمدن نفسیمی سینمده حبس

ائتمیشدیم که قوش اولکمه سین . الیمی اوزاتدیم ، دوتماق ایستمینده قاناد چالیب الیمدن چیخدی . ائله بیل اوره‌یمین سایی قیریلدی . اونو دوتماق امیدیم یاسا دوندو . اینجه وارا او ، اوزاق گئتمدی . بیر نچه آددیم او طرفده باشقا بیر آغاجین بوداغینا قوندو . آخارچایین آنا لایلاسینا اوخشار، اوره‌یه یاتان سسی ، نه هوادا اوچوشان قوشلارین اوخوماغی ، نه‌ده سر- چه‌لرین بوداقدان ــ بوداغا سیچرایب ، هارای-داد سالمالاری منــی اُوزونه جلب ائده بیلمیردی . سونسوز بیر هیجان ایچریسینده ، من یئنــه اونایاخینلاشدیم . بو دفعه داها آرتیق احتیاطلا اونا یاخینلاشدیــم . یوزه ــ یوزدوتا جاغیما اینانیردیم . آنجاق ، اویئنه الیمدن چیخدی . او ، چای کنارینداکی تپه‌نین اتکلرینده‌کی آغاجلارا دوغرویُونلدی . بوداقدانــ بوداغا سیچراماقلا ، منی اُوز آرخاسینجا چکیر ، ائله بیل منی اله سالیب لذت آلیردی . نهایت یئنه بیر آغاجین لاپ آلچاق بیر بوداغینا قونــدو . اونا یاناشدیم . دوتماق ایسته‌ینده همین آغاجین ایکنجی بوداغینا قوندو. همده چوخ سایمازیانا . الیم چاتمادیغیندان آغاجادیرماندیم . من اونــا یاخینلاشدیقجا او ، یوخاری بوداغا سیچرایردی . آغاجین لاپ کلله‌سینده، آخیرینجی بوداغیندا قرار دوتدو . گونوم میوه آغاجلارینین باشیندا کئچد- یگیندن ، میمون کیمی ، بوداقدان ــ بوداغا سیچراماق منیم الیمده ســو ایچیم کیمی آسان ایدی . اُوزومو صون بوداغا یئتیردیم . الیمی اونــــا یاخینلاشدیردیقجا او ، بوداغین اوج طرفینه چکیلیردی . سانکه ، منــه آجیق وئریر ، قورخمورسان گل ! دئیردی. ساغ الیمی بوداغین دوتارلـی یئرینده برکیدیب ، سول الیمی اونا اوزاتدیقدا ، بوداغین شاققیلتیسینی و اُوزومون بوداقلا برابر آشاغا دوشدویوم یادیمدادیر .

گوزومو آچدیقدا اُوزومو یورغان ــ دوشکده، قوهوم - قبیله‌نی باشیمین اوستونده گُوردوم . ایلك قولاغیمدا دالغالانان ننه‌مین سسی ایدی .

ـ سن آغاجین باشیندا نه غلط ائدیردین‌که ، یخیلایدین؟ دئیه، منی سوالا دوتدو . اوزومو دوغرولدوب . باشیما گله‌نی اولدوغو کیمی اولا را سویله‌دیم .

ـ من دئمه‌دیم‌می اوقوشلارین قارقیشی سنی دوتاجاق ؟ سـن گوردیون حق قوشوایمیش . قوشلارین انتقامینی‌سندن آلماغا گلمیش ایمیش. آلله آنانا رحم ائدیب . دئدی . آنام باشیمین اوستونده ایدی . دولموش گوزلرینی سیخدی . حالقالانان داملالار یاناغینا آخدی . بونونلانقـدر اوره‌ك چیرپینتیسی چکدیگینی منه آنلاتدی . قیچیم یارالانمیش، بدنیم ده بیر آز ازیلمیشدی . ۱۵ گون ائودن ائشییه چیخا بیلمدیم . من سوزونـون آراسینا گیردیم .

ـ دئمك ، آوچیلیغیدا اوگون یئره قویدون ، ائله‌می ؟ دئیه،سوال وئردیکده . او گولومسه‌دی .

ـ یوخ ! دئدی . ـ او گوندن قوش آوینی یئره قویدوم. آوچیلیغی یئره قویمادیم . من سوزومون ایلکینده دئدیم ، آو چیلیقدان تمیز ویاخشی اگلنجه تاپا بیلمزدیم . همده منیم اوچون قیمتلی بیر ورزش ایدی .

دوستومون یاشی یئتمیشی آشسادا ، ساچ ـ صاققالی تزه جـه چاللانمیشدی . توکمه . ساغلام بدنی ، آلیجی باخیشلارینی گورن اونـا اللیده‌ن آرتیق یاش وئره بیلمزایدی . اونون بئله ساغلام قالماغینا منیـم قیدیغیم گلردی . آخی من اوندان جوانتر اولدوغوم حالدا ، باشیمدا بیر دانه ده قارا توك تاپیلمازدی . قوجالیق نشانه‌لری بوتون وجودیمی قاپلا- میشدی . اونا گوره ـ ده بیر گـون ظرافته سالیب ،

ـ هامی یاشینی گیزلدنده ، سن یاشینین اوستونه آرتیریرسـان . گورونورکه ، بیزی سریمیسن ، دئینده او ، گولدو .

ـ دئیه‌سن من جوان قالماغیمین رمزینی بیلمك ایسته‌یرسن . چـوخ

گوزل . دئیه‌رم : "عارسیزلیقدیر." دئیب اوزومه باخدی. سانکه، بوسوزون منده نجه تأثر بوراخدیغینی ، گوزلریمدن اوخوماق ایسته‌یردی. من دایانا بیلمدیم.

ــ بوردا اؤزونه بهتان دئیرسن. سن هئچ وقت عارسیز اولماسان ! دئدیم.

ــ عارسیز اولماسامدا ، غیرتیمده اولمایب. فارسلار دئمیشکن ، "هر چه پیش آید، خوش آید، "دئمیشم. هررذالته‌بویون‌اگمیشم... دئیب، دایاندی. جیبیندن بیر سیغار چیخاردیب ، آلیشدیردی. ایکی دود اقلاری‌آراسیندا محکم سومورد و. جدی بیر حال آلمیشدی. فکری هارالاردا کزدیگینی آنلامان چتین ایدی. یئنه سوزه‌باشلادی.

ــ "عارسیزلیق" جوانلیغین برنجی رمزیدیر. بونو قبول‌ائتمه‌لیسن. آنجاق ، منی ساخلایان ، یاشیمی گیزلده‌ن او ، قارتاللار اویناغی اوجا داغلار ، پلنگ سئیر نگاهی اولان قالین مئشه‌لر ، داغلارین اتگیندن قاینایب ــ قالخان دورو ، بوز کیمی سرین سولار ، بیرده ورزش اولوبدور. دئدی. بو سوزلری او قدر غرورلا سویله‌دی که ، ائله بیل‌کئچمیش‌جوانلیق گونلرینه قاییدیب.-اونا گؤره‌ده ، من وطنیمه ، دوغما یوردوما ،قاراداغا منتدارام. دئیب سوسدو. دالغین باخیشلاری اوزاقلاردا بیر نقطه یه زیللنمیشدی. من اونو جومموش اولدوغو فکردن نیزیندن آیردیم.

ــ آوچیلیقدان نیه ال چکدیگینی دئمدین. دئدیکده ،آلنینده ا یغیشمیش قیریشیقلار آچیلدی. قدینی دوزه‌لتدی.

ــ بو صحبتلر منی عروموں قایغیسیز او ، آزاد گونلرینه ،حیاتیمین ایلك بهارینا . جوانلیغیمین جوشغون گونلرینه قایتاردی. دئیب ، یئنه سوسدو. آنجاق بو سکوت چوخ چکمدی. ــ دئدیگیم کیمی ، او گوندن منیم قوشلارلا ایشیم اولمادی. داغ‌کئچیسی ، جیران ، مارال ، آوونا

گیریشدیم · داغلاردا، سیلدیریم قایالیقلاردا ، چوللرده آج قورت کیمی ، بوسقویا دوروب، اوو گوددوردوم · ساعتلرله قاچیردیغیم آوون دا اینجا بعضاً "گونلرله سورونوردوم · دئیب دریین بیر آه چکدی · ـ گوزل گونلر! ای جوانلیق ، هارداسان؟ قایادان قایایا آتیلار، داغدان ـ داغا آود اینجا قاچاردیم ، یورولماق بیلمزدیم · قابانلارلا قارشیلاشار ،جانیمی خطره‌ده سالاردیم · آنجاق ، ائوه الی بوش قایتمازدیم · بونو دئمدیم ، همیشه مندن قاباق گئدن وفالی بیر یولداشیمدا وارایدی · او ، اووایتیم "قاپلان" ایدی · او ، اؤز ایشینده او قدر آیق و ماهر ایدی که ، چوخ وقت اؤز گورد ویو ایشلریله منی حیرته سالاردی · حتی بیر نچه دفعه منی اؤلومدن‌ده قوتارمیشدی ·

بیرینی قویوب او بیرینه کئچسم سوز اوزانار · بیر گون ناهارا یاخین ایدی · گؤیده اوچوشان بولوتلار سانکه ، گونشله باش ـ باشا قویموشدولار: قارا پارچالاریله اونون اوزونو اؤرتمه یه چالیشیر ، گونش ایسه ، اونو داغیداراق اؤزشعالارینی جهانا یایماغا جان آتیردی · حزین ـ حزین اسن کولك ، داغلارین دوشونده آچیلمیش گوللری ، یاشیل اوتلاری ،آخان سولاری ، حتی منیم تئللریمی بئله اوخشایردی · بیر دسته قارغا قاریلداشا ـ قاریلداشا باشیمین اوزریندن کئچدی · ائله بو آند اقاپلانین هورمك سسی دره‌لره یاییلدی · من توفنگی سینه‌مه باسدیم · بارماغیمی آتش یئرینده حاضر ساخلادیم · هوروش سسیندن آنلادیم که ، گیره سالدیغینی منه دوغرو گتیریر · قارشیما چیخان ایری بیر مارال ایدی · من اونون دوشونو نشان آلدیم · گولله آچیلاندا ائله بیل حیوانی گویه گوتوروب ،یئره وورد ولار: او ، چابالادیغی یئرده ، بوتون قوه‌سینی توپلاییب ، داغین یوکسکله‌رینه دوغرو یونلدی · یارالی انسان کیمی ، ناله ائتمیه باشلادی · آیدین‌حس ائتمك اولوردو که ، اؤز جانینین هایندا دگیل ، من اونا یاخینلاشدیقدا ،

آنا اولدوغونو آنلادیم · زواللی آنانین دوشلری دولو ایدی · جانــــــی آغزیندان چیخانا قدر ، نگران و دردلی باخیشلاربنی داغلاردان آیرمادی· بو آندا او ، باشیسز قالمیش بالا سینی دوشونوردو · اونون حالینا چــوخ آجیدیم · بالالی اولدوغونو بیلسم ، اصلا" اونا آتش آچمازدیم · اورمیــــم کؤورەلدی ، گوزلریم دولدو · اونون اؤلوسو ایله عهد ـ پیمان باغلادیم که ، بالا سینی تاپیب اؤزوم بسلەیم ــ بویودم ، اونا آنالیق ائدم · ائلــــــەدە ائتدیم ·

کندین آوچیلاربنی توپلاییب ، جریانی اولدوغو کیمی اونلاراسویلەدیم · آخی ، اونلارین تجربەسی مندن چوخ ایدی ·چوخ گوتورــ قویدان صونرا ، داغلارین جانینا دوشدوك · یئنەدە "قاپلان" منمله ایدی · او ، کشفیاتچیلار کیمی ، همیشه قاباقدا گئدیر ، بعضا" دایانیب دورت طرفــی اومسولا یردی · هر دندە بیر منیم یانیما باش ووروب، یئنه گوتورولوردو· بیز آختارماقدا اولاق ·

بونودا دئمەلییم که ، همین گونلردە بیزیم کند ، ائله جەدە اطراف کندلردە بیر پلنگ تاپیلمیشدی · مال ــ حیوانلاری یرتیب ، داغیتماقــلا ، خلق آراسیندا سونسوز بیر وحشت دوغورموشدو · هر یئردە صحبــــــت اونون خطریندن گئدیردی · هئچ کسدە جرئت یوخ ایدی که،بویرتیجینین شرینی ائل ــ اوبادان سووسون · کندین آغ‌صاققاللاری بو پلنگین‌اؤلومونه جایزەدە تعین اتمیشدیلر · اما هئچ کسدە اؤز جانینی بوقمارا قویماغــــا جرئت یوخ ایدی ·

"قاپلان" ایله منیم یولوم داغ و سئیرك مئشەلیك اولماقلاسیلدیریم قایالیقلاریدا وارایدی · دقتله اطرافیمیزا باخا ـ باخاداغین‌بوکسکلیکلرینه دوغرو حرکتدە ایدیك · بو آندا منیم اورەیمدن کئچن آنجاق ، مارالیـــن بالا سینی تاپیب ، اونا نجات وئرمك ایدی · او ، اؤلورکن هیجان و حسرتله

بالاسینی آختاران گؤزلریندەکی حالت هلـەدە گوزومون ئونوندە ایـدی.
من بئلە دالغین (در فکر فرو رفته) فکردە ایکن. " قاپلان " قاباقدا اکی
دیکدن چیخیب اؤزونو منیم آرخاما وئردی. قورخاق هوروشلرله گلدیگـی
طرفه هورمەیه باشلادی. " قاپلان " دا قورخو گورولمەمیش بیر ایش ایدی؛
خطر قارشیسیندا اولدوغومو یقین ائتدیم. توفنك الیمدە دیکه چیخدیـم.
ایری بیر قایانین دیبیندە اوزانمیش هیوەره بیر پلنگ گوردوم. او، قابار-
میش بیر حالدا، خروشا کلیب یئریندن قالخدی. قورخودان بدنیمـــدە
توکلریم بیز ـ بیز اولدو. چوخ قورخموشدوم. آنجاق، قایدیب قاچماغـا
فرصتیم یوخ ایدی. باشینی اگری دوتوب. گوزلرینی چپ ـ چپ منه زیللـه
میشدی. آغیر آددیملارلا منه دوغرو (به طرف) ایرەلیله یردی. وحشت
بوتون بدنیمی بوروموشدو. اؤلوم ـ دیریم آیاغیندا ایدیم. آتا ـ آنـام،
قوجاننم ائله جه دە بوتون قوهوملار، بیر آندا گوزومون اؤنوندن کئچدی؛
هئچ کسدن منه هارای اولمادیغینی خاطرلادیم. ائله بیل منه هـــای
وورد ولار. "کیشی اول! وقتی فوته وئرمه! " اؤزومو یغیشدیریب، پلنگـی
نشان آلدیم. گولله آچیلاندا او، حرکت ائتدیگی یئردەجه فیرلانیب یئره
دگدی. قیوریلیب، بیردن ایلان کیمی آچیلدی. دهشتلی بیر نریلتـــی
ایله، منه دوغرو هجوما کئچدی. او، یخیلیب اؤزونو دوزلدەنه کیمی، من
ایکنجی آتشی آچماغا آمادە ایدیم. اؤلوملە لاپ اوز ـ اوزە دورموشـــدوم.
او، اوز قانلی گوزو،کسکین دیشلریله، اوستومه آتیلیرکن، ایکنجی گوللـــم
آچیلدی.

داها نه اولدوغونو بیلمەدیم. من اؤزمدن کئتمیشدیم. گوزلریمـــی
آچاندا، اوچ ـ دورت آددیملیغیمدا پلنگین نهنگه اوخشار ایری گوودە
(تنه و بدن) سینی گوردوم.

گون اورتادان اوچ ـ دورت ساعت کئچمیشدی. قاپلانلا کنـــدە

قایتدیق · من پلنگی ووردوغومو نقل ائتدیکده ، هامی گولدو · هئچ کس اینانماق ایستهمیردی · من لش دوشدویو یئری اونلارا نشان وئردیم · گون باتانا یاخین اونون اولوسونو مسجدین قاباغیندا یئره قویدولار · هامی تماشاسینا یغیلمیشدی · دئیب ، یئنه سیغارینی آلیشدیردی · او ، صحبتینی قورتارمیشدی · من یئنه سکوتی پوزدوم ·

ــ بس مارالین بالاسی نه اولدو ؟ دئیه سوال وئردیکده او ،

ــ آوچیلار اونو تاپیب گتیرمیشدیلر · دئدی · آغصاققاللار پلنگ اوچون تعین ائتدیکلری جایزه : بیر آو توفنگی بیرده بیر قوچ ایدی · توفنگی مارالین بالاسینی تاپیب گتیره نه وئردیم · قوچودا خطردن قورتاردیغیم اوچون ، نهنم قربانلیق کسدی ریب اتینی پایلادیلار · من ایسه ، او گوندن آوچیلیغی یئره قویدوم · محبتیمی مارالین بالاسینا سالدیم · اونو بویوتدوم · او ، داغلار یاراشیغینی ، داغلارا اوتوردوم، اوزوم ایسه ، بوش وقتلریمی داغلاردا ، داغلارین زیروه لریندە ، وورزشدەکئچیردیم ، دئیب ، سوزونو تمامِلادی ·

۱۳۵۰ ــ نجی ایل ــ شمسی

تهران

سحره یاخین اید ی· گوزتچینین قفیلا سالدیغی ایری آچارسکوتی پوزدو· قاپی بئینی جیرماخلایان بیر صدا ایله آچیلدی· کشیکچی افسر ایچری گیردی· اونون دالینجا ، ایکی مسلح پلیس حاضر بیر حالـدا ، قاپینین ساغ ــ سولوندا دایاندی· سسه آییلانلار یاریم یوخولو حالـدا ، قیزارمیش گوزلرینه هیولا شکلینده گورونن اُولوم جارچیسینین ، کیمین آدینا جارچکه جگینی گوزله یردیلر· افسر هامینی گوزدن کئچیرتدی· صونـرا ، هله شیرین یوخودا اولان اژدره یاخینلاشیب، تپیکله ووروب اونو اویاتدی·

ــ دور پالتارلارینی گئی ، تئز اول ! دئیه ، امر وئردی·

گئجه‌لر محبوسلاری یوخوسوز ، گیج بیر حالدا چاغیریب دانیشیغـا آپارماق ، اشکنجه وئرمك ، مستنطقلرین همیشه‌کی ایشی ایدی· آنجـاق اژدرین هارا آپاریلدیغی مبهم ایدی· چونکه اونون اُولوم حکمی اوزونـه اوخونموشدو· اونو آپاردیلار· یوخود اکیلاردا اویانمیشدی· یوخو گوزلرـ دن چکیلدی· بئینلر قارا ، قورخونج فکرلرین جوولانگاهنیا دونـدو· دقیقه‌لر ایله دوندو· نهایت ، هوا ایشقلاندی، گون چیخدی· آنجاق ، اژدر قایتماندی·

ساعت سکیزی ووروکن· قاپی یئنه آچیلدی· گوزتچیلر اژدرین یورـ غان ــ دوشگینی و پالتارلارینی یغیشدیریب، آپاردیلار· بو ، اُولوم‌خبری

ایدی. دئمك، اودا دار آغاجینا تابشیریلدی.

قاشلار چاتیلمیش، اورکلر شدتله چیرپینیردی. کیمی دیزلرینی قوجاقلاییب، اؤزگله جگینی دوشونور. کیمی، اؤز هیجانینی سوندورمك اوچون دوداقلارنی گمیریر، کیمیده، قدم وورورود. اورەك سیخان بوغوجو بیر سکوت حکم سورمکده ایکن، غلامرضانین یاواش ـ یاواش زمزمه ایله باشلادیغی:

" بیز دنیانین قورخوبیلمز بیر قهرمان ائلییك،
آلاولاردان یارانمیشیق، آذربایجان ائلییك!
یوردوموزو یاشاد اجاق آدیمیزلا ـ سانیمیز،
تاریخلرین زینتیدیر شهرتیمیز، شانیمیز!"

والا ... ائل ماهنیسی گئدیکجه بویوك بیر خور دستەسینه چئوریلرەك، زندان محیطینی دوتدو. نغمه قورتاردیقدا، غلامرضا دولغون، معنالی باخیشلارینی چهرەلرینی غم توزو اؤرتموش یولداشلارینا گزدیرەرك، بیر نقطه ده ـ بوشلوقدا ساخلادی. هیجانلا،

ـ عزیز دوستوموز! سن، ای خلقینین دوغما مبارز اوغلو! سن وطن آزادلیغی اوغروندا دار آغاجینا تابشیریلدینسادا، مبارز انسانلارین اورەینده همیشه یاشایاجاقسان! عشق اولسون سنه! دئدیکده، اونون سسی، یولداشلارینین وئردیگی "عشق اولسون!" دئیه جوابلا، بوتون زندانا یاییلدی. جاوید ان سوزونه دوام ائدەرك.

ـ قوی آزغین دشمن بونو آنلاسین که، قوللاردا اسلەنن زنجیرلر، اشکنجەلر، مینلرله آختیدیقلاری گناهسیز قارداش قانی. ندەدار آغاجلاری بابك نسلینی اؤز آزادلیك و ایستکلریندن آیرا بیلمیه جکدیر! بوائللرین شاهینلری همیشه اؤز آزادلیقلاری اوچون ووروشموش، دشمنه باش اگمه ـ میش، تاریخلرین زینتی اولموشدور. بیزجه اؤلوم، یادلارا باش اگیب،

یاشاماقدان چوخ شرفلیدیر ! دئیب، بیرآزدا یاندی. گوزلری طوفانلی دنیزلرتك . دالغالی ایدی. ساکت بیر تونلا ، یئنه سوزه باشلادی :

ــ من ایندییه کیمی حقیمده اوخونموش حکمو سیزدن گیزله‌دیردیم. اؤلوم، دار آغاجی منیده گوزلمیر. منده یولداشلاریمیز کیمی . اؤلومو گوله ــ گوله قارشیلایاجاغام. من بونا ایناییرامکی ، من و اژدرلر اؤلسه‌ده‌ده ، آرزو و دیلکلریمیز آزادلیق سئون انسانلارین اوره یننده یاشایاجاق.گله‌چك بیزلری محبتله یاد ائده جك ! من ایستمیرم که ، اؤلوم خبریم سیزه چاتاندا ، منی گوز یاشی ، پریشانلیق ایله یوخ ، ملی سرودلا یادائدمسیز، دئدی.

گون باتماغا آز قالیردی. سحردن بری اوطاغا چوکموش یاس‌بولودو هله ده چکیلمه میشدی. قاپی آچیلدی. کئشیکچی ، افسر ، ــغلامرضا جاویدان ! دئیه سسلدی. بو سسدن دیکسینمیش کیمی ، هامی آیاغا قالخدی. هر طرفدن افسره دوغرو آددیملار آتیلدی. ائله بیل که هرنفر " منم " دئیه اؤزونو جاویدانین یئرینه تانیتدیرماق ایستمیردی. افسر اولکموش کیمی اولدو. قورخودان تاپانچاسینی قینیندان چکه‌رك، قاپییا طرف چکیلدی. گوزلرده غضبله دولو اعتراض دویولوردو. یولداشلارینین آرخاسیندا قالمیش جاویدان، اللریله اونلاری گئری وورا راق ایره‌لی کئچدی.

او، قیرخ یاشیندا ، اورتا بویلو، قالین قارا قاش ، کسگین باخیشلی . انلی کوره‌ك، ایگید بیر آدام ایدی. یولداشلارینا دونره‌ك ،

ــ نیه متاثر اولدونوز ؟ دئیه ، سوال وئردی. بیر آندا دوداقلا ریندا قیمیلدانان تبسم، غضبه چئوریلدی. ــ یوخ ! دئدی. ــ دشمن قارشیسیندا پوزولماق قورخاقلارا یاراشار،سیزه یوخ ! بیر ــ بیر اونلارلا ال وئریب ، اؤپوشدو.

رحیمین ها میدان آرتیق دوتولدوغونو ، دولغون گوز ، چاتیلمیش قاشلاریندان آیدین گورمك اولاردی. او، بیردن اُوزونو جاویدانین قوجاغینا آتدی. بلی ! بو، ایکی هم پیمان ، ایکی مبارزین سون گوروشو، ابدی آیریلیغی ایدی.

غلامرضا قاپیدان چیخیرکن ، بیرده دونوب حسرتله اونلارا باخدی. یئنه دوداقلاریندا تبسم اوینایردی.

ــ الوداع ! عزیز دوستلار ! دئیب، اوطاقدان چیخدی.

ــ الوداع ! ای وطنین شرفلی اوغلو ! دئیه، یولداشلارینین اوجالان سسی ایله قاپی باغلاندی.

محبوسلار دمیر قفسده سیخیلان آسلان کیمی ، اوطاغا سیغمایردیلار. اُوز هیجانینی . هره بیر جور سوند ورمگه چالیشیردی. آرتیق او، یوخ ایدی. آنجاق ، یاتدیغی یئرده باشی اوزریندە اُوزو یازیب، دونه ــ دونه اوخودوغو شعر پارچاسی هله ده دورورد و. اونو اوخوماغاباشلایان صمدین احساساتلادولو آهنگی . هامینی اُوزونه گتیردی.

"قوی شاهیدیم اولسون تاریخ یازانلار ،
آزادلیق اوغروندا چکیلدیم دارا .
شرافتله اُولدوم. آنجاق باشیمی ،
اگمدیم هئچ دنیادا جلادلارا !"

×××

شهربانی اداره‌سی بویوك بیر زندانا چئوریلمیشدی. اوطاقلار آغزینا قدر استنطاق آلتیندا یاتان گناهسیزلارلا دولموشدو. آدامین چوخلوغوندان اوتورماغا یئر یوخ ایدی. قاپی و پنجره‌لر همیشه قاپالی اولدوغوندان، ایی قوخدان باش چاتلایر، نفس آلماق اولمورد و. کشیکچیلر مسلح حالدا قاپیلاردا قدم وورور، آغیر و یونگول مسلسللر

ایله ، نظامی قوه‌لر شهربانینین دوره‌سینی آلمیشدیلار· بو آغیر محیط اُوز یئرینده ، گئجه ــ گوندوز ، آراسی کسیلمدن اوطاقلاردان استنطاغـــــا چاغیریشلار ، سویوش ــ توهین و اشکنجه‌لر محبوسلارین روحینی سیخیر ، بد بینلشدیریر ، حیات و یاشایشا اولان امیدلرینی سوندورورد و· بعضیلری دئیلن بهتانلار ، توهینلر قارشیسیندا سوسور ، جواب وئرمیردی· باشقا ـ لاری چیلغینلاشیر ، وورغون حالی آلیردی· بو گئدیش ایستر ــ ایسته‌مز هامینی دوشونمه یه ، یادلار ــ یابانچیلار الینه دوشدویونه اوره‌کدن یانیر، بو وحشیلیگین سونو نه اولاجاغینی فکرلرینده وورشدورور ، عائله‌لرینیــــن فلاکت و قورخو ایچریسینده کئچیندیکلرینی نظرلرینده جانلاندیریــــــر ، سارسیلیردیلار· چوخلاریدا ــ " یئنه‌ده‌می اسارته بویون اگمه‌لییــــــک؟ ، " یئنه‌ده‌می طالعمزی یادلارا ــ ساتقینلارا تابشیرمالییق ؟ " نه اوچـون؟ نه اوچون ؟ ! دئیه ، دوشونور ، بئینلرینده دومانلی ، قارا فکرلــــــر آت چاپیردی·

گونش‌د اغلارین دالینا چکیلدیکجه ، سولغون ساچاخلارینـــــــی داغلاردان ، دوزلردن یغیردی· گئجه قارانلیغی ، شهری‌قوینوناآلدیقجا، زندان محیطینه قیزدیرمالی بیر سکوت چوکوردو· بودوزولمز ، بوغوجوسکوت ایچریسینده گوزله‌نیلمدن ، روحی اوخشایان گوزل بیر سسله ،

" آنا یوردومسان ای گوزل وطـن ،
همیشه‌لیك یاشا آذربایجـــان !
گولوم ، بلبلوم ، گلشنیم ، چمنیم ،
همیشه‌لیك یاشا آذربایجـــان !"

دئیه اوخونان نغمه هامییا تانیش ایدی· اوره‌کلری اوخشایان بو سس ــ اُولوم انتظاریندا اولان آزادلیق قارتالینین سسی ایدی· اونـون سسی قارانلیغا سالینمیش قوی بیر نورکیمی ، اورکلری ایشیقلاندیـــردی·

بد بینلیك ، امید سیزلیك بولود ونو تمیزلد ی . بو سس همین گئجه‌نین سحری دار آغاجینا تابشیرماق اوچون ، زندان‌دان ـ شهربانییا کوچرولموش غلامرضا جاویدانین سسی ایدی .

عمومیتله ، اؤلوم حکمی آلتیندا یاتان محبوسلار اؤلومون یاخینلا ـ شدیغینی دویورکن ، قورخویا دوشر ، وحشت وارلیغینی سارسیدار . ساغ ایکن اؤلوم توزو اوزرنه قونار . لکن ، دار آغاجی ـ اؤلوم اونوگوزله یرکن . او ، آزادلیق ماهنیسی اوخویوردو .

×××

آزان سسلری شفق سوکوله جمینی بیلدیریرکن ، شهربانینین قاباغیندا مسلح بیر دسته گوروندو . گئجه سرخوشلوغوندان خمار گوزلری قان چاناغینا دونموش افسر " دایان ! " امری وئردی . بیر نچه نفر ایلـه ایچری گیردی . گئجه‌نین سکوتینی پوزان ماهنی سسی اونو حیرته سالدی . نوبتچیه دونره‌ك .

ـ بو بایغوشون سسی هله‌ده کسیلمه ییب ؟ دئیه ، وئردیگی سوالا نوبتچی تعظم ائده‌رك ،

ـ خیر ، قربان ! او ، بوتون گئجه‌نی ماهنی اوخوماقلا کئچریب ، تك اؤزو اولسایئنه جهنم !

او باشلادیغی هر ماهنی ، دوسداقلار طرفیندن خوراچئوریلیب . دئدیکده ، افسرلوغا بیر گورونوش آلیب ،

ـ اونلارین سسینی آنجاق ، اودلو اسلحه‌لر ، دار آغاجلاری کسه بیلر . دئدی . قاپی آچیلدی . غلامرضا قوللاریندا قاندال ، غرورلا دورموشدو . افسر استهزالی بیر تبسمله ،

ـ بویورون جناب ! آمریکا فوقولو سیزی گوزله یر . سیز اوخوماقدان دویمادیغیز کیمی ، دار آغاجلاریدا سیزدن دویمور . دئدیکده ، اومعنالی

و کسگین بیر باخیشلا ،

ــ من حاضرام ! دئیب، گولومسه‌دی· افسر·

ــ اؤلوم آیاغیندا ایکن، یئنه‌ده گولورسن ؟ دئیه کنایه‌لی بیرحالدا سوال وئردی· جاوید انین بیاقدان بری اوزونو ایشیقلاندیران تبسم یوخ اولدو· نفرتله دولو کسگین باخیشلارینی افسرین گوزلرینه زیلله‌دی·

ــ شرف و افتخارلا اوز ــ اوزه گلیرکن، نه اوچون گولمه‌یم؟ آلنیم آچیق، اوزوم آغ. باشیم اوجادیر، فقط ساتقینلارین اوزو گوله‌بیلمز ! دئدیکده، بو سوزدن افسر دوتولدو· رنگ وئریب ــ رنگ آلدی· خجالته اوخشار بیر دومان اوزونه چوکدو· چونکه، جاویدانین سون سوزو اونون اؤزونه ایدی· او، "وطن و آزادلیق !" دئیه دوش قاباغا گرنلردن ایدی· آنجاق، دشمنین اوستونلویونو دیورکن· چنلی، دومانلی بیر سحر قاچیب، دشمن دسته‌سینه قوشولموشدو· اؤز خلقینه، وطنینه خیانت ائتمیشدی· جاویدانین سوزونه جواب تاپمادیغیندان، داریلمیش حالدا،

ــ بویورون ! دئیه اونا یول گوستردی· جاویدان اونلارین قاباغینا دوشدو· یئنه اوزونو تبسم ایشیقلاندیردی· هر طرفدن آوتومات و توفنگله اونون دوره‌سینی آلدیلار·

ــ ایره‌لی ! دئیه، حرکت امری وئریلدی· غلامرضا آتدیغی ایلک آددیملا، آذربایجان ملی سرودینی اوخوماغا باشلادی· بو، اونون اؤز یولداشلاری ایله وداع ماهنیسی ایدی· اویانمیش محبوسلار، اونون سسینه سس وئریب اوخوماغا باشلادیلار· بو استقبال اونو داها دا روحلاندیردی· اؤز آددیملارینی اوخونان ماهنی آهنگی ایله اویغونلاشدیراراق، بیر سربازکیمی، شاخ آددیملارلا ایره‌لیلدی·

× × ×

دورت آیدان بری قان حریصلرینین دوشگونلویونو هله‌ده سوندوره

بیلمه‌ین دار آغاجلاری نین دیبینده " دور ! " امری وئریلدی.

سوکولن داڼ یئرینده قارا بولودلار قایناشیردی. تبریز قارادونونو آتماق ایسته‌میردی. سانکه، اوغلو اولموش آناکیمی، یاس ساخلاماق ایسته‌یردی. اسن کولك اووولتوسو، آرا بیر اوچان قارغالارین قاریلتیسیندان باشقا، بیر سس ائشیدیلمیردی. غلامرضانین حکمی اوخوندو. دکتر معاینه‌سینی بیتیردیکدن سونرا، حیرت ایچریسنیده،

ــ گورونمه میش ایشدیر ! قلبی عادی حالدا وورور. دئیب، اؤزونه اینانمیرمیش کیمی، یئنیدن بیرده اونو معاینه ائتدی. ــ بلی ! قلبی طبیعی حالدا وورور. دئیه سوزونو تکرار ائتدی. بو حال سوست، هدــ فسیزلر اوچون تعجبلی اولا بیلردی. آزادلیق اوغروندا چارپیشان سارــ سیلماز بیر انسان اوچون، یوخ !

او، ایل یاریم بونداڼ قاباق، اؤز فدائی دسته‌لریله " اؤلوم، یا آزادلیق ! " دئیه. قارتال کیمی، دشمن اوزرینه شیغایب. آنا تورپاغی غصبکارلاردان تمیزلدیگی زمان، اوزونده غرور، گوزلرینده ظفرالغالانیردی. بو گون دار آغاجینین دیبینده‌ده او، اؤزغرورینی الدن وئرمه‌میشدی. قورخونج اؤلوم بئله، اونو دگیشه بیلمه‌میشدی. چونکه، او، اسارت‌آلتیندا، ننگین یاشاماقدانسا، اؤلومو اوستون دوتوردو. او، آزادلیق عاشیقی ایدی. رسمی مراسم بیتدی. سون سوزه بئله باشلادی: ــ من دارآغاجی دیبینده ایکن، یئنه‌ده اؤز خلقیمی سئویرم. وطنیمین استقلالینی‌وخلقیمین آزادلیغی منیم آرزومدور! دئیب، اوزونو ایشیقلانماقدا اولان شرقه طرف دوتدو. ــ باخین ! دئدی. ــ گئجه‌نین حکم سوره‌ن قارانلیغینی، چیخماقدا اولان گونشین نورو بوغور. بو بیر حقیقت ایکن، ظلم ــ ستمین ابدیلیگینه کیم اینانار؟ ... دئیب. دالغالی سسله

" ای وطنیم آذربایجان اودلاریوردوندان بیر نشان،

سن بویوتـــد ون ستارخانلار   آدلی سانلی کئچمیشین وار ٠
قوجا شرقین چیراغیســـــان   آزادلیغین بایراغیســـــان ٠

والا ٠٠٠ اوخویوب، قورتاردیقدا ،

ــ من حاضرام ! دئدی٠ ایکی دقیقه کئچمه‌میش ٠ دار آغاجـــی اونو ، وطن و خلقینین الیندن آلدی٠ او ، اؤلدو٠ آنجاق ، آدی "جاــ ویدان " اولاراق ، آزادلیق سئوه‌ن انسانلارین اوره‌ینده یاشیر و یاشایاجاق!

١٣٣٠ شمسی

لغــــت

دالغین	فکرلی ، فکره گئتمیش
سوزدو	باخدی ، گوزدن کئچیردی
صیرا	جرگه،ردیف
کوگسونه	سینه سینه
قارشیلاماق	استقبال ائتمك
قارشیلاشماق	اوز ـ اوزه گلمك (روبرو شدن)
دویماق	آنلاماق ، درك ائتمك ، حس‌ائتمك
منلیك	شخصیت
سارسیلماق	سیلکه‌لنمك ، (تزلزل)
داریلماق	داریخماق ، ناراحت اولماق
دویغو	حس ، احساس
توخداقلیق	آرامش ، راحاتلانماق
کدر	غم ، غصه
شاشقین	اوزونو ایتیرمیش (دیوانه وار)
وورغون	دەلی ، دیوانه
مراقلانماق	علاقه نشان وئرمك
اگلنجه	تفریح
گووده	بدن
وارلیق	حیات (هستی)
قایغی	دردینه قالماق ، فکرینده اولمـاق (همدردی)

×××

او، ایل یاریم بوندان قاباق، اُوز فدائی دسته‌لریله "اُولوم، یا آزادلیق!" دئیه‌. قارتال کیمی، دشمن اوزرینه شیغایب. آنا تورپاغی غصبکارلاردان تمیزلدیگی زمان، اوزونده غرور، گوزلرینده ظفردالغالانیردی بو گون دارآغاجینین دیبینده‌ده او، اُوزغرورینی الدن وئرمه‌میشدی. قورخونج اُولوم بئله، اونو دگیشه بیلمه‌میشدی. چونکه، او، اسارت‌آلتیندا، ننگین یاشاماقدانسا، اُولومو اوستون دوتوردو.

بها: ۸۰/ ریال